TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA
ANABİLİM DALI

TELEVİZYON HABERCİLİĞİNDE MOBİL UYGULAMA VE MUHABİRLİK PRATİKLERİ: IRAK ÖRNEĞİNDE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ruwaida ALBOCHALLAB

ANKARA-2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA
ANABİLİM DALI

TELEVİZYON HABERCİLİĞİNDE MOBİL UYGULAMA VE MUHABİRLİK PRATİKLERİ: IRAK ÖRNEĞİNDE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ruwaida ALBOCHALLAB

TEZ DANIŞMANI
Dr.Öğr. Engin SARI

ANKARA-2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA
ANABİLİM DALI

Ruwaida **ALBOCHALLAB**

TELEVİZYON HABERCİLİĞİNDE MOBİL UYGULAMA VE MUHABİRLİK PRATİKLERİ: IRAK ÖRNEĞİNDE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı :Dr. Öğr. Üyesi Engin SARI

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı	**İmza**
Prof. Dr. Sezer AKARCALI	.....
Prof. Dr. Cem YAŞIN	.....
Dr. Öğr. Üyesi Engin SARI	.....
.....	.....

Tez Sınav Tarihi: 16/07/2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toparlanıp sunduğumu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(...../...../2019)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı
Ruwaida ALBOCHALLAB
İmza
……..……

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I
ŞEKİLLER LİSTESİ III
TEŞEKKÜR IV
GİRİŞ V
a. Çalışmanın Çerçevesi VII
b. Çalışmanın Amacı IX
c. Çalışmanın Önemi XI
d. Temel Kavramlar XII
e. Çalışmanın Hipotezleri XIV
f. Tezin Ana hattı XV

1. BÖLÜM
LİTERATÜR TARAMASI VE ANA KAVRAMLAR

1.1. Ana Kavramlar 2
1.1.1. Gazetecilik ve Kalkınma Gazeteciliği 3
1.1.2. TV Gazeteciliği ve Çevrimiçi Gazetecilik 6
1.1.3. Muhabirler ve Mobil Gazeteciler 8
1.1.4. Mobil Cihazlar ve Telefon Gazeteciligi 11
1.1.4.1. Kavramın Önemi 11
1.1.4.2. MoJo'nun Kaynakları 13

2. BÖLÜM
ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

2.1. Gazetecilik çalışmalarında nitel araştırma 16
2.2. Gazetecilik Çalışmalarında Nitel Araştırma Yöntemleri 20
2.2.1. Anket 20
2.2.2. Yüz Yüze Görüşmeler 23
2.2.3. Odak Grup Görüşmeleri 25
2.3. Anket ve Görüşmeler: Katılımcı Profilleri ve Seçimi 26
2.3.1. Katılımcı Profilleri 27
2.3.2. İçerik Analizi 29

3. BÖLÜM
TV HABERCİLİĞİNDE MOBİL CİHAZ KULLANIMI

3.1. Mobil Cihazların Gazetecilik Üzerindeki Etkisi 32

3.1.1. Mobil Cihazların İletişim Alanında Genel Etkisi.....33
3.1.2. TV Gazeteciliği ve Haber Odası 34
3.1.3. Muhabirlik ve Muhabirler 36
3.2. Gazetecilikte Mobil Cihaz Kullanımının Avantaj ve Dezavantajları.....38
3.2.1. Mobil Gazetecilik Yoluyla Erişilebilirlik.....39
3.2.2. Güvenlik, Haberlerin Hızlılığı ve Finansal Kısıtlamalar.....40
3.2.3. MoJo'nun Olumsuz Tarafları.....41
3.3. Iraklı Gazeteci Sahnesinde Mobil Cihazların Rolü 43
3.3.1. Bir Çatışma Bölgesi Olarak Irak 44
3.3.2. Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Irak ve Kalkınma Gazeteciliği Teorisi....45
4. BÖLÜM
GAZETECİLİKTE MOBİL CİHAZIN KULLANILMASI VE IRAK EL THİQAR VAKA ÇALIŞMASI
4.1. Gazetecilerin Demografisi ve Mobil Uygulama Kullanım Durumları: Nicel Araştırma Bulguları.....50
4.2. Iraklı Gazetecilerin Mobil Uygulamaları Kullanma Biçimleriy.....57
TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME 65
SONUÇ.....69
KAYNAKÇA 78
ÖZET.....89
ABSTRACT 90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Katılımcıların Cinsiyeti 51
Şekil 4.2. Katılımcıların Gazetecilik İşlevleri 51
Şekil 4.3. Üretilen Haberler ve Kullanılan Formlar 52
Şekil 4.4. Günde Mobil Cihaz Kulla Sıklığı.....53
Şekil 4.5. Gazetecinin Cep Telefonunu Kullandığı Durumlar 54
Şekil 4.6. Mobil Cihazın Etkili Kullanımında Engeller 55
Şekil 4.7. Mobil Gazetecilik Eğitimi Veren Kurumlar.....56
Şekil 4.8. Irak'ta MoJo'nun Toplumdan Kabulü.....57

TEŞEKKÜR

Tez çalışmasında ve kullanıcı deneylerinde , yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren ve destek olan tez danışmanım Dr Engın SARI'na ve manevi desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen aileme teşekkürü borç bilirim özelikli benim annem . Ayrıca bana destek ve ümit vediği en yakın arkadaşim Dr.Jehan ALSAFI,ve çalışmam sırasında küçük veya büyük yardımını esirgemeyen herkese teşekkür ederim.

GİRİŞ

Gazetecilik ve gazetecilik çalışmalarının önemli bir özelliği, bulunduğu çevreye göre değişmesi , teknolojik ve kültürel çerçevesi ile uyumlu olarak gelişmesidir. Bu nedenle genellikle medya ekosisteminin sürekli geliştiği söylenir. Gazetecilik ve bu gerçeklikten etkilenen gazetecilik pratiği özellikle yeni kavramların sürekli olarak ortaya çıkmasıyla her zaman çok zengin bir akademik çalışma konusu olmuştur[1].

Son yıllarda muazzam teknolojik gelişmeler yaşandı. Cep telefonları bu teknolojik patlamanın simgesiydi. Cep telefonları insan hayatı ve iletişiminin yönünü değiştiren insan bağlantılı bir gerçek oldu. Doğal olarak insan hayatına giren mobil cihazlar, tüm bilim alanlarında temel bir çalışma konusu haline gelmiştir. Mobil cihazlar farklı sosyal bilimlerle ilgili konuların araştırılmasında bir yandan araç olarak kullanılmaya başlandı, diğer taraftan yapılan araştırmaların bir konusu oldu . Başka bir deyişle mobil cihazlar, üzerinde çalışılması gereken merkezi bir gerçeklik haline gelirken aynı zamanda farklı karmaşık görevlerin yayınlanmasına ve yürütülmesine yardımcı olan bir çalışma aracı haline geldi.

Pratikte gazetecilik çalışmaları ve gazetecilik bu düşüncenin en iyi örneklerden biridir. Yani mobil cihaz gazetecilik çalışması ve konusu gazetecilik aracı halini almıştır. Son on yıldır mobil cihazlar iletişim ve medya endüstrisinde etkin bir rol almaktadır . Gazetecilik endüstrisinde üretme, bağlama ve bilgilendirme konusunda temel bir araç haline gelmiştir. Günümüzde mevcut olan ve gelişen çeşitli yazılımlara sahip mobil cihaz daha önce kullanılan tüm makineler ve mekanizmalardan daha etkilidir. Küçük bir akıllı telefonun sahibine sunduğu imkanların sayısı göz önünde bulundurulduğunda mobil aygıtın gazetecilikle ilgili bilgi ve uygulamada neden merkezi bir kavram haline geldiği açıkça görülür. Kayıt, yayın, kaydetme, düzenleme, yazma vb. tüm

[1] Stephens, M. (2014). *Beyond news: The future of journalism*. New York: Columbia University Press.

gazetecilik eylemleri mobil cihaz üzerinden mümkün olacaktır.Büyük kameralar, ışıklandırma ve kayıt makinelerinin tutulmasına ve taşınmasına artık ihtiyaç duyulmayacaktır.[2.]

Mobil cihazların gazetecilik alanında yaygınlaşma biçimi, bu tezde ele alacağımız yeni akademik tartışmaları gündeme getirmiştir. Ayrıca gazetecileri yeni bir alan hakkında çalışmaları için de motive etmiştir. Dijital gazetecilik dünyasında medya şirketleri, gazeteciler ve yurttaşlar için radikal değişiklikler yapan dijital televizyon ve internet gibi gelişmeleri görmekteyiz. Gazetecilik içeriklerini dağıtan platformlar çoğaldı.Teknolojik gelişimler medya şirketlerini yetersiz kaldıkları operasyonlarını yenilemeye itti. Gazeteciler ise daha hızlı daha tempolu bir sektörde faaliyet gösterdiler ve vatandaşların haber kaynaklarına erişimi hızlandırılmıştır.

Gazetecilik pratiğinin ve araştırmasının odaklandığı tüm bu değişiklikler temel olarak bu küçük cihazla ilgilidir. Bu nedenle akıllı telefonlar bu araştırmaya giriş niteliğindedir. Burada mobil cihazların kullanımının muhabirlik ve TV gazeteciliğini, Irak'ı özel bir vaka çalışmasında nasıl etkilediğini göstermeye çalışacağız. Bu girişte öncelikle araştırmanın çerçevesini, bu çalışmanın amacını, bu tezin hipotezini açıklamaya çalışacağız ve son olarak ana hatlarını ve daha sonra tanıtılacak olan bölümü sunacağız. Mobil teknolojilerin ve internetin gazetecilikte kullanımı üzerine yapılan araştırma zengin bir alan olarak tanımlanabilir[3].

Aslında bu konuda birçok rapor, makale, ders kitabı ve konferans tasarlanmış ve yazılmıştır. Avrupa ve Batı medyası genellikle bu yöntemleri gazetecilikte kullanmaya ilk başlayanlardan biri olarak anılabilirdi, ancak bu bağlamda Arap Baharı'nın rolünü unutmamalıyız. Aslında, "Arap Baharı" protestosuyla ,cep telefonlarının olayları aktarmada kullanılmasının tüm dünyanın ve

[2] Bardoel, J. (1996). Beyond Journalism: A Profession between Information Society and Civil Society. *European Journal of Communication*, *11*(3), 283–302.

[3] Bardoel, J. and Deuze, M. (2001). "Network Journalism: Converging Competencies of Old and New Media Professionals. *Australian Journalism Review*, 23(2), 91–103.

akademinin ilgilesini çekti [4]. Protestoları basit insanlar tarafından aktarmak için bu mobil cihazların kullanılması vatandaş gazeteciliği kavramından bahsetmenin çıkış noktası olmuştur. Bu nedenle mobil cihazlar ve teknolojiler, gazetecilik pratiğini , medya endüstrisini değiştirmede ve etkilemede önemli bir araç olarak görülmekle birlikte, demokratikleşme ve toplumsal kalkınma için bir araç olabileceği görülmüştür.

a. Çalışmanın Çerçevesi

Gazetecilik, dünyanın birçok yerinde ses getiren olayların yankısı ve yansımasıdır. Haber üretimi ve medya endüstrisi kesinlikle profesyonel meslek kurallarının bir temeli ile ilgilidir. Gazetecilik, haberlerin ve gazetecilik materyalinin çevresiyle ilgili her türlü durumdan etkilenir. Başka bir deyişle haber ürünü, içinde bulunduğu genel kültürel, politik, sosyal, coğrafi çerçeveyle zorunlu olarak şekillenir. Bu nedenle, mobil cihazların Orta Doğu ülkelerinde gazetecilik alanında kullanılması, dünyanın genel çevresini göz önünde bulundurarak dünyanın başka bir ülkesinde kullanılmasından farklıdır[5].Vaka çalışmamızda gazetecilik pratiğinin farklı boyutlarını anlamak için araştırmanın jeopolitik ve kültürel çerçevesini anlamak zorundayız. Aslında gazetecilik çalışması sadece genel çevreden değil, aynı zamanda profesyonel çevreden de etkilenir; Ortadoğu'da çalışan bir Ortadoğu gazetecisi, bir Avrupa ülkesinde çalışan bir Avrupalı gazeteci ile karşılaştırıldığında gazetecilik mesleğinde farklı seçeneklere veya farklı kısıtlamalara sahip olacaktır. Bir İskandinav ülkesinde haber yapmak veya muhabir olmak Orta Doğu'da bu işi yapmakla aynı şey olmayacaktır.

[4] Itule, B. and Anderson, D. (2000). *News Writing and Reporting for Today's Media.* 5th Ed. Boston: McGraw-Hill College.

[5] Deuze, M. (2002). National News Cultures: A Comparison of Dutch, German, British, Australian and US Journalists. *Journalism Quarterly*, 79(1), 134–49.

Bu durum, gazetecilik araştırmasının ne kadar geniş olduğunu ve önce genel çevreye; ikinci olarak da gazeteciye ilişkin tüm farklı çevrelerden nasıl etkilenebileceğini açıklamaktadır. Gazetecilik araştırmasının karakteri, gazeteciliğin kendisi ile ilgili olup bu nedenle yaptığımız çalışma, ayrıntılı bir araştırma yapabilmek için belirli bir jeopolitik ve kültürel bağlamı dikkate almak durumundadır[6].

Bu çalışma, etkin bir araştırma yapmayı ,TV haberciliğinde mobil cihazların kullanımıyla ilgili konulara ilişkin önemli bir araştırma yürütmeyi ve Irak'ta Thiqar kentini örnek bir vaka olarak barındıran bir Ortadoğu ülkesi olarak çalışmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın genel çerçevesi ve vaka çalışmasının özelliklerinin tanımlanması ile ilgili sorular, araştırmanın hedefi hakkında bir fikir verecektir.

Irak çok uzun bir çatışma ve savaş tarihi olan bir ülkedir.Aynı zamanda bu tarihte Irak tarihi ve gazetecilik tarihinin kısa bir sunumu tarafımızca verilecektir. Ancak önce Ortadoğu'daki gazetecilik pratiğinden bahsetmeliyiz.[7] Ortadoğu, gazetecilik yapmak için rahat bir bölge olarak görülmemektedir; Dünya, muhalif gazeteci olarak İstanbul'daki Suudi konsolosluğunda öldürülen gazeteci Cemal Kasıkçı 'nın korkunç davasıyla karşı karşıyadır.”Sınır Tanımayan Gazeteciler”e göre, Ortadoğu'daki tüm ülkelerin gazeteciler için tehlikeli olduğu düşünülüyor[8].

[6] Donsbach, W. and Klett B. (1993). Subjective Objectivity. How Journalists in Four Countries Define a Key Term of their Profession. *Gazette,* 51(1), 53–83.

[7] İnternet: Middle East most dangerous region for journalism. URL: https://www.middleeastmonitor.com/20180426-middle-east-most-dangerous-region-for-journalism, Son Erişim Tarihi: 26.12.2018.

[8] Groshek, J. (2008). Coverage of the pre-Iraq war debate as a case study of frame indexing. *Media, War & Conflict,* 1(3), 315-338.

Bu genel durum ve gazetecilerin Ortadoğu'da karşılaştıkları güvenlik sorunları dikkate alındığında Irak, bu bölgenin en kritik ülkelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Aslında Irak'ın yakın tarihindeki medyanın rolünün anlaşılması, Saddam Hüseyin rejiminin 2003'teki çöküşünden itibaren on yıl içinde geçirdiği evrimin anlaşılmasına da yardımcı olacaktır. Ayrıca bu tarih, dış medya destek çalışmalarının etkinliğini değerlendirirken de önemli bilgiler sunacaktır.[9]

b. Çalışmanın Amacı

Bu tez , Irak'ta ve özellikle de Thikar'da mobil cihazların televizyon haberciliğinde kullanılması hakkında nicel ve nitel bir araştırmaya dayanmaktadır. Önceki bölümlerde de açıklandığı gibi, Thikar Irak'taki diğer bölgeleri de karşılaştıran özel bir durumda olduğu için bir şehir olarak önemli örneklerden biri gibi düşünülebilir. Ancak bu çalışma esasen Irak ve Orta Doğu'yu oluşturan genel jeopolitik çerçeveyle bağlantılı olduğundan, bu çalışmanın bazı kısımları Irak'ta ve Thikar'da gazetecilik pratiğini etkileyen genel koşullarını açıklayacaktır. Araştırmanın bu varsayımı, literatürde de belirtilen belirli bir ülkenin tüm şehirlerindeki gazeteciliğin, ulusal ve bölgesel ve hatta küresel koşullardan etkilendiği fikrine dayanmaktadır[10].

Savaş bölgelerinde ve çatışma sonrası dönemlerde gazetecilerin, diğer ülke gazetecilerine göre olaylardaki insanlar tarafından ve karşılaştıkları tehlike açısından daha zor ve karmaşık görevleri vardır. Thiqar doğrudan savaşlar veya çatışmalarla dolu bir şehir olmayabilir. Ancak Irak'ın tüm şehirleri, savaşlarla başlayan bütün krizlerden, (IŞİD,Irak ve İslam Devleti)ve onun

[9] İnternet: Taştekin, F. (2018, October 18). Cemal Kaşıkçı neden önemli, Suudi gazeteciye ne oldu?. BBC News Türkçe. URL: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45859422, Son Erişim Tarihi: 22.01.2019.

[10] Ottosen, R. (2005). Good-doers or bad-doers? Images of the Iraq War in the mainstream Norwegian press. In Stig A. Nohrstedt and Rune Ottosen (eds) Global War – Local Views. *Media Images of the Iraq War*. Göteborg:Nordicom.

terörizmiyle biten Amerikan istilasından etkilenmiştir. Bu araştırmada, katılımcıları mülakatlarla ve belirli bir gazetecilik araştırmasıyla sınırlamayacağız. Gazeteciler, televizyonda gazetecilik uygulamalarında kullandıkları mobil cihazların kullanımıyla ilgili soruları ve gazetecilik kategorilerinde politik, küresel, spor, kültür, milliyetçi gazetecilik gibi konulardan oluşan soruları yanıtlayacaklar.

Aslında araştırma, mobil teknolojinin televizyon haberciliğindeki rolünü genellikle belirli bir gazetecilik türünde değil, genel olarak araştırmayı amaçlamaktadır. Tezin amacı ve Thiqar muhabirleri ile yapılacak nitel araştırma, cep telefonlarının kullanımı, televizyon haberciliği ve bunun üzerindeki etkilerine odaklanmaktır[11].

Bu çalışmanın başlıca beş araştırma konusu vardır:

- Gazetecilikte ve TV haberciliğinde mobil cihazların etkinliği
- Muhabirlikte mobil cihazların kullanımı
- Irak gazeteciliğinde mobil cihazların kullanımının özgüllüğü.
- Mobil cihazlarin gazetecilik ve muhabirlik mesleğini değiştirme şekli.
- Gazetecilik ve muhabirlikte mobil cihazların olumlu ve olumsuz yönleri.

Bu araştırmanın amaçları, aşağıdaki bölümlerde açıklanacak olan tezin ana kavramlarıyla ilgilidir. Öte yandan, söz konusu olan beş konu, gazetecilikte mobil cihaz etkisinin belirli yönleri ve Irak'taki muhabirlikle ilgilidir. Daha önce açıklandığı gibi Irak, gazetecilik için özel bir

[11] Harp, D., Jaime, L. and Ingrid, B. (2010). Voices of dissent in the Iraq War: Moving from deviance to legitimacy. *In Journalism & Mass Communication Quarterly,* 87(3-4), 467-483.

durumdur. Bir çatışma bölgesi ve bir savaş bölgesi olarak Irak, son on yıldır uluslararası medya ve profesyoneller için araştırma ve savaş gazeteciliği alanıdır.

c. Çalışmanın Önemi

Daha önce de vurgulandığı gibi, mobil cihazların gazetecilik alanındaki rolü, üzerine yapılan araştırma yeni bir konu değildir. Aslında bu bağlamda, sorunun önemini açıklayan birçok çalışma sunulmuştur. Bir önceki bölümde; bu tezin ana hedeflerini, çalışma boyunca kanıtlamaya çalışacağımız şeyleri ve özellikle de yerel Iraklı gazetecilerin fikirlerini sorduğumuzu açıkladık. Bu hedeflerin amacı ve çerçevesi ortaktır. Amaç; mobil cihazdır ve bağlam Irak-Thiqar'dır.

Bu çalışmanın önemi birkaç noktada görülebilir. Öncelikle literatürde, televizyon cihazlarında mobil cihaz kullanımı ve Irak'ta, özellikle de Thikar şehrinde muhabirlik ile ilgili çalışma bulamamaktayız. Irak'taki gazetecilik hakkında bir savaş ve çatışma bölgesi olarak birçok çalışma yapılmıştır. Ancak bu tezde çatışma koşullarının ötesine geçeceğiz. Bu çalışma, öncelikle Iraklı gazetecilerin haber üretimine ve mobil cihazların kullanımına ilişkin yerel anlayışa odaklanacaktır. Öte yandan, Irak'taki yerel medya kurumlarında gündelik şartlarda ve Irak toplumunun normal ortamlarında mobil cihazın kullanımını anlamaya çalışacaktır. Bu çalışma, Irak kültür anlayışını televizyon haberciliğini ve muhabirliğini açıklamaya çalışacaktır[12].

Mobil cihazların televizyon haberciliğinde kullanılması ve Irak'ta rapor edilmesi ile ilgili çalışmalar neredeyse hiç bulunamamıştır. Bu, Iraklı gazeteciler veya yerel araştırmacılar tarafından yazılan referansların bulunmasında bir engel oluşturmuştur. Bulunan makaleler, tezler ve raporlar, yabancı araştırmacılar ve yabancı kuruluşlar veya üniversiteler tarafından yazılmıştır. Bu çalışma,

[12] Özyal, B. ve Tosun, G. E. (2017). Dijital Gazeteciliğin Gelişen Bir Formu Olarak Mobil Gazetecilik. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* 60-81.

Iraklı bir araştırmacı tarafından yazılmış ve yerel gazetecilerin görüşlerine yer verilmiş özgün bir araştırma olacaktır. Bu nedenle, bu çalışmanın Irak'taki gazetecilik çalışması ve pratiğinin gerçeğine çok yakın yeni bir vizyon vereceği ümit edilmektedir.

d. Temel Kavramlar

2000 yılında yapılan araştırmalar, mobil yayıncılığın son birkaç yıldaki diğer medya reformlarını ve gazetecinin işini ne kadar hızlı devraldığını gösterdi. Çeşitli araştırmalar ve raporlar gazetecilerin izleyicilere ulaşmak için teknik endüstriye ve mobil devlere nasıl bağımlı olduklarını anlatmıştır[13].

Haberlerin ve muhabirliğin geleceği, çevrimiçi mobil kaynak kullanımı ile şekillenmektedir. Günümüz izleyicileri, birden fazla platformdaki haberleri aramaktadır, çünkü yeni bir kitle oluşturmaya ve şovun erişimini genişletmeye olanak sağlanarak insanlarla bilgi paylaşımı büyük ölçüde artmıştır. Günümüzde mobil gazetecilik, izleyicilerin dikkatini çekmek için diğer sosyal ağlarla rekabet etmiştir[14].

Cep telefonu, telefonun ve telekomünikasyon gelişiminin yörüngesinde bir yere sahiptir; ancak geniş teknolojik dönüşümlere maruz kalmıştır. Bu cihaz artık ses, video, grafik, metin ve animasyon yoluyla iletişim ve bilginin işlenmesini sağlamıştır[15].

[13] Westlund, O. (2008). From Mobile Phone to Mobile Device. News Consumption on the Go. *Canadian Journal of Communication*, 33, 443-463.

[14] Wei, R. (2008). Motivations for Using the Mobile Phone for Mass Communications and Entertainment. *Telematics and Informatics*, 25, 36-46.

[15] Mills, J., Paul, E., Omer, R. and Heli, V. (2012). MoJo in Action: The Use of Mobiles in Conflict. *Community, and Crossplatform Journalism, Continuum,* 26, 669-683.

Cep telefonlarındaki teknolojik gelişmeler gazetecilerin haber ve hikayelerini canlı yayınlama şeklini değiştirmiştir. Geliştirilmiş hız ve kapasite, çevrimiçi içeriğin eskiye oranla milyonlarca katı daha hızlı bir şekilde paylaşılması için muhabirlere olanak sağlamıştır. Haber toplama potansiyelinin artması, kameralar ile donatılmış cep telefonlarının artması, video, fotoğraf ve diğer içeriğin canlı akışını nispeten daha kolay hale getirmiştir.Bu nedenle, bu mobil teknolojilerin kullanımı sadece gazetecilik pratiğini ve muhabirliğini değil, aynı zamanda gazetecilik çalışmalarının akademik görüşünü de etkilemiştir. Mobil cihazlardan önceki basit bir araştırma, gazetecilik kavramına, muhabirlik ya da yeni üretim kavramına odaklanırken, şu anki araştırmalarımız aynı zamanda daha gelişmiş kavramları da araştırmak durumunda kalacaktır:

- Mobil Cihazlar
- Mobil Gazetecilik.
- Habercilik.

Bu bölümde listelenen kavramların tanımları üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmayacaktır. Tezin bu adımındaki temel amaç; çalışmamızı teorik olarak şekillendirecek olan kavramlar ağını kurmaktır. Bu çalışmada mevcut olan kavramlar dizisi günümüzde en çok gazetecilik çalışmalarında tartışılanlar olarak tanımlanabilir. Aslında bu çalışmadaki ana kavram olan MoJo (Mobile Journalism), gazetecilik ve medya alanında mobil cihazların ve mobil teknolojilerin girişinin bir sonucudur. MoJo, genellikle mobil gazeteci olarak bilinir ve metin, video ve diğer içerigi toplamak ve dağıtmak için cep telefonlarını kullanmaktadır[16].

[16] Mortensen, M. (2011). When citizen photojournalism sets the news agenda: Neda Agha Soltan as a Web 2.0 icon of post-election unrest in Iran. *Global Media and Communication,* 7(1), 4-16.

e. Çalışmanın Hipotezleri

Çalışmamızda, mobil cihazların televizyon haberciliğinde ve Irak'taki Thiqar'da rapor edilmesinde etkileri araştırılmıştır. Bu çalışma, çeşitli fikirlerin ve akademik düşüncelerin temelinde de tasarlanmış ve benimsenmiştir. Araştırmacı hem Irak'ta hem de Türkiye'de yaşadıktan sonra, mobil cihazların televizyon haberciliğinde oynadığı rolün önemli olduğunu ve bu yeni teknolojilerin Irak'taki gazetecilik çalışmalarını nasıl değiştirdiğini ve etkilediğini açıklamak için bir araştırma çalışması oluşturmayı düşündüklerini belirtmiştir.

Bu çalışmada farklı olduğuna dair hipotezler vardır:

- Mobil teknolojiler, haberlerin ve muhabirlik pratiğinin üretimini olumlu yönde etkiledi.
- Televizyon haberciliğinde mobil cihaz kullanımı ve Irak'ta haber yapmak gazetecilerin verimliliğine yardımcı olmuştur.
- Mobil cihazlar, belirli durumlarda gazetecileri korumak için bir yoldur.
- Muhabirlik ve TV haberciliğinde mobil cihaz kullanımı, Irak medya kurumları için bir avantajdır.
- Mobil cihaz kullanımı kalkınma iletişimi uygulamanın aracı

Görüşmelerde sorulacak sorular ve yerel Iraklı gazeteciler tarafından cevaplandırılacak anketler, bu beklentilerin gerçek olup olmadığını veya mobil cihazların kullanımının aslında farkında olmadığımız dezavantajları olup olmadığını öğrenmenin yolu olacaktır. . Bu nedenle katılımcıları deneyimlerine göre seçmeye çalışılmıştır ve bunların hepsi şu anda Irak'ta gazetecilik yapmaktadır.

f. Tezin Ana hattı

Bu tez, Irak-Thiqar'da gazetecilerin uyguladığı bir saha çalışmasının sunumu olacak ve çalışma altı ana bölümde ele alınacaktır. Birinci bölüm; çalışmanın genel perspektifini, ana kavramları, araştırmanın hedeflerini ve hipotezlerini incelediğimiz giriştir.

Bir sonraki bölümü, literatür taraması ve kavramsal çerçeve kısmıdır. Bu bölümde, mobil cihazların televizyon haberciliğinde kullanımı ve raporlanmasına odaklanan gazetecilik çalışmalarında literatürden bahsedilecektir. Diğer taraftan, işte kullanılan kavramları akademik bir platformda tanıtılacaktır ve tezin anahtar kelimeleri arasındaki ilişkileri şekillendirilmeye çalışılacaktır. Daha sonra, bu tez çerçevesinde benimsenen kavramlar seçip belirlenecektir. Bu bölümün ikinci kısmında genel olarak teoriler incelenecektir ve bu araştırmada gazetecilik çalışmalarında kalkınma gazateciliği seçmenin nedeni açıklanacaktır.

Bu çalışmanın üçüncü bölümü, metodolojik bir arka plandır. Bu bölümde nitel araştırma metodolojisi , gazetecilik çalışmaları ve özellikleri ile ne anlama geldiği açıklanacaktır. Nitel araştırma teorisinin belirli noktaları üzerinde durulacaktır.Bu araştırmayı saha çalışması olarak nasıl yapılacağı gösterilecektir. Bu bölümde, gazetecilik kurumlarının profiline odaklanan görüşmelere katılan gazetecilerin ve muhabirlerin profili hakkında bir sunum yapılacaktır.

Çalışmanın dördüncü bölüm, genel olarak MoJo kavramı hakkında teorik bir bakış niteliğindedir. Gazetecilik büyük bir dönüşüme uğradı ve son on yılda çok sayıda teknolojik yenilikten yararlandı. Bu ilerleme, geleneksel gazeteciliğin sürekli değişime adapte olmasını gerektiriyordu. Bu yüzden medya özellikle güvenilirlik ve zamanlama açısından izleyicilerin beklentilerini karşılayabilmek durumundadır.

Bu teknolojik gelişmeler arasında, dijital teknoloji ve Wi-Fi ile birlikte akıllı telefonların ortaya çıkması, gazeteciliği derinden değiştirdi ve değiştirmeye devam etmektedir. Akıllı telefon yalnızca haber tüketimi için önemli bir araç haline gelmekle kalmadı, aynı zamanda gazeteciler için cep boyutunda bir medya merkezi olarak da hizmet sunmaktadır. Bu bölümde bu değişikliklerin boyutlarını ve genel olarak gazetecilik çalışmasını nasıl etkilediği açıklanacaktır. Hem gazetecilik mesleği hem de uygulama tarafındaki soruları ve aralarındaki çelişkiyi ifade eden akademik tarafını görmek hedeflenecektir.

Beşinci bölüm bu tezin temelidir. Irak'ta bir alan araştırması yaptıktan , yüz yüze görüşmelerle cevap topladıktan ve farklı Irak gazetecilik kurumlarında çalışan gazetecilerle odak gruplarını düzenledikten sonra bu bölümde toplanan verilere odaklanılacaktır. Toplanan cevaplar ve bilgiler, gazetecilik alanındaki cep telefonlarının artık bir lüks değil,özellikle de çatışma bölgesi olarak Irak'ta nasıl bir ihtiyaç olduğunu açıklamak için analiz etmektedir ve Irak'ta mobil gazeteciliğin nasıl uygulanacağını, Irak gazeteciliğinde ne kadar gerekli olduğunu ve bu tür bir kültürel planda haber üretimine nasıl daha demokratik bir yaklaşım getirdiğini anlamaya çalışacaktır. Altıncı ve son bölüm, giriş sorularına cevap vermeye çalışılacak ve bu tezin varsayımlarının doğru olup olmadığına karar verilecek bir sonuç mahiyetindedir.

1. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI VE ANA KAVRAMLAR

Gazetecilik, bir alan olarak çalışıldığı için belirli kavramlar tarafından çerçevelenir ve her zaman gelişmekte olan zengin bir literatüre sahiptir. Gazetecilik, çok çeşitli disiplinlerden gelen insanlar tarafından dünya çapında araştırılmış ve eleştirilmiştir. Gerçekten de gazetecilik ve gazeteciler arasındaki araştırmalar, geniş kabul gören alan olarak kurulmuştur. Bu nedenle gazetecilik kavramının literatürde anlaşılması, alanın disiplinler arası olması ve tanıtılan çeşitli kavramlar,açıklamalar nedeniyle zor ve uzun bir süreç olabilmektedir.

Bu tez çerçevesinde, gazetecilik kavramını tezin mantıksal yoluyla araştırmaya çalışılacaktır. Başka bir deyişle gazetecilik kavramı, bu araştırmanın konusuyla ilgili olarak televizyon haberciliği, raporlama, mobil cihazlar ve MoJo gibi komşu kavramları ile çalışılacaktır[17].

Bölümün bu aşamasında, gazetecilik çalışmaları ve tanımı için farklı vizyonların mevcut olduğunu belirtmek gerekir. Bu kavramları, vaka çalışmamız için geçerli olan gazetecilik çalışmalarına yeterli bir teori ve vizyon çerçevesinde incelemeye gayret edecektir. Burada Irak'ın hala farklı sebeplerle ilgili sürekli bir çatışma döneminden geçen bir ülke olduğunu hatırlatmamız gerekmektedir. Irak'ta gazetecilik çalışması ve bu bağlamda mobil gazetecilik uygulamaları,

[17] Robinson, P. (2001). Theorizing the Influence of Media on World Politics: Models of Media Influence on Foreign Policy. *European Journal of Communication,* 16, 541.

davanın özelliklerini anlayan , gazetecilik uygulamasıyla ilgili her bir soruna cevap vermeyi sağlayan teorik bir çerçeveye ihtiyaç duymaktadır[18].

Bu bölümde iki farklı bölüm benimsenecektir; ilk bölüm, bu tez çerçevesinde kavramını incelemeye izin veren kavramlar ve teori hakkında olacaktır. Bu çalışmanın ana kavramları farklı tanımlara sahip olabilir, ancak belirli bir ülke ve Irak'ta olan bir şehir ile ilgili olduğu için başka bir skalada incelenecektir. Bu nedenle kavramlar üzerindeki çalışma, kalkınma gazeteciliği çerçevesinde yapılacak ve analiz çalışmaları ise çatışma gazeteciliği teorisini içinde ele alınacaktır. Bu çalışma, gelişmekte olan ülkenin çatışma ve savaş tarihi boyunca yürüttüğü bu tür bir vaka çalışmasında birbiriyle bağlantılı olduklarına inanan teorileri benimsemektedir[19]. Kavramların ve kuramların açıklamasında bu teorilerin Irak'ta gazetecilik üzerindeki etkisini genellikle gazetecilere ve özellikle de muhabirler için incelemeye yardımcı olacaktır..

1.1. Ana Kavramlar

Gazetecilik uygulamalarında mobil cihazların rolünü incelemek, öncelikle gazetecilik üzerine çalışmaktır. Gazetecilik alanının temel kavramlarından bahsetmeden bu tezin özel durum çalışmasında, mobil aygıtın gazetecilikte kullanılmasının özgünlüğünü anlayamayız. Irak, gelişmekte olan ülkelerden biri ve savaşların sonuçlarını ele alabilmek için karşı karşıya kalması gereken pek çok meseleye sahiptir. Bu gibi durumlarda kullanılan "gelişmekte olan gazetecilik" gibi belirli bir gazetecilik kavramı vardır. Gazetecilik, dünyanın her yerinde farklı koşullar ve kısıtlamalar altında çalışır; "Kalkınma gazeteciliği", gazeteciliğin gelişmekte olan ülkelerde nasıl çalıştığını inceleyen bir çerçevedir. "Kalkınma haberciliği" farklı bağlamlarda farklı tanımlara

[18] Galtung, J. (2007). Peace Journalism as an Ethical Challenge. *Journal of International and Peace Studies*, 3(4), 7-9.

[19] Dupagne, M. and Garrison, B. (2006). The meaning and influence of convergence: A qualitative case study ofnewsroom work at the Tamps News Center. *Journalism Studies*, 7(2), 237-255.

sahiptir; ancak bu kuramın neden seçildiğini ve Irak'ta gazetecilik pratiğinin analizinde nasıl yardımcı olacağını anlamak önemlidir.Bunu şu şekilde açıklayabiliriz:

> "Üçüncü Dünya ülkeleri yeni ortaya çıktıklarından, kurumlarını geliştirmek için zamana ihtiyaçları var. Bu ilk büyüme döneminde, istikrar ve birlik aranmalıdır; eleştiri en aza indirilmeli ve kamu kurum ve politikalarına olan inanç teşvik edilmelidir. Medya, bu rehberli basın kavramına göre, olumlu, gelişmeye açık haberleri vurgulayarak, olumsuz toplumsal ya da muhalif karakterleri göz ardı ederek ve hükümet ideolojilerini ve planlarını destekleyerek işbirliği yapmalıdır[20]."

Gelişmekte olan belirli bir ülkede çevre, gazetecilik faaliyetinin uygulanmasını etkilemektedir. İletişimin sosyal doğası ve medyanın sosyal olgusu, bu çalışmada kalkınma gazeteciliği teorisinin seçilmesinin gerekliliğinin anlaşılmasında temel anahtarlar olarak görülebilmektedir[21]. Bu dış faktörler ve vaka çalışmasının siyasi ve tarihsel durumu, gazetecilik çalışmalarını ve haberlerin halk tarafından alınmasını etkilemektedir. Öte yandan, haberlerin kalitesi de toplumun kendisi üzerinde muazzam bir etkiye sahiptir. Gelişmekte olan gazetecilik teorisi, belirtilen tüm fikirleri dikkate almakta ve gelişmiş ülkeler çerçevesinde gazetecilik uygulamasına alternatif bir bakış açısı sunmaktadır. Bu nedenle gazetecilik kavramları, kalkınma gazeteciliği bu çalışma için vazgeçilmezdir.

1.1.1. Gazetecilik ve Kalkınma Gazeteciliği

Gazetecilik kavramı çok kritiktir, disiplinlerarası bir alan olduğu için gazetecilik kavramının belirli bir tanımı bulunmamaktadır. Farklı kaynaklar tarafından birçok kavram sunuldu.

[20] Ansah, P.A.V. (1988). In search of a role for the African media in the democratic process. A*frica Media Review, African Council on Communication Education,* 2(2).

[21] Deuze, M. (2005). What is journalism?. *Professional identity and ideology of journalists reconsidered. Journalism,* 6(4), 442-463.

Bu nedenle sınırsız sayıda tanım bulanabilir, ancak bu soruyu belirli bir tanım kalıbına büründürerek sınırlamaya çalışılacaktır:

> "Gazetecilik, toplumlarda vatandaşları bilgilendirme, eğlendirme ve bağlamanın ana amacı olan çeşitli medya araçlarıyla dağıtılan kamu olayları, eğilimleri ve sorunları hakkında bilgi ve konuşmaların seri sunumudur[22]."

Daha önce de belirtildiği gibi, birçok alan gazetecilik faaliyetini bir araştırma konusu olarak ele almış ve her alan kendi kavramını kendi konseptine kavuşturmuştur. Bu çeşitli yaklaşımları gazetecilik araştırmalarına tek bir tanımlamayla birleştirmeye çalışılırsa gazetecilik çalışmalarının geniş bir tanımını, gazeteciliğin çok disiplinli bir çalışması olarak belirlenebilir; yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ortamlarda geniş kitlelere yayılmış kitle iletişim araçlarıyla yayılan geniş bir yelpazedeki konuların yorumlanması, araştırılması, yazılması, düzenlenmesi, raporlanması ve sunulmasıdır[23].

Kalkınma gazeteciliği, farklı bağlamlarda farklı tanımlara sahiptir. Kavram, Filipinler'de doğmuştur ve Asya ve Orta Doğu'da 1960'larda tutarlı bir doktrine dönüşmüştür. Kalkınma haberciliği ve Gelişim İletişim Kuramı ,temel olarak gelişmekte olan ülkelerin durumuna ve özellikle ulusal düzeyde kendileriyle ilgili gazetecilik uygulamalarına kapsamlı bir yaklaşımdır.

Gunaratne, kalkınma gazeteciliği yeni bir gazeteciliğin (analitik yorumlama, ince soruşturma, yapıcı eleştiri ve tabanlarla samimi bir ilişki (elitle değil) içeren) ayrılmaz bir parçası olarak tanımlanmıştır[24]. Bu çalışmada gelişmekte olan gazetecilik, yürütülen yüz yüze

[22] Stephen, L. (2015). The Public İnterest İnitiative New Measures Research Project Media. *Tom Rosenstiel, Defining and Measuring Quality Journalism,* 2-66.

[23] Zelizer, B. (2004). *Taking Journalism Seriously: News and the Academy*. London: Sage.

[24] Ogan, C.L. (1980). Development journalism/communication: the status of the concept. P*aper presented at the Annual Meeting of the Association for Education in Journalism,* 63.

görüşmelerin analitik olarak yorumlanmasında yardımcı bir araç olacaktır. Kalkınma gazeteciliği literatüründe sunulan diğer önemli kavramlardan biri de Aggarwala'nın tanımıdır. Aggarwala, kalkınma gazeteciliğinin özünü, "bir kalkınma projesinin ulusal ve yerel ihtiyaçlarla ilgisini, planlanan bir plan ile fiili uygulaması arasındaki farkı ve bunların iddia ettiği gibi halk üzerindeki etkileri arasındaki farkı eleştirel bir şekilde incelemek, değerlendirmek ve rapor etmek" olarak tanımlamıştır[25].

Kalkınma gazeteciliği azgelişmişliğin gerçekliğini kabul eder, gelişmenin geçerli bir sosyal hedef olduğu ve medyanın buna karşı bir katkı yaptığı; yani medyanın bu rolü aktif olarak takip etmesi gerektiğini savunur. Kalkınma gazeteciliğinin temel özelliği;değişim için baskıda kasıtlı ve aktif rol oynamaktır. Irak'ta devlet kurma ve çözüm sorunu hala tartışılmaktadır. Devlet kurumlarının varlığını ve verimliliğini yeniden inşa edebilmek için desteğe ihtiyaçları vardır. Bunu yaparken gazeteciliğin Irak toplumunun travmatik durumunun farkında olması gerekmekte ve bu nedenle de gazetecilik üretiminin vizyonunda kalkınma haberciliği ve kalkınma iletişim kuramı temel oluşturmaktadır.

Haber üretme ve kitle nüfusuyla iletişim kurma faaliyeti olarak gazetecilik, bir yandan teknolojik gelişmeleri ve diğer yandan dışsal faktörleri her zaman etkilemiştir. Bu çalışma, hem teknolojik gelişmenin hem de mobil cihazların gazetecilik pratiğindeki rolünü incelemekle birlikte, bu uygulamaların vaka çalışmasının jeopolitik, kültürel ve sosyal çevresi çerçevesinde sonuçlarını anlamaya çalışmaktadır.

[25] Cameron, D. (2011). *Mobile Journalism: A snapshot of current research and practice*. In: Charles A, Stewart G (eds.) The end of journalism: News in the twenty-first century. Peter Lang Publisher, Switzerland, 63-71.

1.1.2. TV Gazeteciliği ve Çevrimiçi Gazetecilik

Televizyon ve televizyon haberleri ,gazetecilik çalışmalarında ve iletişiminde temel kavramlardır. Televizyonun gazetecilik ve haber üretimi aracı olarak oynadığı kritik ve önemli rol, son on yılda hala aynı ağırlığa sahiptir[26]. 20. yüzyılın izleyicileri için en önemli ve etkili icatlardan biri televizyondur.Televizyonun icadı yüzyılın icadı olarak adlandırıldı. Hatta diğer tüm yeni teknolojik buluşlarla bile televizyon hala bir mucize olarak nitelendirilmektedir. Televizyon haberciliğinde televizyon geliştirme ve teknoloji değişim tarihinin tartışılması, televizyon haberlerinde cep telefonu tasarımlarının kullanımı ile ilgili olduğu için araştırmamızın merkezinde yer almaktadır.

> "Gerçeği kaydetmeyi iddia eden televizyon, bunun yerine onu yaratıyor. Sosyal dünyanın öncelikli olarak tanımlandığı noktaya - ve televizyon tarafından yazılan bir noktaya - yaklaşıyoruz ve yaklaşıyoruz"[27].

Bu bağlamda televizyon, sosyal ve kültürel boyutların yanı sıra, izleyicilerin hem uluslararası hem de ulusal olarak çeşitli şekillerde duygularını giderek arttırmış ve etkilemiştir. Straubhaar, televizyon üretmek ve dağıtmak için yeni teknolojilerin, son birkaç yılda neredeyse tüm ülkelere yayıldığını ve bir dizi yeni kanalın görünmesini sağladığını savunuyor[28]. Televizyon haberciliğinde yeni teknolojilerin kullanımı, çeşitli çalışmaların ve araştırmaların konusu olmuştur; çünkü bu teknolojilerin bilgi toplama süreci üzerindeki kullanımı, gazetecilik haberlerinin kalitesini ve özünü etkilemektedir. İlk olarak telgraflardan etkilenen televizyon haberciliği, internet

[26] Fisher, D.E. and Marshall, J. (1997). *Tube: The Invention of Television*.

[27] Bourdieu, P. (1998). *On television and journalism*. London: Pluto, 18.

[28] Schmitz-Weiss, A. and Domingo, D. (2010). Innovation processes in online newsrooms as actor-networks and communities of practice. *New Media & Society,* 12(7), 1156-1171.

gazeteciliğinin ortaya çıkmasına neden olan temel teknolojik değişimlerden biri haline gelen internet ve çevrimiçi teknolojileri dikkatle kullanmaya çalışıyor[29].

İnternet gazeteciliğinin modern şekli, İnternet tarafından oluşturuldu, düzenlendi, şekillendi ve dağıtıldı. Çevrimiçi gazetecilik terimi İnternet üzerinden erişilebilen ve erişilebilir olan haber öğesi içeriği anlamına gelir. Haber Siteleri 1990'lı yıllarda kullanıcılar için erişilebilir hale gelmiştir.Lynch (2013), İnternet'in,bir bilgisayara, akıllı telefona veya başka bir ileri teknolojiye erişimi olan herhangi bir kişiye herhangi bir bilgi vermeyi mümkün kıldığını iddia etmektedir[30]. Bu değişimler ve bilgisayarların ve internetin kullanımı gazetecilik üretimine ve gazetecilerin pek çok yönden nasıl etkilendiğine etki etti. Jakubowicz ve Sükösd, İnternet'in ve World Wide Web 'in gazetecilik üzerindeki en büyük etkisinin online gazeteciliğin ortaya çıkmasıyla ifade edildiğini belirtti[31].

Çevrimiçi gazetecilik, televizyon haberciliğini bile etkiledi, aslında, televizyon kanalları yayınlarını çevrimiçi platformlarda yapmaya başladı. Çevrimiçi ve mobil haberlerin bir sonucu olarak, haber odasında içerik üretiminde büyük değişiklikler oldu. Ancak, bazı istasyonlar çevrimiçi ve mobil kitlenin avantajlarından yararlandı .Muhabir ve izleyici için faydalı içerik fırsatları yarattı. Değişen bir çalışma ortamına uyum sağlamak için birçok haber odası, çevrimiçi içerik üretmek ve yönetmek için birçok yerel istasyonda ve ağ düzeyinde norm haline gelen bir

[29] Sawhney, H. (2009). *Innovations at the Edge. The Impact of Mobile Technologies onthe Character of the Internet.* In Mobile Technologies: From Telecommunications toMedia, edited by Gerard Goggin and Larissa Hjorth, 105–117. New York:Routledge.

[30] Lynch, L. (2013). *Exploring Journalism and the Media*. Cengage Learning.

[31] Jakubowicz, K. and Sükösd, M. (Eds.). (2008). *Finding the right place on the map: Central and Eastern European media change in a global perspective*. IntellectBooks.

grup insanı dijital medya ekibine ekledi. Günümüzde dijital ekip bir haber toplama ve yayma sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Temel olarak televizyon haberciliği ve mobil cihazlarla ilgili araştırmamızı iki ana noktada sınırlayabiliriz:

1. TV haberciliği haberciliğinde mobil cihazların kullanımı
2. Televizyon yayıncılığının çevrimiçi platformlara aktarılması.

Bu çalışmada, mobil cihazların ve yeni teknolojilerin televizyon sektöründeki haberlerin raporlanması, toplanması ve üretilmesi üzerine daha fazla odaklanacağız. Gazetecilik ve muhabirin çalışmalarını nasıl etkiliyor? Haberin kalitesini ve özünü nasıl etkiler? Gelişmekte olan bir ülke olarak Irak'taki kitleye yapılan haber toplum algısını nasıl etkileyebilir? Yüz yüze yapılan görüşmelerin sonuçlarını ve online anketi analiz edeceğimiz bu tezin son bölümünde bu soruları yanıtlayabileceğiz ve televizyon cihazlarındaki mobil cihazların kullanımının gazetecilik üzerinde nasıl bir etki yarattığını açıklayabileceğiz.[32]

1.1.3. Muhabirler ve Mobil Gazeteciler

Gazetecilik, mobil gazetecilik ve mobil aygıtlar meselesini tartışmanın merkezinde profesyonel gazeteci vardır. MoJo'nun konsepti, bazen mobil gazetecilik için ve diğer zamanlarda mobil gazeteciler için kullanılmaktadır. Gazetecilik mesleği, mobil cihazların kullanımının ve iletişim alanına girişinin bir sonucu olarak değişmiştir. Bu nedenle, gazetecilerin görev ve çalışmalarına dair yeni bir açıklama, bir tartışma konusuydu. Bu amaçla gazetecinin kendisi farklı

[32] Deuze, *a.g.m.,* 2005.

değişimlerden geçmiştir. Gazetecinin ahlakı, sorumlulukları ve görevleri aynı olabilir, ancak gazetecinin mesleki olarak tanımı değişti:

> "Bir gazetecinin ana görevi, okuyucularına gerçekleri anlatmaktır. İkincil görevi yorumlamak, gerçekleri kendi çerçevelerine yerleştirmek ve mümkün olan yerlerde sonuç çıkarmaktır. Ama sizin üçüncü bir göreviniz var,bu olumlu bir şey. Belki de bunun için en iyi kelime 'promosyon'. İşiniz sadece ekonomik hayatın gerçeklerini vermek ve bu gerçekleri yorumlamak değil, onları tanıtmak, onları okurlarınıza ulaştırmaktır. Okurlarınızı, problemin ne kadar ciddi olduğunu, problemi düşünmek için, gözlerini olası çözümlere açmak için, kısır döngüdeki bir deliği delmek için anlamanız gerekir"[33].

Telefon muhabirliği, cep telefonu kameralarını ve dijital kameraları kullanarak raporlar oluşturmak olarak tanımlanmaktadır. Raporlama yeni bir modaliteye sahiptir ve eski bilgi toplama biçimleri nadiren kullanıldığından akademisyenler mobil raporlama kavramını kullanmaya başlamıştır. Mobil teknoloji yayın gazeteciliğini hızla değiştirmiştir. Değişen teknolojik gelişmeler hakkında cep telefonları ve çevrimiçi metinler ile yakın gelecekte beklenen trendler hakkında görüş almak amacıyla araştırma çalışması yapılmıştır. Cep telefonları, sosyal ağ platformları gibi dijital varlıkların kullanımı, daha iyi olmaya ve daha iyi hikayeler üretmeye yönelik büyük bir harcamaya sahiptir.

Mobil cihazlar, gazetecilerin sahada çalışıp rapor sunma olasılıklarını arttırdı. Mobil haber platformları haber yayınlamak için kullanılabilir ancak,aynı zamanda tüm çapraz medya portföyü için kullanılabilir. İnternet bağlantısı ve gelişmiş arama işlevselliği, sayısız akıllı ve kolay erişilebilen uygulamalar ile birlikte gazetecilere haberleri bildirmek için yeni ve güçlü araçlar sağladı. Google sorguları, veri tabanlarından elde edilen bilgiler ve bilgi verenlere açılan ağ geçitleri genellikle yalnızca birkaç tık uzaklıktadır. Örneğin; gazetecilerin bir politikacıyla

[33] Mabweazara, H.M. (2009). Between the Newsroom and the Pub. *The Mobile Phone in the Dynamics of Everyday Mainstream Journalism Practice,* 12, 692-707.

görüşürken önceki ifadeleri ve gerçekleri anında iki katına çıkarma yetkisine sahip olduklarına dikkat çeker. Mobil teknoloji, çoğu eski haber medyası kuruluşundaki gazetecilerin küçüldüğü zamanlarda haberleri daha verimli hale getirme konusunda genel olarak öne çıkıyor. Mobil gazeteciler, haber raporlarında mobil cihazları kullanan gazetecilerdir. Bu tür uygulamalar dünya çapında, Asya ve Avustralya'dan Afrika'ya önemli ölçüde büyümüştür. Kuzey Amerika ve Avrupa ve bunun sonucunda da son on yıl içinde Orta Doğu ülkelerinde de büyük bir ilgi görmeye başladı[34].

Burada, gazetecinin rolü ve muhabirin rolü ve aralarındaki farklar hakkında her zaman bir yanlış anlaşılmanın söz konusu olduğunu belirtmeliyiz. Bir muhabir, gazetecilik alanında daha özel bir işleve sahiptir. Muhabirler genellikle birinci şahıslarla yapılan mülakatlar,haber konferansları ve haber etkinliklerine katılım gibi temel bilgi kaynakları aracılığıyla, kamusal bilginin doğrudan toplanması ve iletişimi ile uğraşırlar. İletişim kurdukları materyal genellikle ama her zaman değil topladıkları gerçeklerle sınırlıdır.Haberlerde editörlük yapmak ya da haberleri paylaşmak muhabirin rolünün bir parçası olarak kabul edilemez. Muhabirin önemli karakteri bilgiyi toplamak ve hikayeyi bulmakla yükümlüdür. Bu nedenle muhabir, gazetecilik mesleğinde çoğunlukla mobil aygıtın çalışmasına bağlı taraftır. Bu gerçeğin önemini anlamak araştırmalarımız ve görüşmelerimiz editörler veya sunumcular yerine gazetecilere odaklanacaktır.

Yeni Teknolojilerin Gazetecilerin İş Tanımlarına Etkisi

Medya ve gazetecilik için dijitalleşmenin gerçek ve temel zorlukları hakkında süregelen tartışmalar bağlamında, teknolojinin kullanımının gazetecilerin tanımını nasıl değiştirdiğini ve iş tanımlarının burada özellikle açıklandığını vurgulayalım. Gazetecilere yönelik iş tanımlarının değiştirilmesine ilişkin araştırma sonuçları, çok yetenekli gazetecilere yönelik artan talebe

[34] Beam, R., Weaver, D. and Brownlee, B. (2009). Changes in professionalism of U.S. journalists in the turbulent twenty-first century. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 86(2), 277-298.

odaklanmaktadır. Yakınsama eğilimi, gazetecilerin birden fazla ortam türü için çalışması gerektiğini ima eder. Ortalama bir gazeteci, yalnızca bir baskı ortamı için çalışmaz; Ayrıca çevrimiçi ortamda içerik - görsel-işitsel bir format için giderek daha fazla materyal sağlar.

Farklı araştırmalarda bildirildiği üzere, çapraz-orta becerilere uyum sağlama konusundaki aciliyet ilk olarak yerel medya için çalışan gazeteciler tarafından yaşanmıştır. Basılı gazetecilik, çevrimiçi gazetecilik ve yayıncılık gazeteciliğinin bir araya gelmesini isteyen ilk yerel medyaydı .Genellikle kullanıcı tarafından oluşturulan içeriği bütünleştiren ilk kişilerdi. Bu yerel gazetecilerin iş tanımında çok fazla stresle ilgili unsurları barındırmaktadır. Anket sonuçlarının bu tür medya için çalışan gazetecilerin daha genç bir ortalama profile sahip olduğunu ortaya çıkardığını görmek ilginçti;birçoğu yerel ve bölgesel medyada kariyerlerine başladı[35].

1.1.4. Mobil Cihazlar ve Telefon Gazeteciligi

Önceki bölümlerde bu araştırmanın temel kavramlarını inceledik ve hepsi birbiriyle bağlantılı olduklarından mobil cihazlar ve modern gazetecilik aktivitesindeki önemi hakkında fikirler sunduk. Bölümün bu kısmında, mobil cihaz aracılığıyla haberlerin ve gazetecilik hikayelerinin kaynağına daha fazla odaklanmaya çalışacağız. Bundan önce, mobil gazetecilikle ilgili tartışmalar hakkında özel fikirler sunmaya çalışacağız.

1.1.4.1. Kavramın Önemi

Tarih, gazetecilerin araçların kullanımı kolaysa,hikaye anlatım sürecini hızlandırırlarsa ve haber toplanmasını hızlandırırlarsa, haber toplama için yeni teknolojileri kabul ettiklerini

[35] Deuze, M. (2007). Understanding Journalism as Newswork: How it Changes, and how it Remains the Same. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 5(2), 4–23.

göstermektedir. Cep telefonu, gazetecilerin benimsediği uzun bir süreçteki en yeni teknolojidir. Gazetecilikteki hızlı teknolojilerin kullanımı, kritik ve tehlikeli dış faktörler tarafından açıklanabilir. Savaş ve çatışma sırasında bilgi toplamak ve haberlere ulaşmak kolay bir iş değildi.Savaş, gazetecilerin dikkatini teknolojinin hızı ve güvenilirliğine her zaman odaklamıştır. Amerikalı medya tarihçisi Richard Schwarzlose, telgrafın Amerikan gazeteciliğini 1861-65 Amerikan İç Savaşı sırasında "habere aç bir endüstri" haline dönüştürdüğünü ileri sürdü: "En yeni haberlerin özlemi yeni teknolojilerle el ele geçti. Buhar ve elektrik, "diye yazdı. Avustralyalı tarihçi Kevin Livingston, telgrafın 1850'lerin ortaları ile 1920'ler arasında dünyanın dört bir yanında "en önemli uluslararası iletişim aracı" olduğunu öne sürdü. Gerçekten de bu dönemin "telgrafın yaşı" olduğunu savundu"[36]. Göreceli olarak kısa bir sürede telgrafın telleri, Britanya sermayesi, emek ve işletme tarafından desteklenen dünyayı kuşattı. Kablo hatları, dünyanın büyük ticari ve diplomatik merkezlerinden "gazetecilik alanında ve diğer tüm bilim dallarında teknolojik kullanımın büyümesini teşvik ederek" ulaşmıştır.

Mobil gazetecilik ya da MoJo, yirmi birinci yüzyılın ikinci on yılına girerken gazetecilik için başka bir anı müjdelemektedir. Gazeteciliğin telgraftan beri benimsediği tüm teknolojiler, bu ikiz arzuları hıza ve artan verime yansıttı.Gazetecilerin haber toplama teknolojileri kullanılmasının tarihi, gazetecilik çalışmasının gelişen karakterini ve bu alandaki zamanın önemini göstermektedir. İleri görüşlü gazeteciler ve akademisyenler, cep telefonunun gazetecilik faaliyetinin ihtiyacına cevap olarak raporlama potansiyeli gördüler. Multimedya haber toplama, güvenlik sorusu ve bilgi alma hızının en etkili çözümdür.

Son dakika haberleriyle en son haberler genellikle abonelerin cep telefonlarına ve web üzerinden dağıtılmaktadır. Son dakika haberleri genellikle tek bir cümle veya birkaç paragraf

[36] James, W. C. (1989). *The Communication & Media Studies Collection™ from*. Communication as Culture: Essays on Media and Society, Revised Edition, 155–177.

şeklini alır. Bu haber, daha sonra hikayenin önemine bağlı olarak, önümüzdeki birkaç saat veya gün içinde geliştirilir. Süreç genellikle "hikaye oluşturma" olarak tanımlanır. Cep telefonu ve internet, son dakika haberlerini başlatmak için mantıklı yerlerdir.

1.1.4.2. MoJo'nun Kaynakları

Mobil Gazetecilik Kaynakları, temel olarak internetin günümüzde ana bilgi kaynağı olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak internet veya web üzerinde içerik yayınlamak olarak tanımlanan web yayıncılığıdır.. İnternette bazı olay raporlarını veya içeriklerini yükleyen herkes "web sunucusu" olarak görülebilir. Mobil cihaz, bilgiyi ve hikayeyi oluşturma ve yayınlama platformudur. Ancak akıllı telefonun yükseltilmesinden önce diğer birçok araç, mobil gazetecilikte çok önemli bir rol oynadı. Teknolojik kolay kullanılan aletler bu trendin sebebiydi.

Mobil gazetecilik bilgisinin ikinci kaynağı, sınırlı kapasiteye sahip küçük cihazlar olan "Kişisel dijital "yardımcılarıdır. ,(Personal Digital Assistants, PDA) küçük ekranlara sahipler ve bazı temel işlevleri yerine getiriyorlar. Son zamanlarda yüksek performans kapasitesine ve kameralara sahip PDA'lar da mevcuttur ve bunlar raporlama araçları olabilir[37].

Mobil gazetecilik yoluyla haber yapma üçüncü kaynağı ise Dijital kameralardır. Dijital kameralar, bir olayı kaydetmek için hızlı ve verimli bir araçtır. Dijital kameralar, yüksek kaliteli görüntüler ve videolar çekmek için kullanılan cihazlardır. Dördüncü kaynak ve en çok kullanılan aslında tüm farklı şekil ve markalara sahip akıllı telefonlardır.

[37] Umair, S (2016). Mobile Reporting and Journalism for Media Trends, News Transmission and its Authenticity. *Journal Mass Communicat,* 6, 323.

Günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Her kişinin akıllı telefonlara erişimi vardır Akıllı telefonlar kameraların, müzik çalarların vb. ek işlevleriyle iletişim kurmak için kullanılan küçük taşınabilir cihazlardır. Mobil kameralar artık canlı raporlamanın ve mobil gazeteciliğin ana kaynağıdır[38].

Yeni iletişim araçları ve uygulamalarla yüz yüze geldikleri halde, SMS'in rolüne değinmekte de vazgeçilmezdir. SMS veya kısa mesajlar yaygın bilgi kaynaklarıdır. Bilgi, bu hizmetleri kullanarak çok hızlı yayılır ve bu tür bilgiler düşük maliyete sahiptir. Bu da onları farklı sosyal sınıflardan farklı insanlar tarafından kullanılma yeteneği olduğu anlamına gelir[39]. Gazetecilik pratiğiyle birlikte tüm bu teknolojik özellikler ile akademik alanda yeni kavramlar türemeye başladı: Ağa bağlı gazetecilik, sosyal medya gazeteciliği ve yurttaş gazeteciliği, teknolojinin öykünün üretiminde ve paylaşımında kullanılmasının bir sonucudur[40].

[38] Witschge, T. (2016). The Sage handbook of digital journalism. *Networked Journalism*, 149.

[39] Aslan, K. (2010). *Türkiye'de SMS Haberciliği*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

[40] Bardoel and Deuze, *a.g.m.,* 2001.

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Araştırma, incelenen fenomeni daha iyi anlamak için bilgi toplama ve analiz etmekten oluşan sistematik bir süreçtir. Araştırmacının fenomenin anlaşılmasına katkıda bulunma ve bu anlayışı başkalarına aktarma işlevidir. Araştırma konuları insan aklının gelişen karakteriyle ilgilidir. Bu nedenle bilim, teknoloji ve diğer alanlarda ilerlemenin bir sonucu olarak, araştırma zorunlu hale gelmiştir. Bilginin geliştirilmesi ve ayrımcılığı, araştırma olmaksızın halletmeye çalışmak mümkün değildir. Araştırma, yeni gerçeklere ve genellemelere katkıda bulunur,profesyonel araştırmacıyı en yeni disiplinde tutar. Değişen durumlar ışığında gerçekleri ve kavramları geliştirmesine, ve yeniden yorumlamasına yardımcı olur. Araştırma, bir disiplinde daha fazla adım atmak için bir dürtü yaratır. Bütün kısmi teorileri değiştirir ve mitleri bilimsel olarak inceleyerek ortadan kaldırmaya yardımcı olur. Araştırma olmadan gelişme ve büyüme olmaz.

Gazetecilik ve iletişim çalışmalarında, diğer tüm alanlarda olduğu gibi farklı tür ve araştırma araçları mevcuttur. Temel olarak iki tür araştırma vardır: Birincil Araştırma ve İkincil Araştırma. Birincil Araştırma, belirli bir amaç için toplanan ve yeni bilgiler olan birincil verilerin bulunması ve yaratılması yoludur. Bu genellikle bir anket veya mülakat yoluyla bazı sorgulama yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilir veya bilgi gözlem yoluyla toplanabilir. İkincil verilere göre genellikle daha fazla zaman alıcı ve pahalı olmakta ve ikincil araştırmayı takiben bir araştırma projesinde genellikle ikinci aşamadır[41].

[41] Mason, J. (2018). *Qualitative researching*. London: Sage Publications.

Öte yandan bilgiyi toplamanın farklı bir yolu olan ikincil araştırmayı da buluyoruz. İkincil Araştırma, daha önce toplanmış olan bilgileri toplar. Eğer bu mümkünse bir araştırma projesi başlatmak için değerli bir yoldur.Çünkü zaman ve paradan önce ilgili verileri tanımlamak yeni birincil araştırmaya harcanır ve bu da çoğaltma ile sonuçlanabilir. İkincil verilere örnekler:Yayınlanmış araştırma raporları, internetten indirilebilen makaleler, çevrimiçi kütüphaneler, videolar ve belgeseller dahil olmak üzere kütüphanelerdeki yayınlar. [42]

Bu araştırma sırasında mobil cihaz kullanımının gazetecilik mesleğini nasıl değiştirdiğini ve Irak-El Thiqar bölgesinde nasıl kullanıldığını tanımlamak için öncelikle ikincil verilerin üzerinden geçmemiz gerekecek ve benzer araştırma projelerinin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini anlamaya çalışacağız. İkinci aşamada, akademik araştırmaya ve gazetecilik alanına katkıda bulunmak için yeni bilgiler bulmaya çalışan birincil araştırma metodolojisini uygulayacağız.

Bu bölümde ilk olarak araştırma metodolojisinin tarihini gazetecilik çalışmalarında anlayacağız. İkincil olarak, nitel araştırma ihtiyacına ve araştırma konusuna nasıl uygulanacağına odaklanacağız. Son olarak, bu tez için kullanılan metodoloji ve araştırma araçlarını tanıtacağız.

2.1. Gazetecilik çalışmalarında nitel araştırma

Medya ve iletişim araştırması alanı, oldukça farklı araştırma perspektifleri ile karakterizedir. Bu gerçek ampirik araştırmanın bu alandaki melez doğasından kaynaklanmaktadır. Bu araştırmada sosyal bilimlerdeki daha köklü akademik disiplinlerden araştırmacı yaklaşımları türetilmiştir.

[42] Mason, *a.g.e.*, 2018.

Elbette teknolojilerin ve medyanın özellikle de internetin gelişmesi ile mevcut bilgilerin miktarı ve kalitesi kıyaslanamaz bir şekilde artmıştır. İnsan hayatının dijitalleşmesi farklı akademik projelerin ve araştırmaların konusu olmuştur. Aynı düzeyde gazetecilik araştırması dijitalleşmenin gazetecilik pratiklerini, kültürlerini ve kurumlarını nasıl değiştirdiğine çok dikkat çekmiştir.

Bu bölümün girişinde sorulması gereken soru gazetecilik alanına uygulanacak türden bilimsel araştırmalarla ilgilidir. Gazetecilik alanında belirli araştırma metodolojilerini uygulamaya karar vermeden önce birçok tartışma gerçekleşmiştir.[43] Gazetecilikte bilimsel araştırma yöntemlerinin uygulanması gazeteciliğin bilimsel bir konu olduğunu kabul etmektedir.Bu alandaki soru ve tartışma,gazetecilik araştırmasında sosyal bilimler metodolojisinin uygulanmasındaki mantıkla ilgilidir.[44] Bu tür araştırmalar gazeteciler ve akademisyenler tarafından kabul edilmektedir. Sosyal bilimler araştırma metodolojisini gazetecilik alanının araştırılmasıyla ilgili bir soru üzerine uygulamak bu araştırmada benimseyeceğimiz geçerli bir yoldur. Gazetecilikte bilimsel esinli yöntemlerin uygulanmasının sistemli bir yöntemle ilk denemelerinden biri, Philip Meyer tarafından 1973 yılında Sosyal Bilimler tarafından kullanılan yöntemleri, özellikle de nicel olarak kullandığı Precision Journalism adlı kitabında gerçekleştirdi[45].

[43] Jacobi, C. (t.y.). Quantitative analysis of large amounts of journalistic texts using topic modelling. *Rethinking Research Methods in an Age of Digital Journalism,* 89-106.

[44] Meyer, P. (2002). *Precision Journalism – A Reporter's Introduction to Social Science Methods*. 4th ed. Lanham (USA): Bowman & Littlefi eld Publishers.

[45] Williams, T. M. (ed.) (1986). *The Impact of Television: A Natural Experiment in Three Communities.* New York: Academic Press.

Wahl-Jorgensen ve Hanitzsch, gazetecilik araştırmasının tarihini dört aşamaya ayırır: Normatif, ampirik, sosyolojik ve küresel karşılaştırmalı aşamalar. Bu aşamalar bir arada bulunur ancak ortaya çıkmaları kronolojik olarak izlenebilir[46].

Wahl-Jorgensen ve Hanitzsch'in (küresel karşılaştırmalı evre) tanımladığı gibi gazetecilik çalışmalarının dördüncü aşaması şu anda gazetecilik çalışmalarına sayısız teorik yaklaşımları genişletiyor.[47] Bu aşama, bilgi sistemlerinin küresel ve dijital doğasını yansıtan yükselen bir uluslararası araştırma gündemi ile akademisyenler arasında artan işbirliği ve iletişim ağı ile işaretlenmiştir. Dolayısıyla, küresel karşılaştırmalı evre dijital çağ olarak adlandırdığımız şeye sıkı sıkıya bağlıdır. Mobil cihazların gazetecilikte kullanımı ve raporlanması söz konusu olduğunda, verilerin toplanması ve analizi için bilimsel yaklaşımın kullanılması önemlidir. Bu analizin amacı, akıllı telefon çağında gazetecilik pratiğinin anlaşılması için bir araç olarak bilimsel araştırma yöntemlerinin tanıtımı ile gazeteciliğinin tartışılması ve etkili kazanımlar elde etmek için bilimsel ve gazetecilik yöntemleri bir arada kullanmaktır.

Nitel araştırma yöntemlerinin gazeteciliğe uygulanması bir ihtiyaç olarak tanımlanabilir. Gazetecilik uygulamasının disiplinlerarası karakteri, konunun karmaşıklığını anlamak için nitel araştırma metodolojisi uygulamasına ihtiyaç duyar [48]. Zelizer'in bu alanda ana referans olarak kabul edilen yazar, gazetecilik çalışmalarındaki baskın disiplin perspektiflerinin bir açıklamasını verdi:

[46] Wahl-Jorgensen, K. and Thomas, H. ed. (2009). "Introduction: On Why and How We Should Do Journalism Studies." *Handbook of Journalism Studies*. Oxon and New York: Routledge, 3-16.

[47] Wahl-Jorgensen and Thomas, *a.g.e.,* 2009.

[48] Zelizer, *a.g.e.,* 2004.

"Gazeteciliği tüm bağlamlarında incelemek ve böylece daha geniş bir yelpazeye yayılan teorik bakış açılarını, kültürel ve tarihsel koşulları ve araştırma metodolojilerini benimsemek" [49].

Zelizer, gazetecilik pratiğini analiz edebildiğimiz, incelediğimiz ve anlayabildiğimiz farklı vizyonlar sundu. İlki Siyaset bilimi gazeteciliğin ve medyanın farklı siyasal sistemlerdeki rolünü, siyaset ile gazetecilik arasındaki ilişkiyi ve gazetecilikteki kaynak kalıplarını inceleyen araştırmadır. İkincisi, Sosyolojik Araştırma, haber yapımında yer alan kişiler arasındaki ilişkileri, iş rutinlerini ve etkileşimleri, çalışmalarına yardımcı olan kurumlar ve yapılar (mesleki normlar ve değerler dahil) üzerine odaklanır. Üçüncüsü; Tarihsel araştırmalar, çoğu zaman güncel gazeteciliği anlamak ya da tarihsel kanıtların kaynaklarını ekleyebilmek için gazeteciliğin geçmiş uygulamalarını ve yapılarını analiz eder. Dördüncü olarak, Dilbilim ve Dil Araştırmaları, dilbilimsel, semiyotik, tür, söylem veya çerçeve kuramını uygulayarak dilbilimsel metinleri analiz eder. Son olarak, Kültürel Analiz Araştırması, gazetecilik uygulamalarını şekillendiren bağlamsal etkenler, haberlerin inşası, mesleğin kültürel sembol sistemleri, gazetecilik öz-yansıma ve kimlik, kalıplaşmışlar, arketipler, mitler, popüler kültür ve tabloid ve ana akım gazeteciliğe odaklanmıştır [50].

Ayrıca ekonomi, felsefe, hukuk ve teknolojiyi gazetecilik çalışmalarını etkileyen disiplin perspektifleri olarak ekleyebiliriz [51].

Gazetecilik uygulaması ve onunla ilgili konular bu nedenle gazetecilik olgusunun gelişimini etkileyen farklı faktörlerden en az bahsetmiş olduğunuz çok görevli bir çalışmadır. Örneğin; bu tezde, mobil aygıtın haberciliği ve haber kalitesini etkilediğini anlayabilmek için en

[49] Zelizer, B. (2000). What Is Journalism Studies?. *Journalism,* 1(1), 9–12.

[50] Zelizer, *a.g.e.,* 2004.

[51] Zelizer, *a.g.e.,* 2004.

azından bölgedeki siyasal durumun bir özetini, gazeteciliğin sosyal ve tarihsel anlayışını araştırmanın kültürel boyutunda vermeliyiz.

2.2. Gazetecilik Çalışmalarında Nitel Araştırma Yöntemleri

Araştırmamızda daha önce de açıklandığı gibi kullanacağımız ikincil veriler, özellikle mobil cihazların raporlama ve TV gazeteciliğinde kullanılması konusundaki daha önceki yazılı raporlarla ilgili olarak kullanılacaktır.[52] Ancak vaka çalışması ve Iraklı gazeteciler tarafından mobil cihaz kullanımı ile ilgili olarak birincil verileri toplamak için nitel araştırma metodolojisini takip edeceğiz. Bu nedenle, bu çalışmanın genel olarak karışık bir araştırma metodolojisini benimsediğini, ancak bölüm analizi ile ilgili birincil bir araştırma yolunu benimsediğini düşünebiliriz[53].

Bu bölümde, nitel araştırma metodolojisinin üç temel aracını literatür taraması ve önceki akademik projeleri bir endeks olarak kullanarak açıklayacağız. Birinci paragraf, araştırmayı bir araştırma aracı olarak açıklamaktadır; İkincisi yüz yüze görüşme ya da nitel görüşme hakkındadır; son paragrafta ise odak grup araştırma aracını ve nitel araştırma projesi yürütme konusundaki faydasını sunacaktır.

2.2.1. Anket

Anketler, katılımcıların veya durumlarının önceden manipüle edilmesini içermeyen önemli bir nicel araştırma şeklidir. Anketler gerçeğin ardından veri toplar. Ankete katılanlardan bilgi,

[52] Volkmer, I. (1999). *CNN – News in the Global Sphere: A Study of CNN and Its Impact on Global Communication.* Luton, Beds: University of Luton Press.

[53] Lingard, L., Albert, M. and Levinson, W. (2008). Qualitative Research. Grounded Theory, Mixed Methods, and Action Research. *BMJ* , 337, 459-461.

inanç, tutum, değer ve davranışları hakkında bilgi topladıkları için anketler doğrudan sonuç ilişkilerini test edemez. Anketler bunun yerine değişkenler arasındaki ilişkileri veya ilişki derecelerini araştırır.[54]

Anketler genel olarak tanımlayıcı ve analitik uygulamalara bölünebilir:

- Tanımlayıcı bir anket sadece mevcut koşulları veya durumlarını belgelemeye çalışır. Kamuoyu anketleri, örneğin; belirli bir konudaki insanların mevcut tutumları hakkında bilgi sağlayabilir. Tarihsel olarak, tanımlayıcı araştırmalar, genel nüfusun genel özelliklerini tanımlamak olan nüfus sayımlarına kadar izlenebilir.
- Analitik araştırmalar ayrıca tanımlayıcı veri toplar ancak araştırma hipotezlerini test etmek için değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye devam etmeye çalışır. Buna göre bir anket, mobil cihazların kullanımının gazetecilik mesleği üzerindeki etkisini değerlendirebilir[55].

Burada tartışılacak bir diğer önemli nokta araştırmanın ve araştırmanın gidişatındaki olumlu noktaların gerekliliğidir. Anketin araştırmacıya nitel araştırma araçlarından biri olarak sunmak için çok farklı artıları vardır: Anket araştırma aracının bu avantajları, bu çalışma çerçevesinde onları seçmeyi nedenini açıklayan şeydir.

İlk olarak, anketlerle toplanan veriler standartlaştırılmıştır ve bu nedenle analiz edilmesi kolaydır. Fikirleri kategorilere koyabilmemizi ve tersini söyleyebilmemizi sağlar.Bu da

[54] Witmer, D. F., Colman, R. W. and Katzman, S. L. (1999). *From Paper-and-Pencil to Screen-andKeyboard: Toward a Methodology for Survey Research on the Internet*. In S. G. Jones (ed.) Doing Internet Research: Critical Issues and Methods for Examining the Net, Thousand Oaks, CA: Sage.

[55] Witmer, Colman and Katzman, *a.g.e.,* 1999.

katılımcıların arka planı anlamayı ve gruba ,sorunlara genel bir bakış açısı kazandırmayı daha etkili daha kolay hale getirir.

İkincisi, anketleri kullanırken veri çok sayıda katılımcıdan hızlı bir şekilde toplanabilir.Soruları sormanın yolu tüm katılımcılar için ortak olacaktır ve bu nedenle yanlış anlaşılma şansı yoktur. Tüm cevaplar aynı soruya verilir.

Üçüncü olarak, verilerinizi topladıktan sonra sonuçlarınızı diğer kurumlarda kullanılan benzer anketlerle karşılaştırmak mümkündür. Anketler araştırmacıya kendini yaratma şansını verir ve kendi birincil verileridir .Aynı zamanda akademik topluluğa önemli bir artı kazandırır. Diğer araçlarla araştırmacı platformuna yeni bir veri sunmak daha zordur, ancak anket aracı, soru ve araştırma formunda belirli bir veri oluşturmamızı sağlar.

Dördüncüsü, katılımcılar (gazeteciler ve muhabirler) anonim olarak cevap verebilirler. Bu da daha dürüst cevaplar üretebilmesine öncülük edebilir.Bu soru Türk toplumuna saygı gösterilmesi ya da asimile edilmesi gibi sorular söz konusu olduğunda çok önemlidir. Bu soruların bir kısmı utanç sebebi olabilir ve katılımcı, bu tür röportajlarda dürüst bir cevap veremeyebilir. Ancak anketle, katılımcı cevap vermekte özgürdür ve herhangi bir karar kontrolü hissetmez. Her bir katılımcının aynı soruları ve görüşmeciyi alması gerçeği, her katılımcı için tüm süreç standardını hazırlar. Anketi kullanmanın bir avantajı, yanıtları kaydederken bir görüşmecinin yaptığı hataları azaltmasıdır. Anketler gizliliği garanti eder ve bu nedenle katılımcılar herhangi bir korku veya utanç duymadan hareket edebilirler. Bir başka avantaj ise, görüşmecinin kişisel görüşü, ruh hali veya davranışları bir görüşmenin sonuçlarını etkileyebiliyorken, bir anket çalışmasında

bunlara rastlanılmaz. Son olarak, özellikle akademik araştırmalar ve öğrenciler için çevrimiçi anketlerin nispeten ucuz olduğunu belirtmek de önemlidir.[56]

Gazetecilik çalışmalarındaki araştırmalar, araştırmanın medya sahnesinin net bir resmini almasına ve bir grup gazetecinin düşüncelerini yansıttığını ve profesyonel faaliyetlerinin tarzını ve kalitesini nasıl belirlediğini anlamasına olanak sağlar.[57] Farklı ağlar ve web siteleri, çevrimiçi anketleri yürütme ve toplanan verileri analiz etme ve görselleştirme konusunda yardımcı olur. Ayrıca birçok araştırmacı anketleri yeterli araç olarak görmemekte ve daha ayrıntılı sonuçlar elde etmek için başka araştırma araçları eklemeyi denemektedir. Genel olarak bir anket, katılımcılardan oluşan bir grup ile araştırmaya yapılan yüz yüze görüşmelerle de bağlantılıdır.[58]

2.2.2. Yüz Yüze Görüşmeler

Nitelikli Mülakat, kolay bir iş değildir ve bir araç olarak, konuyla ilgili farkındalık gerektirmektedir. Nitel araştırma, sorularını çerçevelemeye, araştırma bulgularının yorumlanmasına ve teori ile pratiğin nasıl bütünleştirileceğine ilişkin tartışmaya devam edebilmelidir.[59] Kvale'ye göre bir röportaj, "anlatılan olgunun [yaşam dünyasının] tanımlarını toplamak olan bir konuşmadır" ifadesi, "anlatılan olgunun" anlamlarının yorumlanmasıyla

[56] Schwarz, N. (1999). *Cognitive research into survey measurement: Its influence on survey methodology and cognitive theory.* In M. G. Sirken, D. J. Herrmann, S. Schechter, N. Schwarz, J. M. Tanur, & R. Tourangeau (Eds.), Cognition and Survey Research. New York: John Wiley and Sons.

[57] Punch, K. (2014). *Introduction to social research: Quantitative & qualitative approaches*. Los Angeles, CA: SAGE.

[58] Missing-Value, M. (t.y.). Survey Says: Survey Methodology. *Communication Research Methodology*, 116-126.

[59] Kvale, S. (2003). *The psychoanalytic interview as inspiration for qualitative research*. In P. M. Camic, J. E. Rhodes, & L. Yardley (Eds.), Qualitative research in psychology (pp. 275– 297). Washington, USA: American Psychological Association.

ilgilidir.[60] Benzer bir şekilde, Schostak, bir röportajınbelirli bir konu veya konu hakkında "derinlemesine bilgi" almayı amaçlayan ortaklar arasında uzatılabilir bir konuşma olduğunu ve üzerinden görüşmecilerin getirdiği anlamlar açısından bir fenomenin yorumlanabileceğini ekliyor.[61]

Gazetecilik Çalışmaları için "Niteliksel Yöntemleri" uygulayabilmek için iletişim sürecinin bireylerin ve grupların söylemine dayanan ve belirli bir kültürel, tarihsel ve politik bağlamda üretilen bilginin üretiminin bir aracı olduğunu anlamak esastır.

> Nitel araştırmaların çoğu, bilginin yer aldığı ve bağlamsal olduğunu perspektifinden hareket eder ve bu nedenle röportajın işi, ilgili bağlamların, yer bilgisinin üretilebilmesi için odak haline getirilmesini sağlamaktır. Bazıları için veri ve bilginin görüşme sırasında diyalojik (ve diğer) etkileşimle oluşturulduğu varsayımına uzanır" [62].

Yüz yüze görüşme ya da nitel görüşme, katılımcılardan şimdiden planlanmış ve organize edilmiş soruya verdiğimiz cevaplarla ilgili değildir. Aynı zamanda katılımcının arka planının anlaşılması ile ilgilidir.Liberal bir katılımcıdan aldığınız cevaplar asla dindar bir katılımcıdan alabileceğiniz cevaba benzemeyecektir. Örneğin: İdeoloji önemli bir faktördür.

Araştırmamızda sorular aynıdır ve katılımcılar Irak kökenli tüm gazeteci ve genel gazetecilerdir. Ancak hepsi farklı gazetecilik ve medya kurumlarına aittir. Her gazetecilik kurumunun özel bir gündemi ve farklı bir ideolojisi olduğunu kabul ederek gazetecilerin cevaplarının kurumlarının farklılığına göre farklılık gösterebileceğini varsayabiliriz. Bu nedenle,

---

[60] Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage.

[61] Barbour, R. and Schostak, J. F. (2005). *Interviewing and Focus Groups.* In: B. Somekh & C. Lewin, (eds.) Research Methods in the Social Sciences, 41-48. London: Sage.

[62] Mason, *a.g.e.*, 2018:89.

nitel görüşme yapan araştırmacı katılımcıların geçmişi ile ilgili mümkün olduğunca fazla bilgi almalıdır.

"Nitelikli Mülakat Tasarımının Kategorileri Kantitatif"analizlerde olduğu gibi, nitel bir araştırma perspektifinden yararlanarak hacimli, zengin veriler elde etmek için geliştirilebilecek çeşitli görüşme tasarım biçimleri vardır..[63] Seçtiğimiz görüşme formu yüz yüze görüşmelerdir. Araştırmacı bu uğurda Irak'a gitti ve bu konuda bir ay boyunca çalışarak farklı gazeteciler ve muhabirlerle röportaj yaptı.

2.2.3. Odak Grup Görüşmeleri

Odak grupları, nitel araştırma metodolojisine ait üçüncü araçtır. Odak grup, gruplar arası diyaloğun ve araştırmanın konusuyla ilgili tartışmanın aktivitesidir . Sosyal bilimler nitel araştırma metodolojisinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

> "Grup veya odak grup görüşmeleri yoluyla belirli türlerin etkileşimini teşvik ederek bunu daha da ileriye götürmek isteyebilirsiniz; burada grup tartışmasını belirli bir dizi konuya yönlendirirsiniz, böylece durumsal etkileşimlerin nasıl gerçekleştiğini ve konuların nasıl kavramsallaştırıldığını, nasıl çalıştığını gözlemleyebilirsiniz. Ve bu bağlamlarda müzakere edildi" [64].

Odak grup metodolojisi, gazetecilik, medya ve iletişim ile ilgili araştırma konularında yaygın olarak kullanılmaktadır. Aslında, uluslararası ajanslar tarafından yazılan ve yayınlanan internet raporlarını, gazeteciler, muhabirler ve editörlerle örgütlü odak gruplarından sonra elde

[63] Creswell, J. W. (2007). Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (2nd ed.).

[64] Mason, *a.g.e.*, 2018:64.

edilen sonuçları bildiren kanalları bulabiliriz. Bu gazetecilik profesyonellerinin farklı bakış açılarını takip etmek için ideal bir yol olabilir.

Odak gruplar niteliksel araştırmanın en etkili araçları arasında yer almaktadır. Bölgede yer alan gazetecilerin araştırmada yer aldıkları bir odak grubu oluşturmayı düşündük. Maalesef Irak'taki güvenlik sorunu nedeniyle bu istek gerçekleştirilemedi. Bunun için araştırmamızda sadece ilk iki araç kullanıldı: Anketler ve yüz yüze görüşmeler.

2.3. Anket ve Görüşmeler: Katılımcı Profilleri ve Seçimi

Kalitatif araştırma metodolojisinin mantığı ve amacı doğrultusunda bu tez ,birincil verileri toplamak için iki ana aracı uygulamaya çalışacaktır.[65] Öncelikle 25 sorudan oluşan bir online anket hazırladık ve sorular 50'den fazla Iraklı gazeteci ve muhabir tarafından sorular yanıtlandı. Gazetecilerin hepsi Irak vatandaşı ve farklı etnik gruplardan oluşuyordu . Çoğunluğu ulusal ve bölgesel kanallarla çalışıyordu. Görüşmeye yüz yüze 10 gazeteci katıldı. Sonuç olarak, veri toplama sürecimiz iki farklı aşamadan geçmiştir, birincisi ;ankettir , ikinci ise; aşama nitel görüşmedir.

Bölümün bu kısmında, mülakatların nasıl yapıldığı, katılımcıların profili, gazetecilik kurumları ve bu görüşmeler sırasında araştırmacıların konumu hakkında bilgi vereceğiz. Aslında

[65] Christians, C. G. and Carey, J. W. (1989). *The logic and aims of qualitative research*. In Guido H. Stempel & Bruce H. Westley (Eds.), Research methods in mass communication. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

görüşme süreci hakkında farklı detaylardan bahsetmek önemlidir. Görüşme ortamı diyaloğun kalitesini ve verilen bilgileri etkileyebilir.[66]

Bu bölümün son kısmında toplanan verileri analiz etmek için benimsenen metodolojiyi sunacağız. Bilindiği gibi literatürde birçok metodolojiden bahsedilmiştir ve araştırmanın sonuçlarını analiz etmek ve incelemek için kullanılmıştır. Bu tez çalışmasında anket ve görüşmelerden sonra toplanan verileri açıklamak ve incelemek için içerik analizi metodolojisini kullanacağız.

2.3.1. Katılımcı Profilleri

Bu konu daha önce farklı bilim adamları ve gazetecilik araştırmacıları tarafından incelenmiştir. Bu bağlamda anketlerin kullanımı ve nitel görüşmeler de onaylanmıştır.[67] Bu araştırmanın yeniliği ve önemi vaka çalışmasına bağlıdır. Bu konuda yeterli literatür ve çalışma bulunmamaktadır ve Iraklı gazeteciler ve muhabirlerin ulusal kanallardaki mobil cihazlarının kullanımı ile ilgilidir.

Bu nedenle seçilen katılımcılara odaklanıldı. Bu araştırmaya katılan gazeteciler ve Irak gazetecilik kurumlarında çalışan tüm Iraklı gazetecilerdir. Katılımcılar medya çalışmalarında ve gazetecilikte lisans ve yüksek lisans dereceleri kazanmışlardır. Görüşülen gazetecilerin hepsi Irak üniversitelerinden mezun oldukları için neredeyse aynı akademik altyapıya sahiptirler.

---

[66] Hamilton, D. (1998). *Traditions, preferences, and postures in applied qualitative research*. In Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (Eds.), The landscape of qualitative research: Theories and issues, 111–129. Thousand Oaks, CA: Sage.

[67] Jokela, T., Väätäjä, H. and Koponen, T. (2009). *Mobile Journalist Toolkit: A Field Study on Producing News Articles with a Mobile Device.* In Proc. of MindTrek, (2nd Ed). Tampere, Finland. In press.

Katılımcıların yaş profili ile ilgili olarak, hepsinin aynı nesile ait olduğunu söyleyebiliriz; en genci 28 yaşındayken, en yaşlı görüşmeci gazeteci 42 yaşındaydı.

Görüşmelere katılanlar, gazetecilik çalışmalarında aktif olarak kullanılan mobil cihazları ve yeni teknolojileri kullanan tüm muhabirlerdir. Bunların hepsi, mobil cihaz kullanımını; raporlama, haber toplama, kaynaklara ulaşma gibi farklı nedenlerle kullandıklarını belirttiler.Görüşülen kişilerin hepsi, fotoğraf veya video çekmek için multimedya telefonlarını kullandılar ve bu malzemeyi cep telefonundan haber odasına gönderdiler. İki tanesi de bir cep telefonuyla video düzenledi. Görüşülenlerden ikisi, mobil cihazları doğrudan yayınlamada kullandı.

Bu bilgi, tüm katılımcıların gazetecilik çalışmalarında mobil cihazın profesyonel kullanımı konusunda yeterince arka plana sahip olduğunu açıklamaktadır. Profesyonel TV kanalları ve medya kurumlarıyla çalışan deneyimli katılımcıların seçimi, daha spesifik ve gerçekçi veriler elde edebilmek için önemlidir. İş tecrübeleri 3.5 ila 10 yıl arasında değişmektedir. Gazetecilik materyalleri üretmek için cep telefonu kullanmış olan katılımcıları seçmek istenildi ve bu katılımcıları uygun görüşmecileri öneren gazetecilik kurumlarının editörleri ve çevrimiçi masaları ile iletişime geçilerek iletişim sağlandı. Görüşmeler yarı yapılandırılmış, 60 ila 90 dakika sürmektedir. Röportaj temaları, örneğin; bir iş bağlamında mobil multimedya telefonlarının ve hizmetlerinin kullanımı, kullanım deneyimleri, haber gazeteciliğinde editörlük süreci ve mobil gazetecilik hakkındaki genel görüşler içermektedir.

Katılımcılar, ülkelerinin ve kendi kurumlarının ana dili olduğu için Arapçayı esas almaktadırlar. Hiçbiri belirli bir siyasi partiye veya kuruluşa ait olup olmadığını belirtmedi. Gazetecilik davranış kurallarına ve gazetecilik mesleğinin etik kurallarına olan bağlılıklarını ve saygılarını teyit ettiler.

Görüşme ortamıyla ilgili olarak, görüşmeler gerçekleştirilen üç yer daha vardır Bazı gazeteciler çalışma alanlarına davet ettiler, bu nedenle gazetecilik kurumlarındaki kendi odalarında röportajlar yapıldı. Hala araştırmalarında çalışan bazı katılımcılar Al|-Thikar'daki medya ve gazetecilikte röportaj yapmak istediler. Son grup, boş zamanlarında halka açık yerlerde dışarıda buluşmak istedi. Tüm durumlarda, görüşmeler sessiz ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilmiş ve katılımcıların iznini aldıktan sonra görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

2.3.2. İçerik Analizi

İçerik analizi, metinler veya metin grupları içindeki belirli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemek için kullanılan bir araştırma aracıdır. Araştırmacılar, bu tür kelimelerin ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini nicelleştirir ve analiz eder.Sonra metinler, yazarlar, izleyici ve hatta bunların bir parçası oldukları kültür ve zaman içindeki mesajlar hakkında çıkarımlarda bulunurlar. Metinler, kitaplar, kitap bölümleri, denemeler, röportajlar, tartışmalar, gazete başlıkları ve makaleleri, tarihi belgeler,konuşmalar, reklam, tiyatro, gayri resmi konuşma veya iletişimsel dilin oluşumu olarak tanımlanabilir.[68]

Bu tür bir metin üzerinde bir içerik analizi yapmak için, metin çeşitli seviyelerde yönetilebilir kategorilerle (kelime, kelime anlam, cümle, cümle veya tema) kodlanır veya ayrıştırılır . Daha sonra içerik analizinden biri kullanılarak incelenir. Temel yöntemler: Kavramsal analiz veya ilişkisel analiz.[69]

[68] Keith, S., Schwalbe, C. and Silcock, W. (2004). *Comparing new media with old: Equivalency challenges for content analysis.* Paper presented at the New Research for New Media Symposium, Tarragona, Spain.

[69] Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*. Newbury Park: Sage.

> "İçerik analizi ,belirli bir söylem içindeki anlamların sistematik ve niceliksel olarak karakterize edilmesine çalışmaktadır. İçerik analizi politik söylemin istatistiksel semantiğidir"[70].

İçerik analizi, nitel veya nicel verilerle kullanılabilecek bir yöntemdir; çoğunlukla araştırmamızda nitel analiz metodu kullanılacaktır. Anketin sonuçlarını ve görüşme analizini kullanarak bu tezin ortaya çıkarılmasında ortaya çıkan sorunlara ve sorulara cevap vermeye çalışılacaktır.

Görüşmelerden elde edilen veriler, vaki' olunacak gibi içerik analiziyle analiz edildi. İlk önce kaydedilen verileri yazıldı ve daha sonra indüktif akıl yürütme kullanarak verilerden ortaya çıkan temalar altında gruplandırıldı. Bu kategoriler ve analizler bu çalışmanın analitik bölümünde sunulacaktır.

[70] Lasswell, H.D., Daniel, L. and Ithiel de Sola Pool. (1952). *The Comparative Study of Symbols*. Stanford, CA: Stanford University Press.

3. BÖLÜM

TV HABERCİLİĞİNDE MOBİL CİHAZ KULLANIMI

Dünyanın dört bir yanındaki çeşitli aktörler ve haber endüstrileri, haberlerin üretimi ve dağıtımı konusunda cep telefonunu kullanmaya başlamıştır. Mobil cihazlar iletişim ve medya alanını kolonize etmştir.Ve bu durum gazetecilik pratiğinde vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Bir mobil cihaz olmadan bir gazeteciyi hayal etmek imkânsız hale gelmiştir. Sadece cep telefonu değil, aynı zamanda interneti de bu durumun içine katmak mümkündür. Mobil cihaz, haberi (video, resim, ses ...) üretmenin yoludur. Fakat internet ,bu ürünü yayınlamanın bir yoludur. Bu nedenle, böyle bir araştırma bağlamında, mobil cihaz hakkında konuşmak, dolaylı olarak internet hakkında konuşmaktır.John Naughton, bu fenomeni "Geleceğin Kısa Tarihi "adlı kitabında şöyle açıklıyor: İnternetin Kökenleri:

> "İnternet, insanların şimdiye kadar yapmış olduğu en dikkate değer şeylerden biridir. Toplum üzerindeki etkisi açısından, baskı, demiryolları, telgraf, otomobil, elektrik ve televizyon ile sıralanıyor. Bazıları bunu, insanların yaşadığı iletişim ortamını en fazla dönüştüren iki önceki teknoloji olan baskı ve televizyonla eşitleyecekti. Yine de, potansiyel olarak her ikisinden de daha güçlüdür. Çünkü bu, televizyon yayıncılığının birebir doğası gereği insanlığa verilen baskının yarattığı entelektüel kaldıracı kullanmaktadır"[71].

Hikâyenin yaratılması eylemiyle yayın haberleri beklenilmektedir. Bu nedenle, hem mobil cihaz hem de internet araştırmamızın spektrumundadır. Bu tezin daha önceki bölümlerinde de açıklandığı gibi, Mobil Gazetecilik sadece mobil aygıtın kullanımı ile üretilmekle kalmıyor, aynı zamanda aynı araçları kullanarak yayınlamak ve yayınlamakla da ilgili kavramlar içermektedir.

[71] Naughton, J. (2015). *A brief history of the future: The origins of the Internet*. London: Weidenfeld & Nicolson.

Mobil teknoloji sadece haberlerin üretilme biçimlerini değiştirmez. Ayrıca gazetecilik çalışma yöntemlerini de dönüştürmektedir. Bu bölümde, ikincil veriyi ve daha önce meydana getirilen farklı araştırmalarla yapılan röportajları, mobil cihazın gazetecilik çalışmasını ve gazetecilik ortamını nasıl etkilediğini açıklamaya çalışılacaktır. Bundan farklı olarak, mobil gazeteciliğin profesyonellerin ve gazetecilik araştırmaları akademisyenlerinin göreceği avantaj ve dezavantajlar da sunulacaktır. Mobil gazeteciliğin avantajları, gazetecilik alanında mobil ve akıllı telefon teknolojilerinin kullanımının olumsuz yönlerine odaklanan birçok çalışmayı içinde barındırır. Bu bölümün son kısmında, Irak örnek olayının özelliklerine odaklanılacaktır.Başka bir deyişle, Irak'ta bir mobil medya gazeteciliği yapmanın nedenlerini, Ortadoğu ülkesi olarak ve tarihsel geçmişini ve sosyal yapısını göz önünde bulundurarak sağlanılacaktır..

3.1. Mobil Cihazların Gazetecilik Üzerindeki Etkisi

İnsan dünyasına bir dizi teknolojik araç olarak gelen mobil cihazlar, istisnasız tüm bilimsel alanları etkilemiştir. İletişim, medya ve gazetecilik, mobil cihazlardan en çok etkilenen alanlar olarak görülebilmektedir. Bu alandaki mobil cihazların etkileri, çok sayıda akademik araştırmanın konusunu ihtiva etmektedir. Bu sebeple bu bölümde, daha önceki akademik araştırmalar ikincil bir veri olarak kullanılacaktır. Burada ulaşabilecekler önceki çalışmaların her zaman ABD, İngiltere ve diğer farklı Avrupa ülkeleri gibi batı ülkeleriyle ilgili olduğunu belirtmek için önemlidir.[72]

Bu çalışmalar, farklı gazetecilik kurumları üzerindeki mobil cihazların genel etkisini anlamak için kullanılacaktır. Irak'taki bu durum hakkında bazı noktaların öngörülmesine yardımcı

[72] Nossek, H. (2008). News. In W. Donsbach, *The International Encyclopedia of Communication.* Blackwell Reference Online.

olabilecektir. Ayrıca, bu ülkelerdeki mobil cihaz kullanımının, bu bölümün son kısmında açıklanacak nedenlerle Orta Doğu bağlamındaki kullanımına benzemediğini belirtmek önemlidir.

3.1.1. Mobil Cihazların İletişim Alanında Genel Etkisi

Dijital medya, yurttaş gazeteciliği ve internet tabanlı gazetecilik, mobil aygıtın gazetecilik ve medya üzerindeki etkisini bir alan olarak açıklayan en önemli kavramlar olabilir. Görüntü ve sesi kaydetme, kişisel mobil cihaz aracılığıyla internet platformlarında paylaşma becerisi, gazetecilik tarihindeki yeni bir yol olmuştur. Herhangi bir kişi bir hikaye üretme ve yayınlama becerisini kazanmıştır. Tunus'taki Arap Baharı hareketinin başlangıcında ve diktatörlüğün işlediği suçların gerçekliğini paylaşabilmek için, Tunuslu vatandaşlar ve aktivistler mobil cihazı öyküyü üretmek ve bunları yayınlamak için bir araç olarak kullanmaya başladılar. Sosyal medya platformları boyunca haberler[73].

Mobil cihazlar hem gazetecilik eylemine hem de gazeteci aktöre dokunmuştur.Artık mobil teknolojiye sahip herkesin hikayesini üretebilme yeteneğine sahip gazeteci ve muhabir değildir.Bu çağrının başlangıcıydı, vatandaş gazeteciliği olgusu olarak. Bu mobil cihazın gazetecilik ve medya alanında kullanılmasının bir sermaye sonucu olarak görülebilir[74].

Kale dünyasında, gazetecilik tüketimi açıkça tanımlanmış ürün ve platformlardan oluşmaktadır: TV veya radyo programları, dergi veya gazete... Ancak internet gazeteciliğinin harmanlandığı dünyada tüm bu ürünler tek bir platformda ve zihinsel alanda kullanılabilmektedir.

[73] Salanova, R. (2012). Social Media and Political Change: The Case of the 2011 Revolutions in Tunisia and Egypt. *SSRN Electronic Journal.*

[74] Chyliński, M. (2012). *Citizen journalism: The future of news or a grand utopian movement*. Opole: Uniwersytetu Opolskiego.

3.1.2. TV Gazeteciliği ve Haber Odası

Bu tez, televizyon haberciliğini bu araştırmanın merkezi bir yolu olarak kabul etmektedir. Televizyon haberciliği radyo veya gazete gibi diğer gazetecilik kurumlarından farklıdır, Televizyon cihazlarında görsel unsurun önemi ile açıklanabilecek olan mobil cihazlardan en çok etkilenen türdür, Mobil cihaz ve yeni teknolojiler gazetecilik üretimine farklı araçlar ekledi .Bununla birlikte görsel anlatıyla ilgili araçlar daha etkilidir, Artık her sosyal platformda bulunan videolar ve çevrimiçi yayınlar bu taraftan bir devrim olarak görülebilir. Akıllı telefonlardan kaydedilen videolar artık televizyon istasyonlarında yayınlanmaktadır.Bu nedenle, yeni teknolojiler ve akıllı telefonlardan en çok etkilendiği gerçeğini göz önünde bulundurarak, bu araştırmada televizyon haberciliğine ve televizyon muhabirlerine yoğunlaşmak mantıklıdır[75].

Mobil teknolojilerin televizyon haberciliği ve gazetecilere olan etkilerini incelemeye başlamadan önce, haber odalarının tanımını ve televizyon kuruluşlarının özelliklerini gazeteci bir kurum olarak anlamaya başladık.

Haber odası nedir?

Bir basın odası gazetecilerin, gazetecilerin, editörlerin ve üreticilerin, diğer çalışanlarla birlikte gazetelerde ve / veya çevrimiçi bir gazetede ya da dergide yayınlanmak üzere haber toplamak,radyo, televizyon ya da kablo yayınlamak için çalıştıkları merkezi yerdir. Bazı gazetecilik örgütleri haber odasına şehir odası olarak isimlendirmişlerdir. Haber odaları, haberlerin üretildiği merkezi yerdir.Bu yüzden gazetecilik üretiminin gövdesidir. Haber odası konseptini daha

[75] Smith, G. S. (2011). *Going solo: Doing video journalism in the 21st century*. Columbia, MO: University of Missouri Press.

iyi anlayabilmek için haber konseptiyle ilgili bir ipucu vermesi gerekilmektedir. Haber farklı akademisyenler ve gazeteciler tarafından belirlendi ve Nossek'in tanımını şöyle açıklayabiliriz:

> "Haber, gazetecilerin bilgi toplama ve editörlerinin kararlarından ve profesyonel uygulamaların ve normların izlenmesinden kaynaklanan kitle iletişim araçlarının bir türüdür"[76].

Haberlerin üretimi profesyoneller tarafından yapılan karmaşık bir süreçtir. Haber üretimi süreci de bir çalışma konusuydu ve süreç David Domingo tarafından kategorize edildi. Domingo haber üretimini beş aşamadan oluşan genel bir süreç olarak ifade etmiştir: - (1) Erişim ve gözlem; (2) seçim ve filtreleme (3) işleme ve düzenleme(4) dağılımı (5) yorumlama. Bu tanım, genel olarak haber üretimini analiz etmek için iyi bir başlangıç noktası olarak değil, özellikle çatışmalar hakkında haberlerin üretilmesi için hizmet eder.[77] Bu sınıflandırma, haber üretiminin basit bir görev olmadığını ve aynı zamanda birçok profesyonelin haber yapımında yer alacağını da göstermektedir. Gazeteciler, gazetecilik ağını ve mobil aygıtın onu etkileme biçimini anlamak için bir diğer anahtardır:

> "Gazetecilik profesyonelleri (farklı gazetecilik alt kültürlü, örneğin; muhabir, yapımcı, teknik personel ve yönetici kadrosu ile farklı türlerde olan), bir haber kuruluşunda günlük olarak rutin bir şekilde çalışıyorlar"[78].

Haber üretimi süreci ve yeni mobil teknolojilerin uygulamaya girişinden sonra değişme biçimi, bir sorgulama ve araştırma merkezi haline gelmiştir.Farklı Avrupa ülkelerinde bu soru nitel ve nicel araştırma projeleri tarafından cevaplandırılmıştır. İngiltere'den iki çalışma, mobil gazeteciliğin haber uygulamalarını nasıl etkilediğini araştırmaya çalışmıştır. Gazetecilikte

[76] Nossek, *a.g.e.,* 2008.

[77] Domingo, D. (2015). Cross-Media Production. *The International Encyclopedia of Communication*, 1-3.

[78] Harrison, J. (2006). *News*. London: Routledge.

teknoloji kullanımı ve haber odası ile ilgili soruyu araştıran bir araştırmada, BBC'de yeni teknolojilerin uygulanmasına bakmış ve yeni teknolojinin haber üretimini etkilediği anlamda "teknolojik determinizm" kanıtı bulamamıştır. Mobil cihaz kullanımının haber bültenindeki farklı olumlu yanlarından bahsetmiştir.Ancak aynı zamanda yeni multimedya muhabirleri arasında "çok yetenekli, çok-medya haber üretiminin giderek daha fazla baskı altında ve yüzeysel doğası" ile ilgili bir kaygı bulmuştur.[79]"

Bu noktalar, gazetecilik alanındaki mobil cihazın kullanımıyla ilgili gazetecilik alanındaki tartışmaları açıklamakta ve tartışmaktadır. Bu soru (mobil cihazın kullanımının avantajları ve dezavantajları) bölümün bir sonraki kısmına bırakılacaktır. Ancak burada akılda tutulması gereken husus; mobil cihazların televizyon haberciliğinde kullanılmasının pozitifliği veya olumsuzluğu ile ilgili tartışmalardır. Aslında bu etki doğrudan gazetecilik üretiminde değil, haber yapan gazeteciyi ilk kez etkilemektedir.

3.1.3. Muhabirlik ve Muhabirler

Mobil cihazların gazetecilik kurumlarında kullanımı yeni bir gerçek değil, 20 yıldan fazla süren çalışmalar yeni teknolojilerin hem gazetecilik alanını hem de gazeteciyi etkilediğini göstermektedir.[80]

> "İnsanlar, mobil gazeteciliğin bir cep telefonu kullanmakla ilgili olduğunu düşündükleri hatasnıı yapıyorlar.Doğru değil. Cep telefonu muhabiri hakkında akıl almaz, fikirleri,

[79] Cottle, S. and Ashton, M. (1999). From BBC newsroom to BBC newscentre: On changing journalist practices. *Convergence*, 5(22), 22-43.

[80] Smith, *a.g.e.*, 2011.

yüksek caddede satın alabileceğiniz teknolojiyi kullanarak birçok farklı görev yapabileceklerini fark eder"[81].

Gazeteci, mobil gazeteciliğin alanını ve önemini anlamanın anahtarıdır.Biz artık muhabir hakkında konuşmuyoruz ve video muhabiri olan başka bir kavram hakkında konuşmaya başlıyoruz. Bu kavram, ilk olarak gazetecilik ve televizyon yapımındaki görselin önemini ortaya koymakta ve ikinci olarak gazetecilik sektöründe kameranın mobil teknoloji olarak rolüne dair bir fikir vermektedir. Gazeteciliğin tarihini incelerken video, gazeteciliğin ortaya çıkışı en yeni olaylarından biridir. Video gazeteciliğinin gerçekleşmesi için, sanayideki iki büyük değişim neredeyse aynı zamanda gerçekleşmiştir. İlk olarak, sanayi kameraları ve ekipman daha gelişmiş daha ucuz ve daha küçük hale gelmiştir. İkincisi, endüstrinin kasvetli ekonomik geleceği, pek çok istasyon yöneticisinin daha azıyla daha çok şey yapmalarını zorlaştırmıştır.[82]

Bu gerçek, televizyon gazeteciliği ile daha çok ilgilidir. Başlangıçta, televizyon haberleri akşam yayını için hikayeyi yakalamak amacıyla dört kişilik bir ekip almıştır. 21'inci Yüzyılda Going Solo: Video Gazetecilik kitabında, 2011'de yayınlanan G. Stuart Smith, eski CBS News muhabiri Charles Collingwood'un televizyon haberlerinin sıkıntılarını anlatıyor: "Mekanik olarak daha zor daha hantal, daha fazla insanı ve daha fazlasını kullanıyor. Daha fazla beceri ve muhabirlere radyo veya basından daha fazla yük getiriyor. TV muhabiri, mobil teknolojinin kullanımından önce olduğundan daha fazla sorumluluk taşıyor. Daha profesyonel olabilir ve daha

[81] İnternet: Closer to the Story: Accessibility and Mobile Journalism. (t.y.). URL: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/closer-story-accessibility-and-mobile-journalism, Son Erişim Tarihi: 11.02.2019.

[82] İnternet: Profiles in Mobile Journalism: Defining a New Storytelling Language." Cinco Herramientas Para Crear Tu Propio Podcast, URL: ijnet.org/en/story/profiles-mobile-journalism-defining-new-storytelling-language, Son Erişim Tarihi: 22.01.2019.

kaliteli olabilir ancak muhabirin daha fazla beceri ve daha fazla koordinasyon sunması zorunludur."

Bu nedenle, buradaki en önemli sonuç, mobil gazeteciliğin esasen gazetecilerin görevini kolaylaştıran bir araç olmadığı gerçeğidir,ayrıca yukarıda açıklanan görünümünden aslını daha da zorlaştırdı. Aslında bu alan, adayların bile edebiyatlarda farklı ve çeşitli olduğu karmaşıktır. Haber sektörü profesyonelleri, yukarıdakilerin tümünü yapan muhabiri tanımlamak için çeşitli isimler kullanmaktadır: multimedya muhabiri (MMJ), sırt çantası gazetecisi (Backpack journalist) (BPJ), solo gazeteci (SoloJo) ve burada kullandığımız adaylık, mobil gazeteci(Mojo).

3.2. Gazetecilikte Mobil Cihaz Kullanımının Avantaj ve Dezavantajları

Bu bölümün başında tartışıldığı ve araştırıldığı gibi, gazetecilerin TV muhabirliği konusundaki mobil cihaz kullanımı her zaman tam bir anlaşmanın konusu değildi. Aslında mobil gazeteciliğin kullanımı ve etkileri hakkında akademisyenler arasında çok az anlaşma vardır. Önceki araştırmalar, haber gazetelerinde mobil gazeteciliğe ve video gazeteciliğine karşı muazzam bir direnç olduğunu ortaya koymuştur. Cottle ve Ashton, küçük kameraların, devam eden teknolojik değişimlerin en tartışmalı unsurlarından biri haline geldiğini iddia etti[83].

Ayrıca, önceki araştırmalar solo gazeteciliğin haberciliğin yöntemlerini ve rutinlerini birçok yönden etkilediğini göstermiştir. Video gazeteciliğinin haber hikâyelerinin anlatımı üzerinde ve daha genel olarak haber gündemlerinde de etkili olabileceği düşünülmektedir[84].

[83] Cottle and Ashton, *a.g.m.,* 1999.

[84] Wallace, S. (2013). The complexities of convergence: Multiskilled journalists working in BBC regional multimedia newsrooms. *The International Communication Gazette*, 75(1), 99-117.

Bölümün bu kısmında, mobil gazeteciliğin alıcıya ve hikayenin yapımcısına sunduğu avantaj ve dezavantajları göstermek amaçlanmaktadır. Ayrıca gazetecilik kurumunun vizyonunu ve neden bu mobil sermaye konusuna bu kadar önem verildiği anlamaya çalışılacaktır. Bu kısımda değinilecek noktalardan bazıları, yalnızca vaka çalışması ve Irak'ta mobil gazetecilik kullanımının özgüllüğü ile ilgili olacaktır.

Çalışmaların çoğunun, Mojo'nun avantajlarının, olumsuz yönlerden daha kaliteli ve nicelik bakımından daha değerli olduğunu ifade ettiğine değinmek durumunda kalınmıştır. Bu gerçek, mobil gazeteciliğin neden her geçen gün daha fazla ilgi çektiğini açıklamaktadır.

3.2.1. Mobil Gazetecilik Yoluyla Erişilebilirlik

Coğrafi ve fiziksel erişilebilirlik haber fotoğrafçılarının çalışmalarının "beden-merkezli" yapısından doğmaktadır.[85]Bir metin yazarı gazeteci, haber sunarken telefon edebilir, ancak olay yerinde bir fotoğrafçı bulunmalıdır..[86]Bu nedenle, bir video gazeteci ve mobil gazeteci için fiziksel erişim son derece önemlidir . Bazı hikayeler görüntülü sohbet hizmetleri veya sosyal medya platformları aracılığıyla iletilebilir. Bock ayrıca, mobil haberciliğin televizyon haberlerine olan en büyük etkisinin erişilebilirlik ve kolaylıktan kaynaklandığını da savunmuştur. Hareket etme ve her zaman çekime ve yayına hazırlanabilme yeteneği, bu alanda bir devrim olarak kabul edilir ve haberlere erişimi için kaynaklık temin etmektedir.

[85] Bock, M. A. (2009). *One man band: The process and product of video journalism.* Doctoral Dissertation, University of Pennsylvania, 146.

[86] Bock, *a.g.t.,* 2009:18.

En azından teoride, daha fazla kameraya sahip insanların sahada çalıştığı genel coğrafi erişilebilirlik artmaktadır. Medya kurumlarının yöneticileri, mobil gazeteciliğin kullanımının kapsama alanlarını genişletip son derece ayrıntılı ve zengin içerik sunabileceğine inanmaktadır.

Bu erişilebilirlik sadece coğrafi değil, farklı boyutlara da sahiptir. Gazetecinin beklenmedik olaylarla ilgili daha fazla video alabildiği de düşünülüyor, çünkü gazeteciler haberlerinde ve kaynaklarıyla anlık iletişim kurduklarında ceplerinde bir cep telefonu taşımaktalar. Gazeteci ,sosyal ağlar aracılığıyla başka bir yerde bir hikaye hakkında haberlere sahip olabilir ve hemen hikayeyi kontrol edip daha sonra onu profesyonel bir medya materyaline dönüştürebilir. Bu mobil cihaz tarafından verilen erişilebilirliğin diğer boyutudur. Ancak solo gazeteciliğin pratikte üretkenliği artırıp arttırmadığı tartışmalı ve daha az incelenen bir sorundu. Bu fikir, Irak'ta mobil gazeteciliğin bir vaka çalışması olarak kullanılmasına ilişkin beşinci bölümde ele alınacaktır.

Bir haber toplama cihazının fiziksel boyutu, aynı zamanda coğrafi ve fiziksel erişilebilirliği de etkilemektedir. Mobil gazetecilik yaşından önce, profesyonel TV kameraları ve gerekli aksesuarların birçoğu o kadar çok kişi tarafından kullanılmamıştır. O günlerden beri, bir kameranın ortalama ağırlığı dikkat çekici şekilde azalmıştır. Bir akıllı telefon, bir cebe uygun gazetecinin araç setine, bir sırt çantasına sığmaktadır. Bu kilo kaybı nedeniyle, daha fazla gazeteci yalnız gazeteci olarak çalışabilir[87].

3.2.2. Güvenlik, Haberlerin Hızlılığı ve Finansal Kısıtlamalar

Bu nokta bizim vaka çalışmamızla çok ilgilidir. Mobil aygıtın güvenlik tarafı , finansal ve teknolojik avantajları, Iraklı gazetecilerin kendi aralarında tartışıp fikir beyan ettikleri eylemlerdir.

[87] Bock, *a.g.t.,* 2009:54.

Mobil cihazların raporlamadaki teknik avantajlarından bahsetmek de bu noktada yerinde olacaktır . Jokela, Väätäjä ve Koponen, mobil gazetecilik alanında yaptığı bir araştırmada, fotoğrafçıların fotoğraf çekebildiklerini ve kameralı kameralardan büyük TV kameralarıyla çekmesi imkansız sayılabilecek videoları çekebildiklerini keşfettiler[88]. Bu özellikle çatışmaların mevcut olduğu durumlarda, gazetecilik alanında akıllı telefon ve küçük ölçekli teknolojilerin kullanımının etkinliğini açıklamaktadır. Bir haber toplama cihazının fiziksel boyutu, gazetecinin üretkenliğini ve kendine olan güvenini de etkilemektedir. Muhabir, hikayeyi hareket ettirme , tesadüf etme kabiliyetine bağlı olarak yeni bir hikayenin yayınlanması için yüksek bir olasılık olduğuna itimad ederdi. Bu gerçek aynı zamanda, teknoloji çağında kritik bir nokta olan öyküye ulaşmanın ve üretmenin hızlılık oranına başka avantajları da beraberinde getirmektedir.

Bir mobil cihazın pahalı bir araç olmadığı ve iyi bir çekim (kayıt kalitesi)elde etme şansını ortaya çıkardığı söylenebilir; gelişmekte olan ülkelerde sınırlı kaynaklar olduğu için medya kurumları açısından önem arz etmektedir.

Bu üç faktörle birlikte (ucuzluk, kullanıcı dostu olma ve azaltılmış ağırlık ve boyut) özellikle çatışma bölgelerinde muhabirin coğrafyaya hakimiyetini ve kendi güvenliğini arttırabilmektedir.

3.2.3. MoJo'nun Olumsuz Tarafları

Gazetecilikte mobil cihazların tüm farklı kurumlarda beraber kullanılması, bölümün önceki kısmında açıklandığı gibi çeşitli artılara sahiptir. Lakin bu alandaki mobil teknolojinin girişlerinin,

[88] Väätäjä, H. (2010). *User Experience Evaluation Criteria for Mobile News Making Technology – Findings from a Case Study*, In: OZCHI '10: Proceedings of the 22nd Conference of the ComputerHuman Interaction: Special Interest Group of Australia on Computer-Human Interaction, Brisbane, Australia, New York, ACM, 152-159.

bu araştırmanın nesnelliğini korumak için sunulması gereken başka olumsuzluklara sahip olduğu gerçeğini inkar etmemektedir.

Gazeteciler ve yayınlar, haberleri "mobil ilk" olarak düşünme yoluna gitmek zorundadır. Bu da materyal hakkında klasik düşünmemek anlamına gelmektedir.Buna nazaran ilgililer içerikten ziyade teknolojik ve multimedya görünümüne daha fazla değer vermektedirler.

İkinci önemli bir fikir, mobil medyanın gelişmesinin gerçekçi duygusal etkileşim ve kişilerarası iletişim üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu gerçeğiyle bağlantılıdır. Mobil medyanın ortaya çıkışı; insanların iletişimsel araçlarını temelinden değiştirmiştir. Uzun mesafeli iletişimin gerçekleştirilmesi, kaçınılmaz olmuştur.Bu demek oluyor ki yüz yüze iletişimin azalması kaçınılmazdı.Bu da hikayenin gerçekçi yanını veya görüşme görüşünden gelen görüşmeyi etkiler[89].

Teknolojiye güvenmemek, gazetecilik raporunda mobil cihaz kullanımının dezavantajlarından bahsetmek için bir başka sebeptir. Mobil bir gazeteci ,sadece bir akıllı telefon ile çalışabilir. Bununla birlikte, teknolojik zayıflıkları düzeltmek için profesyonel mobil gazeteciler genellikle araç kutularında farklı aksesuarlar taşımaktadırlar. Bu her zaman işe yaramayabilir ya da birçok gazeteci, tüm TV kanalının yayınını etkileyebilecek herhangi bir teknik engele neden olabilecek mobil cihazla ilgili sorunları yaşayabilir.

[89] Campbell, S. and Kwak, N. (2010). Mobile communication and civic life: Linking patterns of use to civic and political engagement. *Journal of Communication*, 60(3), 536-555.

Böylelikle, mobil cihazların televizyon haberciliğinde kullanılmasının olumsuz yönlerden daha çok olumlu tarafları olduğunu söyleyebiliriz ,ancak gazetecilik üretiminin kalitesini etkileyebilecek bu dezavantajlara dikkat etmek de önemlidir[90].

3.3. Iraklı Gazeteci Sahnesinde Mobil Cihazların Rolü

Gazeteciliğin rolü ve gazetecilik uygulamalarının özellikleri, politik, kültürel ve coğrafi etkilerinin değişmesiyle meydana gelmektedir. Her ülke ve hatta her şehir, gazetecilik pratiği bağlamında etkileyen farklı özelliklere sahiptir. Bir batı ülkesi öncesinde açıklandığı gibi, gazetecilik uygulaması da örneğin bir Orta Doğu ülkesiyle karşılaştırılamaz[91].

Haber üretiminin sosyal ve kültürel bağlamı, medya, iletişim ve gazetecilikle ilgili herhangi bir soruyu incelemeden önce dikkate alınması gereken çok önemli bir faktördür. Bu konu ve gazetecilik çalışmasında sosyolojik ve antropolojik vizyonun rolü, alandaki akademik araştırmanın yeni bir cephesi değildir. Aslında bu konuyla ilgili farklı raporlar ve kitaplar bulunabilir.

Bir devlet olarak Irak, Müslüman nüfusun çoğunluğunun olduğu ve 12'den fazla farklı etnik grubu içinde barındıran bir Arap devletidir. Ülkenin iki ana mezhep grubu vardır: Sünniler ve Şiiler. Bu dış etkenler ülkenin genel demografik mozaiğinin tarifini ,doğrudan davanın özgüllüğünü yansıtabilir ve mantıksal olarak, medya sahnesinin ne kadar farklı olabileceğini anlatabilir. Bir Arap ülkesi olarak Irak medyasının, özellikle Saddam Hüseyin döneminde, genel Arap siyasetinden ve Arapların kültürel durumundan her zaman etkilenmiştir. Bu koşullar altında,

[90] Lee, J. (2015). The Double-Edged Sword: The Effects of Journalists Social Media Activities on Audience Perceptions of Journalists and Their News Products. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 20(3), 312–329.

[91] Tremayne, C. N. (1980). *The social organisation of newspaper houses*. In H. Christian (ed.). The Sociology of journalism and the press. Sociological Review Monograph No. 29, Keele: University of Keele.

Arap medyası, önceki on yıldaki milliyetçilik ve Arapçılıktaki Arap siyasetinin iki ana kolu tarafından da etkilenmiştir. İdeolojilerini Arap kitlelerine yaymak için, her iki ideoloji okulu da çeşitli ülkelerdeki medyayı düşüncelerinin biçimi olarak kullanmıştır.[92]

Aslında bu fikir, gazetecilik alanıyla ilgili herhangi bir soruyu analiz edebilmek için kültürel, sosyal ve politik faktörlere odaklanma gereksinimini açıklamaktadır. TV haberciliği ve haberciliğinde mobil cihaz kullanımı ile ilgili olduğunda, bu biraz saçma görünebilir. Gerçek şu ki, mobil cihaz kullanımının her bir ilçenin kültürel sosyal ve politik ortamı ile çok fazla ilgisi vardır.

3.3.1. Bir Çatışma Bölgesi Olarak Irak

Birincisi, çatışmayı ve bunun ne anlama geldiğini anlamak için hala burada bulunmaktayız. Heidelberg Uluslararası Çatışma Araştırma Enstitüsü, çatışmayı şu şekilde tanımlamaktadır:

> "Çıkarlarını sürdürmeye ve davalarını kazanmaya kararlı olan en azından iki parti (örgütlü gruplar, devletler, devletler grupları, örgütler) arasındaki süre ve büyüklükteki ulusal değerler üzerindeki çıkarların (konumsal farklılıklar) çatışması"[93].

Çatışmaların bu tanımı, farklı uluslararası ve yerel grupların günlük olarak savaştığı, saldırı haberlerinin, ölümlerin ve terörist saldırılarının on yılı aşkın süredir durmadığı bir ülke olduğunu belirterek Irak örnek çalışması için kullanılabilmektedir. Bazı yazarlar ve uluslararası örgütler için Irak, özellikle Irak'taki Amerikan savaşının sona ermesinden ve Irak topraklarının uluslararası askeri güçlerinin çekilmesinden sonra çatışma sonrası bir ülke olarak görülmektedir.

---

[92] Voice International Report (1989). *The Arab press*. London: Morris International Associates (2)2.

[93] İnternet: Heidelberg Institute for International Conflict Research (HIIK) (2005). *Conflict barometer 2005: crisis, wars, coups d'état, negotiations, mediations, peace settlements.* HIIK: Heidelberg. URL: www.hiik.de/en/konfliktbarometer/pdf/ConflictBarometer_2005.pdf, Son Erişim Tarihi: 08.02.2019.

Son yıllarda "çatışma sonrası" kavramı, uluslararası ilişkiler, politik inisiyatifler ve barış araştırmaları tartışmalarında popüler olmuştur, ancak istikrarsız bir evreyi tanımladığı kadarıyla bu terim ile tam olarak ne ifade edildiği genellikle net değildir. Fakat bu çalışma çerçevesinde, çatışma ve çatışma sonrası gazeteciliğin, bu tür bir çatışma ile yayına girecek, hikayesi olan, gazetecilik üretimi ve hangi türden bir çıkar çatışmasından geçtiği, bir ülke içinde yer alan gazetecilik faaliyeti olduğunu ilan edebilmektedir.Bu tanımın ardından vaka çalışmamız hem çatışma hem de çatışma sonrasını içine alan bir bölgedir.Irak, terörün sivil hayatı tehdit ettiği ve ülkedeki tüm kurumların yanı sıra tüm gazeteciliklerin listeye alınabileceği bir ülkedir. Bu nedenle bu çalışma Irak'ı bir çatışma bölgesi olarak görüyor[94].

Görüşmeler ve katılımcılara sorulan sorular bu düşünceyi ciddiyetle ele aldı ve gazetecilerin bu şekilde nasıl bir ortam izleyebildiğine ilişkin farklı görüşler toplamaya çalışıldı.

3.3.2. Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Irak ve Kalkınma Gazeteciliği Teorisi

Irak medyası ortamını geliştirmeyi amaçlayan birçok proje Irak'ta gerçekleşmektedir[95]Iraklı gazeteciler, gazetecilik mesleğinin uluslararası medya düzeyine ulaşabilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyduğunun farkındadır. Buradaki sorun, profesyonellerle ilgili değil, ancak gelişmekte olan ülke adı altında kategorize edilebilecek diğer karmaşık nedenlerin etkili olmasıdır.

[94] Mitra, S. (2016). Socio-Cultural Contexts and Peace Journalism: A Case for Meso-Level Comparative Sociological Investigation of Journalistic Cultures. *Journalism*, 19(11), 1517–1533.

[95] İnternet: Nouha, B. (2017). Investigative Journalism In 'One Of The World's Most Dangerous Countries'. *European Journalism Observatory*, URL: en.ejo.ch/specialist-journalism/investigative-journalism-in-one-of-the-worlds-most-dangerous-countries, Son Erişim Tarihi: 13.02.2019.

Gelişmekte olan bir ülke veya üçüncü dünya ülkesi, burada anahtar kavramdır ve bu araştırmada kalkınma gazeteciliği olan teori ile ilgilidir. Gelişmekte olan bir ülke ya da düşük ve orta gelirli bir ülke (LMIC), daha az gelişmiş ülke, daha az ekonomik olarak gelişmiş ülke (LEDC) ya da az gelişmiş ülke, daha az gelişmiş sanayi üssü ve düşük İnsani Gelişme Endeksi (HDI) olan bir ülkedir. Temel olarak Avrupa İskandinav ve batı ülkeleri olan diğer ülkeler. Gelişmekte olan ülkeler özellikle Afrika ve Orta Doğu ülkeleridir. Bu bağlamda gazetecilik her zaman araştırılmakta ve bu tür devletlerin gelişimine yardımcı olacak bir araç olarak ele alınmaktadır. Aslında, gelişmekte olan ülkeler hakkında gazetecilik, toplumun demokratikleşmesinde ve olayların politik dönüşünde kilit bir rol oynamaktadır. Bu yüzden bu konuyla ilgili farklı kaynaklar buluyoruz, ama umduğumuz şey gelişmekte olan bir ülkede gazeteciliğin özgüllüğünün incelenmesidir.

Bir örnek olay olarak Irak sadece gelişmekte olan bir ülke değil, aynı zamanda Iraklı gazetecilik pratiğinde ve onun özgüllüğünde mobil cihaz ihtiyacını açıklamak için genel çevreyi ve dış faktörleri dikkate alma ve dikkate alma gerekliliğini açıklayan bir çatışma alanıdır[96].

Burada, vaka çalışmamızı son yıllarda pek çok tanımı olan kalkınma gazeteciliği etkisi ile ilişkilendirmek önemlidir. "Gelişen gazetecilik" kavramının çeşitli tanımlarının incelenmesi, ülkenin kalkınma hedeflerine hizmet etmek için kullanılan İletişim sürecine atıfta bulunarak bağlamda geldiğini gösterir. Öte yandan bu teori, bağlamın, kaliteli gazetecilik uygulamasının önündeki engelleri ortaya koymada farklı eksikliklere sahip olduğu gerçeğini dikkate almaktadır[97].

[96] Purvis, S. (2014). The Global News Challenge: Market Strategies of International Broadcasting Organisations in Developing Countries. *Ecquid Novi: African Journalism Studies*, 35(2), 112–114.

[97] Sussman, L. (1979). *ma§§ Np4§ Media and the Third World Challenge*. Dante B. Fascell; ed.i. International News: Treedelm Under Attack. BevAqly Hills: Sage.

İç ve bölgesel siyasi çatışmalar, ekonomik krizler, savaş tarihi ve uluslararası askeri müdahaleler ile Irak İslam Devleti ve El Şam ile ilgili son terörist bağlam vb. bütün bu faktörler, Irak'ın spesifik bir analize ihtiyacı olan gelişmekte olan bir ülke olduğunu göstermektedir. Ve gazetecilik sahnesine farklı bir okuma imkanı sağlamaktadır. Toplanan görüşmeleri ve cevapları analiz edebilmek için bu faktörlerin hepsi bir sonraki bölümde açıklanacak ve ciddiyetle incelenecektir.

4. BÖLÜM

GAZETECİLİKTE MOBİL CİHAZIN KULLANILMASI VE IRAK EL THİQAR VAKA ÇALIŞMASI

Gazeteci haberin kaynağı olarak algılanır ve bu nedenle verdiği bilgiden sorumludur[98]. Gazeteci ve muhabir, doğru bilgiyi mümkün olduğunca en iyi ve hızlı şekilde elde etmek için büyük bir çaba sarf etmektedir. Sonuç olarak mobil cihaz, gazetecilik çalışmaları için yeterli bir araç haline gelmiştir. Mobil cihazın gazetecilikte kullanımı son on yılda merkezi bir akademi konusu olmuştur. Ancak medya ve gazetecilik çalışmaları ile ilgili akademik çalışmalar farklı metodolojik ve kavramsal zorluklarla çevrilidirler. Aslında, gazeteciliği içeren bilimsel çalışma, eş zamanlı olarak, çifte bir zorlukla karakterize edilmiştir. Birincisi, teorik ve kavramsal olarak, gazetecilik faaliyetini sosyal anlamda olduğu kadar akademik anlamda da sıkı bir şekilde anlamaktır. Diğer bir zorluk da, bu anlayışı, süreçlerde gelişmeleri teşvik etmek amacıyla temel olarak toplum için bir bütün sağlanarak elde edilen bilgilerin kalitesini doğrudan yansıtan gazetecilik çalışmasının sonuçlarında, faaliyete yönelik olarak yeniden yönlendirmektir.

Bu çalışmanın önceliği, gazetecilik çalışmasına yapılan bilimsel araştırmanın önemli ve temel olduğuduğunu belirtmektir, çünkü gazetecilik ile toplum arasındaki ilişkiyi ve gazetecilik ile hükümet arasındaki ilişkiyi anlamanın yolu buradan geçmektedir. Bu nokta, bizim için önemlidir, çünkü kalkınma gazeteciliğini bir araştırma çerçevesi olarak adlandırıyoruz. Bu nedenle, gazetecilik uygulamalarının hükümeti nasıl etkilediğini ve bir ülkenin kalkınmasını nasıl etkilediğini anlamak bu analizin ana çizgisidir.

[98] Smith, *a.g.e.*, 2011.

Öte yandan, nitel araştırma yöntemlerinin gazeteciliğe uygulanmasından bahsetmemiz gerekmektedir. Aslında, bu çalışmanın önceki kısmında nitel araştırma metodolojisinin benimseneceği açıklanmıştır. Gazetecilikte tarafsızlık kavramına ve verilerin nicel analizine dayanan deneyler, sosyal gazetecilerin, geleneksel gazetecilik raporlama yöntemlerini ve nicel sosyal bilimlerin aktiviteye getirebileceği katkıları gözden geçirmeyi gerekli kılmak için nitel bir yaklaşım kullanmaya yönlendirmiştir.

Bu araştırma, yeni teknolojiler sayesinde gazetecilik mesleği ve alanı olarak karşı karşıya kaldığı kalkınma için akademik bir analiz olarak görülebilir. Yeni teknolojilerin çeşitli olduğunu ve hepsinin aynı çerçevede çalışılamadığını bilerek, bu araştırma mobil cihazın kullanımına odaklanmaktadır. Yapılan araştırma ve röportajlar yoluyla elde edilen bu çalışma, gelişmekte olan bir ülkede savaş ve çatışmalarla karşı karşıya kalan Irak vaka çalışması ve gazetecilik alanı hakkında da fikir verecektir.

Öte yandan,bu çalışma ile cep telefonunun kalkınma gazeteciliğindeki rolü vurgulanmaya çalışılacaktır. Kalkınma gazeteciliği teorisi, veri analizinin teorik bir arka planı olarak seçilmiştir. Bu çalışma, medyanın ve gazeteciliğin yönetim ve politik yaşamla ilgili zorunlu bir bağlantıya sahip olduğu varsayımına dayanmaktadır'in ifeda ettiği gibi gazeteciler belki de ülkenin kalkınmasının anahtarı olan bir bilgiyi vermekten daha önemlidirSiyasi ve sosyal bütünleşmeye katkıda bulunarak, siyasi ve sosyal çatışmaları inceleyerek, parçalanma ve ayrımcılık seslerini engelleyerek ve farklı gruplar arasındaki değerler ve eğilimlerdeki çelişkileri azaltarak. İstikrar ve ulusal birliktelikte yardım olmuşlardır 99

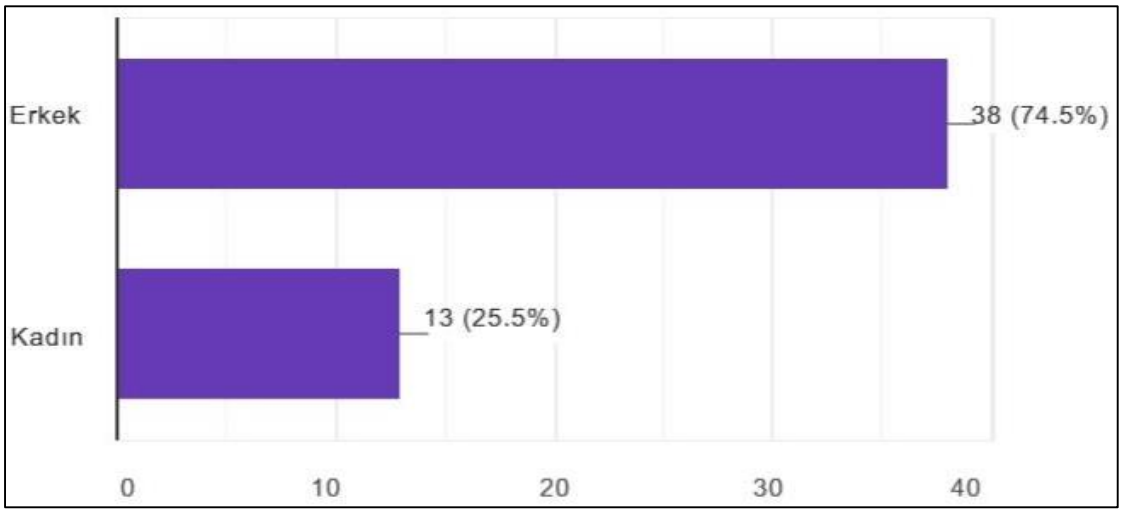
Cep telefonu gazeteciliği, ulusal kalkınmaya yardım etmek için gazetecilere yeni bir yol açmaktadır. Bu araştırmaya, kalkınma gazeteciliğinin ulusların gelişmesinde kilit bir çıkış noktası olduğu kabul edilerek başlanacaktır. Buradaki asıl sorumuz, mobil gazeteciliğin bu yoldaki uzmanlara nasıl yardım ettiği üzerinedir.

Bu bölümde, önce anketin sonuçlarını sunulacak ve daha sonra Irak El Thiqar'daki gazetecilik çalışmalarında cep telefonu cihazının önemini gösteren yapılan görüşmelerden alıntılar paylaşılacaktır. Bu çalışmanın ikinci bölümünde;sonuç analiz edilecek ve mobil gazeteciliğin kalkınma gazeteciliği ile doğrudan bir ilişkisi olduğunu gösterilmeye çalışılacaktır. Tezin bu son bölümünün çekirdeğinde farklı sorular cevaplandırılacaktır. Ancak örnek olay çalışmamızda mobil gazeteciliğin önemini ve kalkınma gazeteciliğini, Irak'ın sosyal iletişim ile başa çıkma yolu olarak kullanımının nasıl mümkün olduğunu açıklayacaktır.Bölümün sonu:Karşı karşıya olduğu ekonomik ve politik zorluklar gb. sorularına bir cevap arayacaktır.

4.1. Gazetecilerin Demografisi ve Mobil Uygulama Kullanım Durumları: Nicel Araştırma Bulguları

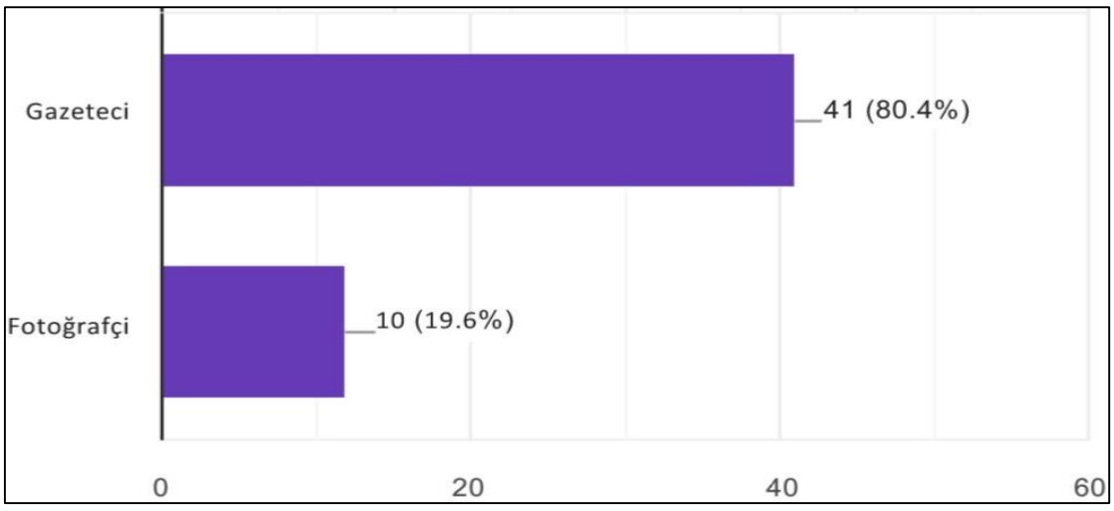
Bu araştırma çerçevesinde çevrimiçi bir anket başlatıldı ve veri toplama için yüz yüze görüşmeler yaptıldı. Her ikisi de nitel araştırma metodolojisine göre tasarlanmış ve yürütülmüştür. Diğer taraftan ankete verilen cevaplar gazetecilerin kategorileri, geçmişleri ve cep telefonuna kullanımları hakkında net bir fikir sahibi olmak için önemliydi. Öncelikle katılımcıların genel sunumu yapıldı. İkinci adım olarak, toplanan cevaplar analiz edilecektir.

Ankete katılanlara önce cinsiyetleri soruldu. Aşağıdaki temsilde görüldüğü gibi, katılımcıların cinsiyetinin % 75 erkek ve % 25'i kadındır. Bu kadınların karşı cinsteki profesyonellere göre gazetecilik pratiğine pek katılmadıkları gazetecilik mesleğinin gerçek bir yansıması olarak görülmektedir. İkinci soru katılımcıların akademik düzeyleriyle ilgiliydi. Katılımcıların çoğunluğu gazetecilik ve iletişim alanında üniversite derecelerine sahiptir. Katılımcıların % 32'si doktora ve yüksek lisans gibi yüksek öğretim seviyesine ulaşmıştır.

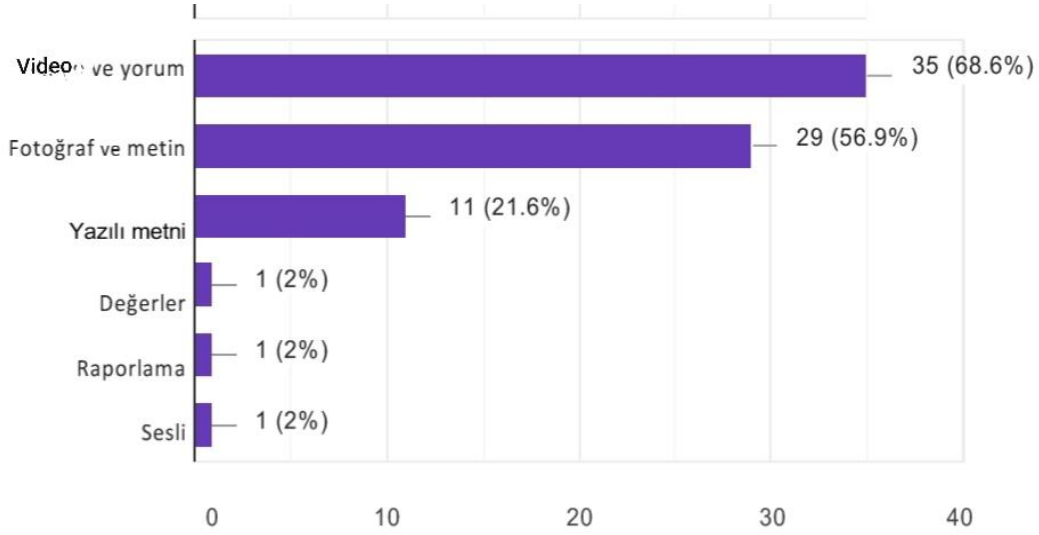
Şekil 4.1. Katılımcıların Cinsiyeti

Ankette sorulan diğer soru kategorileri, gazetecilerin çalıştığı gazetecilik kurumlarıyla ilgilidir .Kurumlarının mobil cihazın çalışma aracı olarak kullanılmasını ne kadar kabul ettiğini anlamaya çalışılmıştır. Birincisi, katılımcılar temel olarak ulusal Irak medya kurumlarıyla çalışmaktadır. Katılımcıların% 80'i gazeteci,% 20'si fotoğrafçı olarak çalışmaktadır. Bu cevap gazeteciliği uygulamak için seçtikleri programların materyalini açıklayacaktır. Fotoğraf ve video düzenleme ile ilgili yazılım, gazetecilerden ziyade fotoğrafçılar tarafından kullanılmıştır. Öte yandan muhabirler ,yazılı metinleri yazma ve paylaşma yazılım şekillerine daha fazla odaklanmışlardır.

Şekil 4.2. Katılımcıların Gazetecilik İşlevleri

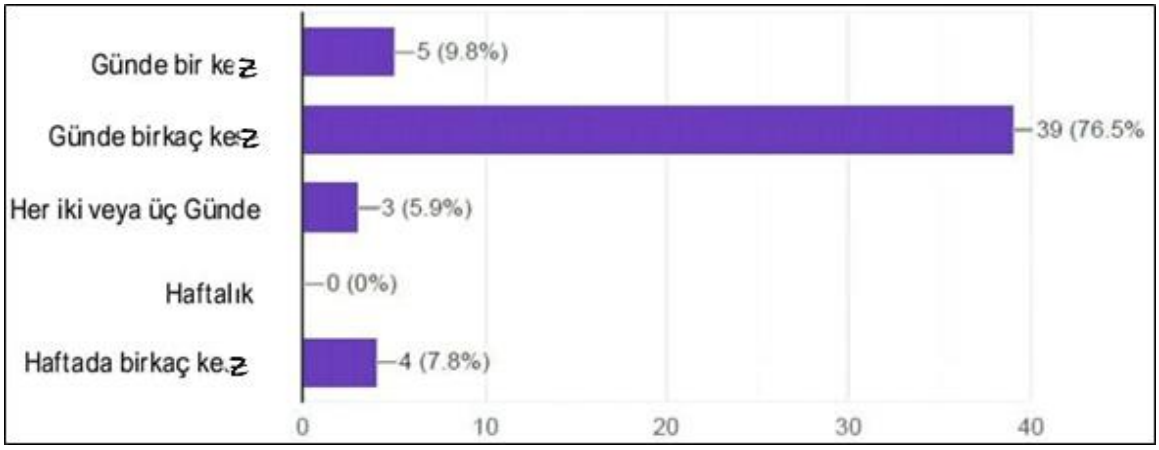
Gazetecilere cep telefonlarını kullanırken ürettikleri favori haber formu soruldu. Tercih ettikleri formlar tek bir bilgi içermemektedir. Her zaman bir metin, görsel varlık, video ve fotoğraf karışımı vardır. Habercilerin çoğunluğu yani % 68'i, haberleri bir video ve yorum metni ile paylaşmayı tercih ettiklerini belirtti. Katılımcıların % 56'u ise haberleri bir metin olarak ve bilgileri yansıtmak için seçilen bir resim olarak gönderdiklerini dile getirmişlerdir.

Şekil 4.3. Üretilen Haberler ve Kullanılan Formlar

Ankette, katılımcıların kullanmayı tercih ettiği formlar hakkında sorulan soru, mobil cihazın kullanımı sayesinde gazetecilik yapımında mevcut olan çeşitli formları anlamak ve göstermek için tasarlanmıştır. Mobil cihazlar gazetecilere önemli seçenekler sunar ve haberleri ve yorumları açıklamak için daha fazla yol keşfetmelerine imkan sağlamaktadır.Böylelikle metne, resimlere, videolara, linklere, canlı yayınlara ekleyebilirler. El Thiqarlı Iraklı gazeteciler farklı ve çeşitli cevaplar vermişlerdir.Haberlerini neden tercih etmediklerini açıklamaktadırlar. Bu aynı zamanda mobil gazeteciliğin bu alanda yaratıcılığa nasıl yer verdiğini göstermektedir. Her gazeteci, mobil cihazı kullanırken veya haber üretirken kendi tarzını benimseyebilir ya da öylece haberi sunabilir. Bu duruma istinaden mobil cihazın günlük kullanım sıklığı ile ilgili profesyonel bir çerçevede bir soruyu ekledik. Başka bir deyişle, bir gazetecinin haberi üretmek için işi

çerçevesinde cep telefonunu kaç kez kullanacağını sorduk. Katılımcıların % 76'sı cep telefonunu profesyonel olarak günde birkaç kez kullandıklarını söylemiştir. Anketin yorum bölümünde katılımcılar, mobil cihazı günlük olarak çok sık kullandıklarından tam bir oran veremediklerini ve mobil aracın çalışmalarının ilk aracı olduğunu düşünmektedirler.

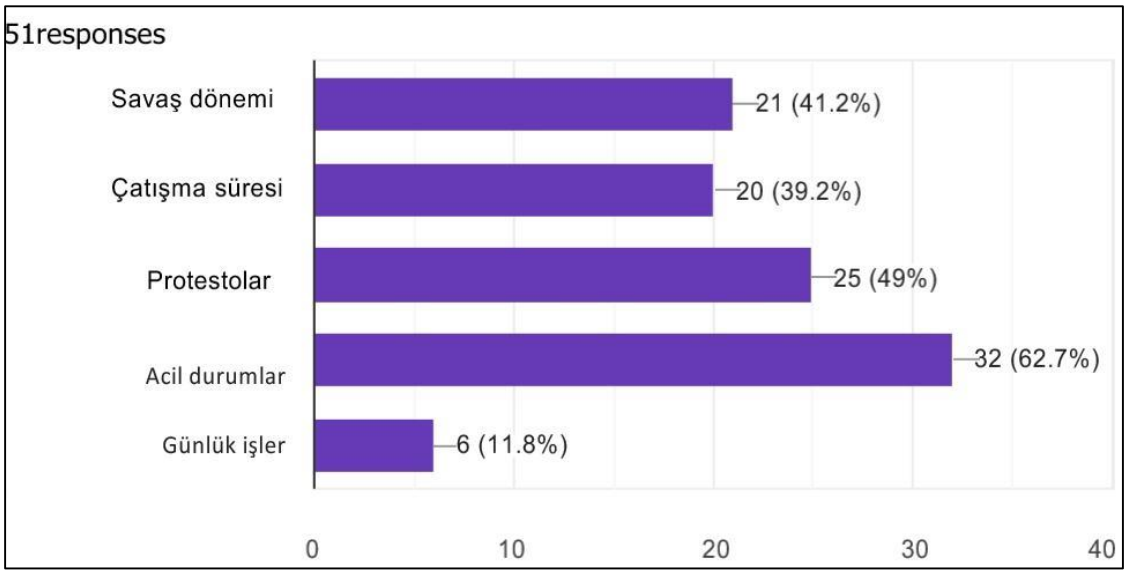

Şekil 4.4. Günde Mobil Cihaz Kulla Sıklığı

Bir başka önemli soru da gazetecilerin mobil cihazı kullanmayı ne zaman tercih etmediği ve ne zaman kullanmaları gerektiği sorusudur. Mobil cihazın kullanımının boyutunu ve Irak çerçevesindeki özelliğini anlamak için bu soruyu ekledik. Anket, gazetecilerin farklı etkinlikler için farklı durumlarda dijital araçları nasıl kullandıklarına bakmıştır. Aslında, cep telefonu kullanımının temel olarak ilk aşamada güvenlik konusuna bağlı olduğunu belirtmek önemlidir.[99]. Çatışma bölgelerinin kapsamı hiçbir zaman kolay bir iş değildir ve büyük malzeme ,büyük bir kamera ekipmanı ile imkan dahilinde olamazdı. Mobil cihaz, bu gibi durumlarda gazeteciliği daha etkili ve güvenli bir şekilde uygulamanın bir yolu olarak görülüyordu.[100]

[99] Feinstein, A. (2002). A Hazardous Profession: War, Journalists, and Psychopathology. *The American Journal of Psychiatry*, 159(9), 1570- 1575.

[100] Mills, Paul, Omer and Heli, *a.g.m.*, 2012.

Şekil 4.5. Gazetecinin Cep Telefonunu Kullandığı Durumlar

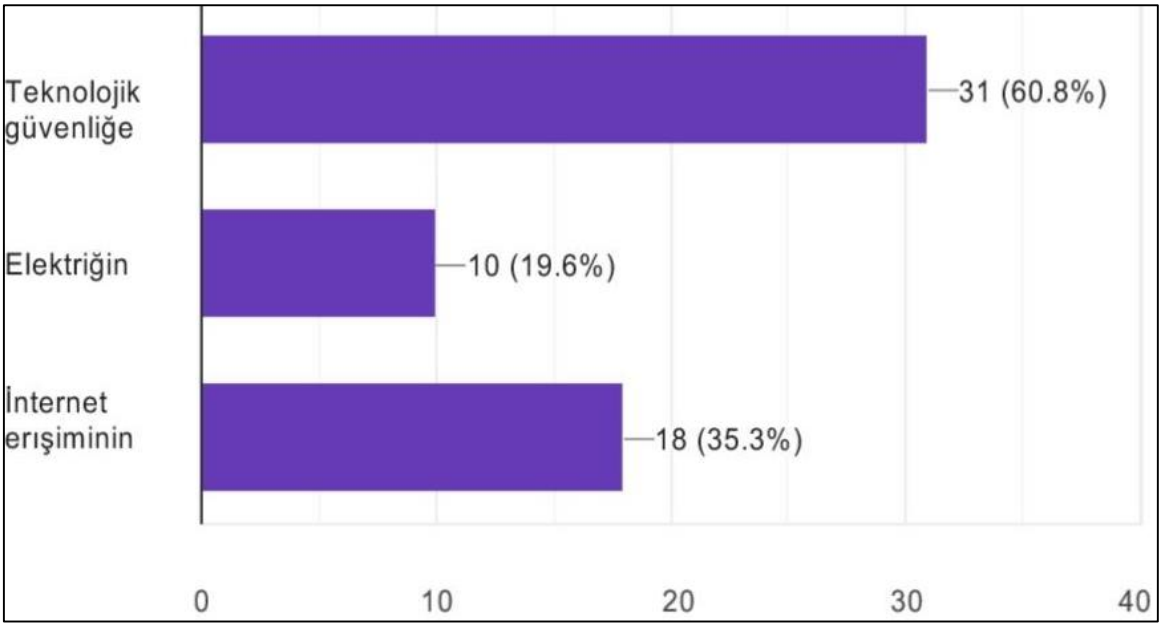
Anketteki soruyu; savaş dönemi, çatışma süresi, protestolar sırasında, acil durumlar ve günlük işler gibi birkaç olası cevap izlemiştir. Cevapların çeşitlilik göstermesi ile beraber ,gazetecilerin % 62'si raporlamada mobil cihazın kullanımının,acil durumlarda ve habere ulaşmak için erişilmesi zor olan bir bölgede etkili olduğunu belirtmiştir. Ancak, söz konusu davaların tümünün Irak ve Irak gazetecileri için mobil cihazın karşılaştığı ihtilafların bir sonucu olarak çok etkili ve sermaye olduğunu kanıtlamak için seçildiğini söylüyoruz[101].

Bununla birlikte, ayrıntılı cevaplarda göreceğimiz gibi, anket ayrıca bazı durumlarda gazetecilerin cep telefonunu güvenlik aracı olarak kullandıklarını göstermektedir. Telefon cihazları, haberleri almalarını ve büyük bir riskle karşılaşmadan yeniden oluşturmalarını sağlamaktadır. Mobil gazetecilik, gazeteciyi olası bir tehditten koruma imkanıyla olayları ve çatışmaları rapor etmenin yeni yoludur. Bu araştırma sırasında, güvenlik sorusuyla bağlantılı katılımcılar tarafından önemli bir fikir daha sunulmuştur. 50 katılımcının tümü, güvenlik mobil cihazını Irak gibi ihtilaflı bir bölgede kullandıklarından bahsetmiştir.

[101] Gowing, N. (2003). *In: Paterson, Chris. 2014. War Reporters under Threat – the United States and Media Freedom.* London: Pluto Press.

Son olarak anket, katılımcılardan belirli bir dijital araca ihtiyaç duyup duymadıklarını , uygun bir araç bulup bulamadıklarını sormuştur. Soru kişisel deneyimler üzerine bir bakış açısı kazanmaya ve dünyadaki gazetecilerin ihtiyaçlarının güvenlik için dijital araçlar alanında neler olabileceğini çözmeye çalışmıştır.

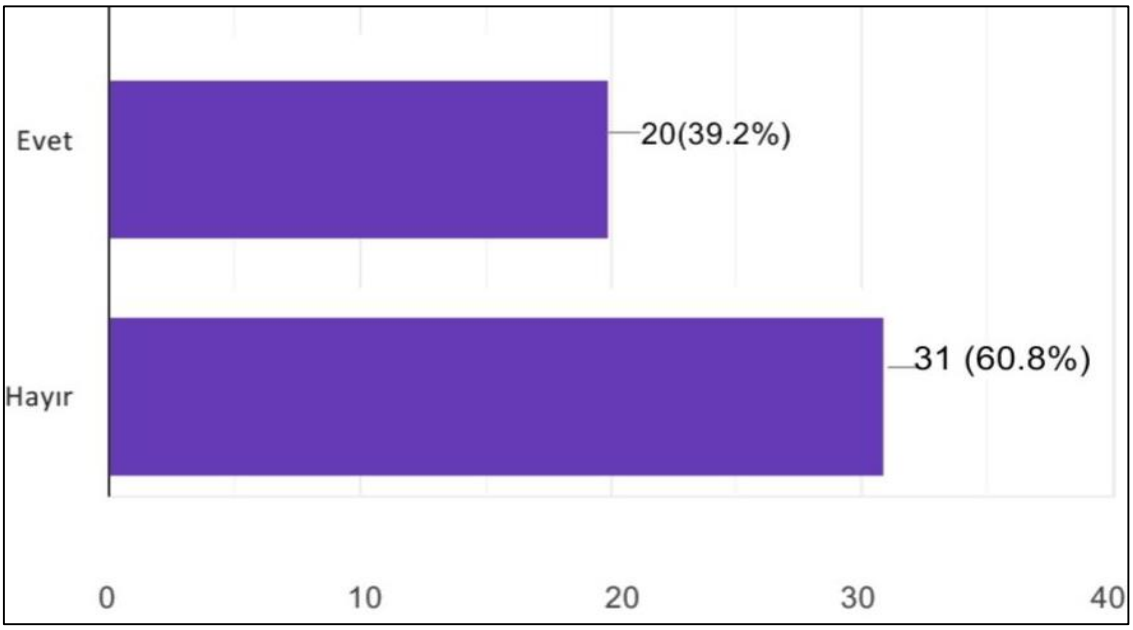
Dijital teknolojinin gazetecilik ve demokrasi üzerindeki etkisi ankette açıkça görülebilmektedir.Katılımcılar Irak'taki zayıf altyapının mesleğini uygulamada ve mobil cihazları kullanmada bir engel olduğunu belirtmiştir. Mobil gazeteciliğin etkililiği, internete erişim imkanı sağlayan yönetişimin etkililiği ve elektrik gibi temel hizmetler ile de ilgilidir. Katılımcılara uygulamalarında mobil cihazları kullanırken karşılaştıkları engellerle ilgili sorulan soru üç farklı olası cevaba, bilginin belirsizliğine, teknolojik güvenliğe ve internet erişiminin veya elektriğin bulunmamasına neden olmuştur.[102]

Şekil 4.6. Mobil Cihazın Etkili Kullanımında Engeller

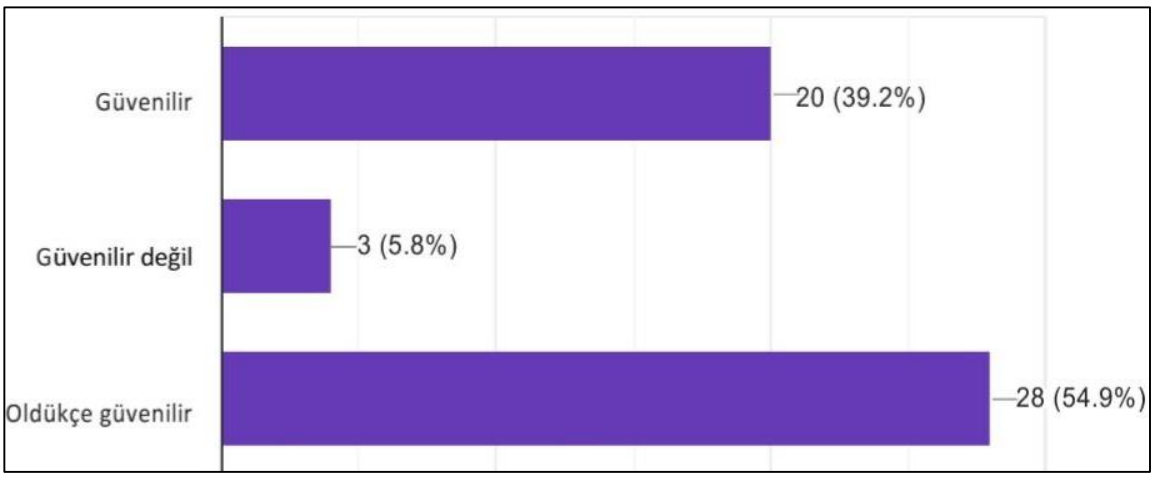
[102] Jenkins, H. (2006). *Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century MacArthur Foundation.*

Gazeteciler ayrıca, mobil cihazı kullanımlarının genellikle kişisel bir ilgi ve eğitim tarafından oluşturulduğundan bahsetmişlerdir. Gazetecilik kurumları, gazeteci çalışmalarında mobil cihazın kullanımı konusunda belirli dersler veya eğitimler vermemişlerdir. Son zamanlarda ve Irak gazetecileri arasında mobil cihazların kullanımı ve gazeteciliğin artan etkinliği sonrasında farklı kurumlar bu konuya daha fazla önem vermeye başlamıştır. El Thiqar merkezli Irak medya kuruluşlarının % 40'ı, mobil cihazın raporlamada ve gazetecilik mesleğinde kullanımı ile ilgili atölye çalışmaları ve gerekli eğitimler vermeye başlamış, geri kalan % 60'ı ise böyle bir programı benimsemiştir.

Şekil 4.7. Mobil Gazetecilik Eğitimi Veren Kurumlar

Anketteki son sorulardan biri, toplumun Irak'taki mobil gazeteciliğe algısı hakkında olmuştur. Irak toplumunun mobil cihazlar aracılığıyla üretilen haberleri kabul edip etmediğini ,hebere olan güveninirliğin ne düzeyde olduğunu bilinmek istenmiştir. Halk cep telefonunun ürettiği bilgiyi anlıyor ve inanıyor mu? Cevaplar, bu konuda farklı görüşler bulunduğunu göstermektedir. Katılımcıların % 40'ı Irak toplumunun mobil gazeteciliğe güvendiğini, katılımcıların % 10'unun Irak halkının mobil cihazlar tarafından üretilen haberlere güvenmediğini, geri kalanlarının ise emin olmadığını , belirtmektedir.

Şekil 4.8. Irak'ta MoJo'nun Toplumdan Kabulü

4.2. Iraklı Gazetecilerin Mobil Uygulamaları Kullanma Biçimleriy

Irak'ta çalışan Iraklı gazetecilerle ulusal ve uluslararası gazetecilik kurumlarıyla yapılan görüşmeler bu araştırmada ana kaynağı oluşturmuştur. Onların ifadeleri ve görüşleri sayesinde, geliştirme gazeteciliği teorisini bu tez için bir çerçeve olarak benimsemeye karar verilmiştir. Aslında, vaka çalışması gazeteciler tarafından sağlanan açıklamalarla daha iyi tanımlanmıştır. Mobil cihazın kullanımı, gazetecilik çalışmasının ve ülkenin kendisinin kalkınması için bir araç olarak tanıtıldı.[103]

Irak gibi gelişmekte olan bir ülkede kalkınma gazeteciliğinin önemi, ankete katılan gazeteciler ve yüz yüze görüşmelerle ifade edilen bu araştırma ile açıkça görülebilmektedir.[104]Kalkınma gazeteciliği, gelişim iletişiminden kaynaklanmaktadır. Daha önce, bu durum Hindistan ve Filipinler'deki uzatma tarım işçileri tarafından uygulanmıştır. Arazi reformları döneminde yeni tarımsal yöntemler hakkındaki bilgiler çiftçiler tarafından

[103] Merrill, J. C. (1971). The Role of the Mass Media in National Development: an Open Question for Speculation. *Gazette (Leiden, Netherlands),* 17(4), 236–242.

[104] Ogan, C.L. (1982). Development Journalism/Communication: The Status of the Concept. *Gazette*, 29(6), 3-13.

kullanılmıştır. Endonezya ve Malezya da bunu takip etmiştir. Bugün, kalkınma gazeteciliği yalnızca tarımla sınırlı değil;faaliyetlerin özeti haline gelmiştir.[105]

Kalkınma gazeteciliği, sadece Irak'taki zorluklarla ilgili haberleri içermemiştir. Esasen, ana akım medya tarafından sıklıkla ihmal edilen sosyoekonomik meseleler hakkındaki haberleri kapsayan, bu konuların altını çizen ve büyüme gelişmeyi teşvik edecek çözümler bulmalarına yardımcı olan bir gazetecilik şeklidir. Kalkınma gazeteciliği, belirli bir hikayeyi takip etmekten daha fazlasıdır. Kalkınma gazeteciliği bir konuya odaklanır, bu konuda rapor verir ve ilerlemeyi takip etmek için geri döner. Günümüzde mobil cihazın kullanımı gizli haberleri etkin bir şekilde bilgilendirmeye ve görmeye yardımcı olduğu için geliştirme gazeteciliğini uygulamakta önemli bir araç haline gelmiştir.

Mülakat ilk katılımcı aşağıdakileri belirtmektedir:

“Cep telefonunu kullanarak yeni bir mesele değil ama zamanla daha profesyonel hale geçen on yıl Irak yerel ve ulusal gazetecilik cep telefonunun dönemin başlangıcı olarak görülebilir. Medyayı ve gazetecilik sahnesini nasıl değiştirdiği hakkında konuşmak, Iraklı gazetecilerin farkında olması gereken çok önemli bir noktadır. Çünkü mobil cihazın Irak TV kanallarında kullanılması gerçeği hala bir ikilemdir. Irak’ta gazeteciliğin gelişmesinde ve ayrıca ülkenin kendisinin gelişimi için iş yerimizde cep telefonunun kullanımını ana yol olarak görüyorum. ”

Katılımcı, Irak ulusunun gelişmesinde gördüğü mobil gazeteciliğin öneminden bahsetmektedir. İletişim özgürlüğü, devletin inşası ile karşı karşıya kalan zorlukları işleme yeteneği

[105] Ogan, C.L. (1987). Coverage of Development News in Developed and Developing Countries. *Journalism Quarterly*, 64(1), 80-7.

sağlayacaktır. Mobil cihaz, kolay ve hızlı iletişimi teşvik eden ve ülkenin her tarafından yayın yapan bir araçtır. Aynı katılımcı şunları eklemiştir:

"Çalışmalarımızda mobil cihaz kullanımı her alanda bize daha aktif hale getirir. Haberleri farklı yönlerden takip edebilmek için bir fırsat. Aynı zamanda insanlara daha fazla erişime izin verir ve öykülerini devlete bağlayabiliriz. Böylece Irak toplumunun gerçekliğinin farkında olabilirler. O yüzden, Mobil gazetecilik gelişmekte olan ülkelerde çok önemli. "

Mobil cihazlar bilgi toplamada büyük rol oynamaktadır. Teknoloji çağında bulunan yeni bir bilgi kaynağıdır. Çatışma bölgelerinde medya kapsamı gerçekten kolay bir iş değildir. Bu nedenle, mobil cihazın Irak gibi bir ülkede raporlama tekniğinde kullanılması, Irak gazetecisi tarafından güvenlik sorunlarını ve altyapı sorunlarını aşmanın bir yolu olarak görülmektedir. Başka bir katılımcı ise:

> "Irak'taki politik sistemi ve ülkedeki sorunlu koşulları göz önüne alarak, mobil cihaz ,günlük çalışmalarımda muhabir olarak kullandığım çok kullanışlı bir araçtır. Bilgiyi almak , paylaşılan videoları normal vatandaşlar ya da görevliler gibi farklı kişilerden izlemek, mümkün olduğunca hızlı ve en hızlı şekilde veri toplamanın en iyi yoludur", şeklinde ifade etmiştir.

Gazeteciler ayrıca görüşmeler sırasında birden fazla ,mobil cihazın önemini ve etkililiğini anlatan teknik bir altyapıdan bahsetmişlerdir. Mobil cihaz farklı yazılımlar sunarmaktadır .Kolay ve uygun fiyatlı bir araçtır.[106] Ayrıca, insanlar röportaj esnasında büyük korkutucu kameralardan çok bir mobil cihazla kendilerini daha rahat hissetmektedirler. İşte bu fikirle ilgili araştırmada üçüncü katılımcıdan başka bir tanıklık:

[106] Machado, J. A. M. (1982). *Is Development News?* In: Atwood L. E., Stuart J. B., and Murphy, S.M eds 1982. International Perspectives on News. USA, Southern Illinois University.

> "Muhabirin hareketi herhangi bir engelle durmaz ve insanların dikkatleri kamera üzerinde değildir. Mobil cihazı kullanmak insanların bize daha fazla güvenmesini sağlar. Mobil cihazı kendileri kullanır ve bu yüzden bu küçük ekrandan korkmazlar.Profesyonel bir dev kamerayla giderken kameralar insanları korkutur ve bu yüzden insanlar bizden kaçarlar. Cep telefonlarında olduğu gibi kameralarda rahat değiller. Cep telefonumla yaşlı teyzelerden ve çocuklardan tanıklık alma şansım oldu. Herkes bu küçük makineye güveniyor gibi gözüküyor.Ancak bir tripod ve bir kamera ile onları karşılasaydım korkacaklardı,çünkü bu tür büyük kameraları görmeye alışkın değiller. Bir kameraya ya da kamera gönderen kurumlara güvenmiyorlar. Bir cep telefonundayken, sizi materyal olarak kullanan bir muhabir yerine, onlarla bağlantı kuran bir kişi olarak görüyorlar. Mobil cihazlar deneyimime samimiyet ve güven duygusu veriyor ".

Mobil cihazlar bilgiye ve hikâyenin yapımına erişime izin veriyor.[107] Mobil cihazlar tarafından sunulan araçlar değişkendir ve çok kısa sürede profesyonel bir şekilde yüksek kalitede parçalar üretmede gazeteciye yetenek vermektedir.[108] Bu nokta, az materyal , teknik kaynak ve az harcama ile profesyonelce üretilmiş haberlere sahip olacak medya kuruluşlarına da uygundur[109].

> "Bilgi edinme hızı ve kolaylığı, mobil cihazın en iyi aracıdır. Akıllı telefon yüksek hassasiyetli programlar içerir ve aynı anda kanalla iletişim kurabilir. Bu, raportöre çalışmak ve hareket etmek için geniş bir alan ve hikayeyi veya haberleri yakalamak için herhangi bir olaya anında katılma şansını verir. Ayrıca, medya kurumları onlara çok para ya da zamana mal olmadıkları için çok olumlu tutum sergilerler".

Daha önce açıklandığı gibi mobil gazetecilik çatışma bölgelerinde büyük önem taşımaktadır. Bu tür kareler çok yararlı ve etkili olmuştur. Irak savaşlardan, sivil çatışmalardan ve

[107] Chan-Olmsted, S., Rim H. and Zerba, A. (2013). Mobile news adoption among young adults: Examining the roles of perceptions, news consumption, and media usage. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(1), 1126-147.

[108] Wenger, D., Owens, L. and Thompson, P. (2014). Help wanted: Mobile journalism skills required by top U.S. news companies. *Electronic News*, 8(2), 138-149.

[109] Weiss, A. S. (2013). Exploring news apps and location-based services on the smartphone. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(3), 435-456.

terör olaylarından etkilenmiş bir ülkedir. Bu nedenle, gazetecilik pratiği için bir savaş alanı ve çok zor bir platform olduğu düşünülmektedir[110].

Irak'ta ve Iraklı gazeteciler için güvenlik sorusu kritiktir. Özellikle diğer şehirlere muhabir olarak taşınılması gerektiğinde zor koşullarda çalışılmaktadır. Bir kamera ile hareket etmek kolay bir iş değildir. Mobil cihazla en azından haberlere daha fazla ulaşabilmektedir. "Mesleki açıdan mobil cihaz kullanımı çok fazla maliyeti ve ağır ekipmanı düşündürebilir .Fakat fazla personele sahip olmaya gerek kalmadı. Telefonumla çekim yapabiliyorum.Bu yüzden kameramanım;ses kaydı yapabiliyorum,aynı zamanda ses teknisyeniyim; metni ve yorumu yazabiliyorum.Ve gazeteciyim;böylece hikâyeyi diğer taraftan gönderiyorum.Bu ülkede bu sebeple muhabirim. Mobil cihaz, tüm gazetecilik türlerini pratik etmemize izin veriyor."

Görüşmeden sonraki alıntı, Irak'taki mobil gazetecilikle ilgili birden fazla noktayı ifade etmektedir. Bir gazetecinin kamera yerine cep telefonu kullanırken nasıl daha güvenli olduğunu anlatmak istemiştir. Kameralar ve büyük materyaller, muhabirin gazeteci kimliğini gizleyemeyeceğinden savaş bölgesinde muhabirler için bir tehdit unsuru haline dönebilir. Gazeteciler genel olarak saldırıya uğrarlar çünkü tehdit olarak görülürler. Bir cep telefonuyla, gazeteci daha güvende olabilir ve haberlere ulaşma ,hikâyeyi üretme imkanları daha rahat sağlanabilir.

> "Bir gazeteci için teknoloji ve internet erişimi tüm sorunlarıyla Irak'ta ,bugünlerde gerekir her şeydir. Mobil cihazlar sayesinde bilgiye daha iyi erişebilen ve çalışma ,taşıma konusunda daha fazla özgürlük edinen aktif bir kadın gazeteci olduğumu düşünüyorum. Kadın gazeteci olmak Irak'ta hala normal bir şey değil, ancak telefon kullanımı daha fazla güvenlik sağlıyor .Kendimi daha hafif hissediyorum. "

[110] Galtung, J. (2011). *Preface.* In: Lynch J, Seaga Shaw I and Hackett RA (eds) Expanding Peace Journalism: Comparative and Critical Approaches. Sydney: Sydney University Press.

Bu kadın katılımcı, bir kadın gazeteci olarak mobil cihazının, geleneksel araçlarla karşılaştırıldığında daha serbest bir şekilde hareket etmesine izin verdiğini belirtmiştir. Irak'taki kültürel arka plan ve bölgedeki kadın haklarının genel olarak nasıl ele alındığı dikkate alındığında, bu fikir geçerli görünmektedir. Bu nedenle, araştırmaya katılan Iraklı gazeteciler tarafından farklı olumlu görüşlerin sunulduğunu söyleyebiliriz, ancak bazıları araştırmamız gereken farklı bakış açıları oluşturmuştur.

Gazetecilik çalışmalarında ve raporlamada mobil cihaz kullanmanın olumsuz noktaları, araştırmaya katılanların bahsettiği bir başka fikirdi. Mobil cihaz kullanımı raporlamanın yanı sıra haberin yapımında da her zaman bir avantaj olarak görülmektedir.Bu dezavantajları analiz etmeden önce, öncelikle bu fikrin kanıtlarını araştırmada tanıtacağız.

“Gerçekten bir telefonun haberlere güvenilir bir şekilde kaynaklık edeceğine inanmıyorum. Genç gazetecilerimiz mobil cihazları her gün ve tüm gazetecilik faaliyetlerinde kullanıyorlar. Bunu gazetecilik mesleğinin yanlış bir uygulaması olarak görüyorum. Bilginin kaynağından emin olmalısınız. Genç kuşak gazeteciler cep telefonunu sadece kamera veya kayıt cihazı gibi bir cihaz ya da bir araç olarak kullanmaz; bilgi edinmek için bir araç olarak kullanır. Bu nedenle, günlük yaşantıda birçok sorun çıkıyor ve yanlış haber üretiliyor.”

Bu görüş, mesleği son 30 yıldır uygulayan 52 yaşında bir gazeteci tarafından ifade edilmektedir. Bu katılımcının neden mobil cihaz kullanımına dikkatli bir şekilde yaklaştığını açıklayabilmektedir. Aynı zamanda gazetecilik kavramı ve bu alanın içinden geçen değişimlerle ilgili yeni bir konu gündeme getirmektedir. Bu nokta, gazetecilerin ve akademisyenlerin tartıştıkları önemli bir soru olmasına rağmen, mobil cihazın, gazetecilik mesleğinin doğası için bir tehlike değil, bir yardım vasıtası görevini üstlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz

Son olarak, katılımcıların çoğunluğunun mobil cihazın uygulamalarına kattığı avantajlara ve olumlu noktalara odaklandığını söyleyebiliriz. Raporun yanı sıra öykünün hazırlanmasında, yeni teknolojilerin ve mobil yazılımların kullanımı Iraklı gazeteciler için esastır. Gazeteciler her gün dijital araçları kullanmaktadır. Mobil cihazlar:Raporlama, düzenleme, yayınlama, bilgi saklama ve kaynaklarla veya meslektaşlarla konuşma için vazgeçilmez hale gelmiştir. Akıllı telefon olmadan gazetecileri, mesajlaşma veya sosyal ağ uygulaması olmayan bir Akıllı telefonu hayal etmenin imkansız olması gibi, herhangi bir güvenlik özelliği olmayan bir gazetecinin dijital cihazlarını düşünmek imkansız olmalıdır.[111] Televizyon gazeteciliğinin geleceğini doğru bir şekilde anlamak için bugünün bulunduğu yere nasıl geldiğini anlamak gerekmektedir. Geçmiş bize teknolojinin ,gazeteciliğin değişmesine neden olduğunu söylemektedir. Bu nedenle mobil cihazın kullanımını kabul etmek ve medya kuruluşları tarafından daha fazla önem ve yasallık vermek için bir ihtiyaçtır.[112] Mobil gazeteciliğin kullanımı, Irak gibi çatışma sonrası ülkelerde kalkınma gazeteciliği yapmanın yoludur.

> "Üçüncü Dünya ülkeleri yeni ortaya çıktıklarından, kurumlarını geliştirmek için zamana ihtiyaçları var. Bu ilk büyüme döneminde istikrar ve birlik aranmalıdır; eleştiri en aza indirilmeli ve devlet kurumlarına ve politikalarına halkın inancı teşvik edilmelidir. Medya, bu rehberli basın kavramına göre, olumlu, gelişmeden ilham alan haberleri vurgulayarak, olumsuz toplumsal veya muhalif özellikleri göz ardı ederek ve devlet ideolojilerini ve planlarını destekleyerek işbirliği yapmalıdır".

[111] Steensen, S. (2011). Online Journalism and the Promises of New Technology. *Journalism Studies,* 12(3), 311-327.

[112] Usher, N. (2014). *Mobile Journalism: Leaving Behind Physical Space.* Moving The Newsroom: Post-Industrial News Spaces And Places İçinde, Tow Center For Digital Journalism A Tow/ Knight Report.

Mobil Medya Çağında Haber Üretimi ve Tüketimi, aynı zamanda ülkenin kalkınmasında önemli bir rol oynamak için mümkün bir yoldur.[113] Sosyal barışı artıracak hikâyelere odaklanmak vazgeçilmezdir. Mobil cihaz için haber yayınlamak giderek daha önemli bir rol oynamaktadır[114].

Görüşmelerin ve anketlerin önceki analizlerinden, cep telefonlarının, metin ve multimedya mesaj özelliğinin çeşitli kombinasyonları ve konfigürasyonlarını, fotoğraf ve video kameraları, radyo ve TV alıcılarını ve bir dizi yazılım uygulamasını içeren dijital medya araç kitleri olduğunu söyleyebiliriz[115]. Bir prodüksiyon cihazı ve medya olarak cep telefonu, "alanda" kaydedilen hem profesyonel hem de amatör içeriği kullanmak isteyen haber kuruluşları için giderek daha ilgi çekici hale gelmektedir. Mobil gazetecilik de, özellikle mobil medya, hala büyük ölçüde kablolu altyapıya, zengin nüfuslara ve yüksek okuryazarlık seviyelerine bağımlı olan diğer hızla değişen dijital teknolojilerin ulaşabileceği bir şekilde küresel olarak ulaşmaya devam ettiği için, önemli bir çalışma alanı haline gelmektedir.Anket ve görüşmeler Irak'ta mobil gazeteciliğin kullanımı hem profesyoneller hem de medya kuruluşları tarafından algılanma şekli hakkında net bir fikir vermektedir. Irak toplumunun mobilden üretilen haberlere karşı biraz savunmacı olduğu açıklanmıştır. Bu belki de çatışmaların ve savaşın yaşandığı bir ülkenin sosyal travmatik durumuyla açıklanabilir. Bu nedenle Irak'taki gazetecilik, Iraklı gazeteciler ve medya için zor bir görevdir.Herhangi bir ülkeden çok daha fazla etkin bir rol oynayabilir.

[113] Örnebring, H. (2010). Technology and Journalism-as-Labour: Historical Perspectives. *Journalism*, 11(1), 57-74.

[114] Örnebring, *a.g.m.*, 2010.

[115]Örnebring, *a.g.m.*, 2010.

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu tezin önceki bölümlerinde, Irak'ta ve Iraklı gazetecilerle araştırma yaptıktan sonra toplanan bir dizi veri ve bilgiyi sunduk. Ankette yer alan istatistikler ve katılımcıların görüşmeye verdiği ifade, cep telefonu gazeteciliğinin gelişim gazeteciliği ile ilişkisine dair anlayış ve düşüncelerimizi paylaştık. Cep telefonu muhabirliği ile hükümetlerin ve devletlerin gelişimi arasındaki ilişki farklı bağlamda kanıtlanmış olsa da, diğer ülkelerde hala Orta Doğu ve Irak'ta sorgulanacak yeni bir araştırma alanı olduğuna deyindik.

Sunulan verilerden sonra 3 farklı kategoride sınıflandırılmış bu birkaç sonucu vermek mümkündür: Mojo ve altyapının gelişimi, MoJo ve gazeteciliğin meslek olarak gelişimi, MoJo ve devletin kalkınması.

- MoJo ve gazeteciliğin meslek olarak gelişimi:

Gazetecilik mesleği her zaman zamandan ve bir yerden diğerine değişmektedir. Irak'taki gazetecilik, dünyanın herhangi bir yerinde olduğu gibi, gazetecilik pratiğinde de yeni teknolojiden ve mobil cihazın kullanımından etkilenmiştir. Bu nokta, tezin dördüncü bölümünde açıklanmış ve ayrıca veri toplamada da belirtilmiştir. Katılımcılar, mobil gazeteciliğin mesleğin daha iyi daha kolay ve daha güvenli bir şekilde uygulanmasına izin verdiğini düşünmektedir. Mobil gazeteciliğin kullanımı ilk olarak coğrafi ve fiziksel erişilebilirlik, ucuzluk, daha dostça kullanma ve azaltılmış ağırlık gibi farklı avantajlarla bağlantılı olmuştur.

Irak gibi bir ülkede, mobil gazetecilik, çatışma zamanlarında güvenlik konusunda da büyük önem taşımaktadır. Bu hususların tümü, araştırmaya katılan Iraklı gazeteciler tarafından dile getirilmiştir. Bu gerçek, Irak'ta mobil gazeteciliğin kullanılmasının mesleği ve pratiğini olumlu

yönde etkilediği bu nedenle gazeteciliğin gelişmesinde bir avantaj olarak görülmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

Burada mobil gazetecilik ile kalkınma gazeteciliği teorisi arasındaki ilişkiyi tekrar doğrulayabilmektedir. Gazeteciliğin gelişimi, toplumun gelişimi, ifade özgürlüğü ve dolayısıyla ülkenin kalkınması ile ilgilidir.

- MoJo ve altyapının gelişimi

Araştırmada açıklandığı gibi, Irak'taki altyapı zayıf olarak tanımlanabilmektedir. İnternet ,az kişinin ulaşabildiği ve gelir düzeyiyle parelel olarak edilen bir ağdır. Bu, katılımcı tarafından mobil gazeteciliğin ve haberlerin kapsanmasında kullanımında bir engel olarak sunulmuştur. Bu nedenle, Irak'ta bu konuyu konuşmak ve daha iyi bir altyapıya duyulan ihtiyacı ifade etmek için farklı sendikalar ve gazetecilik hareketleri oluşmaya başlamıştır. Irak'taki mobil gazetecilik uygulaması, ülkedeki teknolojinin seviyesini belirlemeye yardımcı ve daha sonra gelişme aşamasına bir yansıma olmaktadır.

Aslında mobil gazeteciliği bir ülkenin teknolojik gelişiminin bir yansıması olarak kullanmak yeni bir fikir değildir. Mobil gazetecilik kullanımı, bir dizi dijital formu aynı anda manipüle edebilme ve ülkenin en uzak noktasında olduğunuzda çevrimiçi yayınlayabilme anlamına gelmektedir. Bu nedenle, bir ülkede güçlü bir mobil gazeteciliğe sahip olmak, güçlü teknolojik gelişiminin ve internet bağlantısının doğrudan bir göstergesidir.Burum bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

> "Gazeteciliği, videografiyi, fotoğrafçılığı, yazmayı, düzenlemeyi ve yayınlamayı hepsi bir el akıllı cihazında yapılan bütünsel bir multimedya hikaye anlatımı biçimi. Hikaye mojo yapımında anahtardır ve gereken mojo seviyesini ve türünü tanımlar. Örneğin, spor yapmak veya vahşi yaşamı çekmek, akıllı telefonunuza ek olarak uzun lensler, DSLR veya

video kamera gerektirebilir. Mesele şu ki, teknoloji her şeyin cevabı değildir ve hikayeye odaklanmak teknoloji seviyesini belirlemeye yardımcı olabilir”[116].

Bu örnekten yola çıkarak, Irak'taki mobil gazetecilik uygulamasının, ülkenin teknolojik altyapısı ile bağlantılı zorluklarla karşı karşıya olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle, pratik gazetecilik Irak'taki teknolojik gelişimin gerçek durumunu ve hükümetten daha fazla çalışması gerektiğini yansıtmaktadır. Bu araştırma ve görüşme yoluyla, mobil gazetecilik ile teknolojik altyapıdaki eksik noktalarını göstermenin ne demek olduğunu gördükçe mobil gazetecilik ile kalkınma gazeteciliği teorisi arasındaki ilişkiyi kolayca anlayabilmekteyiz.

- Mojo ve devletin kalkinmasi

Mobil gazetecilik uygulaması, gazeteciliğin kavram ve mesleki olarak gelişmesinin çok önemli bir yansımasıdır. Gazetecilik olayları her zaman sosyal, kültürel ve bilimsel çevre ile ilişkilidir ,aynı zamanda bunlardan etkilenir. Bu tezin giriş bölümünde açıklandığı gibi, gazetecilik her zaman yeni teknolojiyi haberlerin uğruna ve öyküyü geliştirmek amacıyla kullandı.

Gazeteciliğin gelişiminin başlı başına demokrasinin bir göstergesi olduğu da bilinmektedir[117]. Gazetecilik, ifade özgürlüğü ve belirli bir ülkenin demokratik durum ile ilgilidir. Bu nedenle, cep telefonu kullanımı gazetecilik mesleği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmasına şaşırmamak gerekir. Sonuçta kullanım ülkenin demokratik devlet yapısı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

[116] İnternet: Burum, I. (2017). Mojo Workin' – Essential Mobile Journalism Tools, Global Investigative Journalism Network, URL: http://gijn.org/2017/04/11/mojo-workin-essential-mobilejournalism-tools/ , Son Erişim Tarihi: 18.02.2019.

[117] Josephi, B. (2013). De-coupling journalism and democracy: Or how much democracy does journalism need? *Journalism: Theory, Practice & Criticism,* 14(4), 441-445.

Mobil gazeteciliğin kullanımı, ifade ve demokrasi özgürlüğü alanına ihtiyaç duymaktadır.Bunun nedeni mobil gazeteciliğin gerçeği gösterme konusunda daha fazla erişilebilirlik ve yeteneğe sahip olmasından gerekmektedir. Mobil gazeteciliğin, Irak'ta gerçeği farklı şekillerde göstermesine izin verdiği gibi, ülkenin ve hükümetin gelişimine yardımcı olduğunu söyleyebiliriz. Fakat yine de gerçek bir demokrasinin yokluğu, kalkınma gazeteciliği teorisinin bir sınırını teşkil eder.

Katılımcıların bir kısmı , mobil gazetecilik yoluyla yayınlanan hikayelerin her zaman iyi karşılanmadığını ve kabul edilemeyeceğini açıkladı. Mobil gazeteciliğin serbest kullanımı, ülkenin farklı açılardan kalkınmasında çok önemli bir adım olacaktır.Bu mobil gazeteciliğin serbest kullanımının genel olarak ücretsiz gazeteciliğin varlığı anlamına gelmesinin tek nedenidir.

Toplanan veriler, mobil gazetecilik kullanımının hükümetin ve devletin bakanları gibi memurlarının hatalarını nasıl daha hızlı gösterebileceğini açıklamaktadır. Bu nedenle,mobil iletişim etkili bir eleştiri ve düzeltme aracıdır. Böylece mobil gazeteciliğin kullanımı ile ülkenin kalkınması arasındaki doğrudan ilişkiyi özellikle politik açıdan görebiliriz. Gezici gazetecilik, Irak ve Irak gazetecileri için demokratik dönüşümün bu döneminde devletin inşasında önemli rol oynamalarına izin veren etkili bir araçtır.

SONUÇ

Irak'ta mobil gazeteciliğin kullanımı üzerine yürütülen bu araştırma , Irak'taki gazetecilik pratiğini genel olarak bir devlet ve bölgede anlamak için önemli bir aşamaydı. Akademik bir çalışmanın sonucu, ilk araştırma planının, tezin kanıtlarından ortaya çıkabileceği şekilde nasıl ele alındığını göstererek tez çalışmasını bir araya getirir. Bu nedenle, sonuçlarımız, amaç ve hedeflerin her birinin ne ölçüde yerine getirildiği konusunda bir açıklama yapacaktır. Bu çerçevede, araştırma sorularımızı geri getireceğiz ve bu soruları ve bu sorulara cevap verme biçimimizi açıkça anlatacağız..[118]

Bu sonuçta farklı bölümlerden geçeceğiz. Öncelikle önceki bölümler ve problemli araştırma hakkında genel bir fikir vereceğiz. İkinci olarak, bu çalışmanın önemini ve bu alanın gelecekteki projeler için akademik bir referans sunduğunu açıklamaya çalışacağız. Üçüncü bölümde, bu çalışmanın eksik noktalarını ve bunun pratik açıdan nasıl daha iyi bir proje olabileceğini açıklayacağız. Sonunda, mobil gazetecilik uygulamalarının medya ve iletişim alanındaki önemini vurgulayan araştırma sonuçlarını ve sonuçları hatırlatacağız.

Tezimiz, daha farklı ve daha karmaşık bir duruma sahip olan bir ülke olan Irak'ta mobil gazeteciliğin rolünü sorgulamada başlangıç noktasına sahiptir. Mobil gazetecilik, gelişmiş dünyanın her yerinde çalışılmış ve kullanılmış bir kavramdır. En büyük ve dev medya kuruluşları günlük olarak mobil gazeteciliği kullanıyor ve çalışmalarının temelinde cep telefonu aracılığıyla yapıldığını yeni bir gazetecilik kategorisi kabul etmeye bile başlamaktalar. Bu durum bize mobil medyadaki gazeteciliğin Irak medyasında ve gazetecilik kurumlarında nasıl kullanıldığı ve bu

[118] Mauch, J. (2003). *Guide to the Successful Thesis and Dissertation.*

farklı bir çerçevede nasıl görülüp kabul edildiği noktasında merak teşkil etmektedir. Aslında Irak gazetecilikle ilgili olarak her zaman zor bir tarihe sahipti.

2003'te Sınırsız Muhabirler (RSF), 2003 yılında Saddam Hüseyin'le 25 yıl boyunca Irak'taki medya koşullarını açıklayan ve Irak'ta gazeteci olmanın ne kadar zor ve tehlikeli olduğunu açıklayan bir rapor yayınladı[119].

> "Gazeteciler, fotoğrafçılar ve diğer medya çalışanları, medya çalışanları için Irak'ı dünyadaki en tehlikeli yer olarak göstermektedirler.İnsaanlar öldürülmekte, kaçırılmakta ve taciz edilmektedir. Irak'taki güvenlik sorunları hala Irak'taki medya gelişimine yönelik tüm dış yardımları ciddi şekilde engelliyor. Irak'ta bir seferde bir veya iki günden daha uzun bir süre için yalnızca küçük bir avuç yabancı medya geliştirme danışmanı çalışıyor"[120].

Bu nedenle Irak'taki gazetecilik pratiğiyle ilgili böyle bir tarihe sahip, bu alanda görülen değişimleri ve gelişmeleri anlamaya çalışmak bir ihtiyaçtır.Irak'ta mobil gazetecilik kullanımını sorgulamak, savaş, çatışma ve terörden muzdarip bir Orta Doğu ülkesinin sosyo-politik arka planıyla da bağlantılı olmuştur. Tezin giriş bölümünde de belirtildiği gibi, Irak, gazeteciliği uygulamak için dünyadaki en tehlikeli ülkelerden biridir. Bu nedenle, raporlamada yeni teknolojiye başvurup başvurmamak gazetecileri korumak ve bilgiye erişmek için bir çözüm olabilir [121].

Mobil gazeteciliği uygulamak ve çatışma bölgesinde mobil cihazların nasıl kullanıldığı, Irak vaka çalışmasında bu olasılığı anlamaya çalışan araştırmamızın bir başlangıç noktasıydı. Saha çalışması sırasında ve yapılan görüşmeler ,anketler sırasında, cep telefonunun Irak'taki gazetecilik

[119] Ngee, C. T. (2003). Television and the War in Iraq. *Media Asia*, 30(3), 127-132.

[120] Media development in Iraq An overview of international support 2003-2005, (2005-June). International Media Support Wilders Plads 8A 1403 Copenhagen K Denmark.

[121] Brown, J. (2006). Orientalism Revisited: The British Media and the Iraq War. *Leading to the 2003 Iraq War*, 97-111.

uygulamasında kullanılmasının, ülkenin kalkınması ile çok önemli bir ilişkisi olduğunu keşfettik . Gazeteciliğin gelişimi demokrasinin bir göstergesidir. Irak'taki mobil gazetecilik , gerçeğin farklı şekillerde ortaya çıkmasına,ülkenin kalkınmasına ve yardım etmesine izin verdi. Bu nedenle, gelişme gazeteciliği teorisini, bu soruyu anlamak için yeterli araçları sunduğuna inanan bu çalışmanın çerçevesi olarak kullanmaya karar verdik.

Bu araştırma, mobil gazetenin TV gazeteciliğinde kullanımı ve Irak'ta ve özellikle Thiqar'da raporlanması üzerine yapılan nitel bir çalışmaya dayandırılmıştır. Girişin önceki bölümünde açıklandığı gibi, Thiqar Irak'taki diğer bölgeleri karşılaştıran özel bir durumda olması sebebiyle Irak'taki en önemli durumlardan biri olarak düşünülebilir. Ancak, çalışma esas olarak Irak ve Orta Doğu olan genel jeopolitik çerçeveyle bağlantılıdır. Bu nedenle bu çalışmanın bazı kısımları Irak ve Thiqar'daki gazetecilik uygulamasını etkileyen genel koşulları açıklayacaktır. Araştırmanın bu varsayımı, literatürde belirli bir ülkenin tüm şehirlerinde gazeteciliğin ulusal ve bölgesel ve hatta küresel koşullardan etkilendiği ve etkilediği fikrine dayanmaktadır [122].

Devam eden ihtilaflardan etkilenen vaka incelemesi gelişme teorisi ile önemli bir bağlantıya sahiptir. Ülkenin kalkınması sürmekte olan terör saldırıları ve istikrarlı altyapı inşaatlarını olumsuz yöndeki çatışmalardan etkilenmektedir. Bu nedenle iki teoriyi çalışmamız doğrultusunda birleştirmek mutlak bir seçimdir. Kalkınma gazeteciliğinin gereğini anlamak, Irak'ta devam eden çatışmaların genel devlet üzerindeki olumsuz etkisini açıkça görmekle bağlantılıdır[123].

Tezin amaçlarına geri dönersek, giriş bölümünü ve bu çalışmanın ana hattı olarak belirlediğimiz şeyi hatırlayabiliriz. Bu araştırmanın temelde beş araştırma hedefi vardır:

[122] Ottosen, *a.g.e.*, 2005.

[123] Harp, Jaime and Ingrid, *a.g.m.*, 2010.

- Gazetecilikte mobil cihazın TV gazeteciliğindeki etkinliği
- Irak kurumlarında gazetecilik raporlarında mobil cihazların kullanılması
- Irak gazeteciliğinde mobil cihaz kullanımının özelliği
- Mobil cihazların gazetecilik ve raporlama mesleğini değiştirme şekli.
- Gazetecilerin ve gazetecilerin anlayışıyla Gazetecilikte mobil cihazların kullanılmasının olumlu ve olumsuz yanları

Bunlar araştırma çalışmalarının asıl yolunun bulunduğu araştırma hedeflerinden bahseden temel noktalardır.Aynı zamanda anketimizin sorularını tasarlarken ve yüz yüze görüşmede ana referansı sunarlar. Araştırmanın her yerinde, mobil cihazın gazetecilik çalışmaları ve Irak'taki raporlamadaki etkinliğine odaklanmaya karar verdik.

Tezin ikinci ve üçüncü bölümlerinde, araştırma metodolojisini ve literatür taramasını açıkladığımız ve gazetecilik haberciliği, TV ve haber odası ile mobil gazetecilik veya Mojo hakkındaki kabul edilmiş kavramlarımızı vermeye çalıştık[124].

Tezde belirtildiği gibi, araştırma nitel araştırma metodolojisine göre yapılmıştır. Temel olarak iki ana araştırma tekniğini kullandık: ilk teknik, analiz için Arapça dilinde hazırlanmış ve Türkçe'ye çevrilmiş çevrimiçi bir ankettir. İkinci araç; Al-Thiqar'da farklı medya kurumlarında çalışan Iraklı gazetecilerle yapılan yüz yüze görüşmelerdir[125].

Beşinci bölüm esas olarak veri toplama ve analizini içermektedir. Bu tezin bir önceki bölümü, yapılan anket ve röportajların sonuçlarını verdiğimiz ve Irak'taki mobil gazeteciliğin dinamiklerini anlamak için dört ana noktada kategorilere ayırmaya çalıştığımız bölümdür.

[124] Robinson, *a.g.m.*, 2001.

[125] Dupagne and Garrison, *a.g.m.*, 2006.

Araştırma sonuçları Irak'taki gazetecilik alanını anlamamıza,mobil gazeteciliğin kullanımına ve etkililiğine göre farklı vizyonlar görmemize yardımcı olmuştur. Bu nedenle, bu sonucun diğer aşamasında araştırmanın sonuçlarını açıklayacağız ve bunları soru hakkındaki ilk düşüncelerimizle karşılaştırmaya çalışacağız.

Günümüzde mobil cihazların geniş erişilebilirliği, haber ve hikayelerin üretiminin daha kolay olduğu ve özellikle Irak gibi gelişmekte olan ülkelerde gazetecilik üretimini olumlu yönde etkilemesi gerektiği anlamına gelmektedir. Irak gibi gelişmekte olan bir ülkede kalkınma gazeteciliğinin önemi, ankete katılan gazeteciler ve yüz yüze görüşmelerle ifade edilen bu araştırma ile açıkça görülebilmektedir. Cep telefonunu kullanarak gazetecileri eğitmek ve eğitim için daha profesyonel bir yöntem keşfetmeye yardımcı olmuştur.[126]

Kalkınma gazeteciliği, gelişim iletişiminden kaynaklanmaktadır. Araştırma boyunca Irak gazetecileri, gazeteciliği görevlerinde kontrol etmenin ve onlara yardım etmenin bir yolu olarak gazeteciliğe yeni bir vizyonun gerekliliğini açıkladı.[127]Katılımcılar, mobil gazeteciliğin Irak ulusunun gelişimindeki öneminden bahsettiler. İletişim özgürlüğü, devletin inşası ile karşı karşıya kalan zorlukları işleme yeteneği sağlayacaktır. Mobil cihaz, kolay ve hızlı iletişimi teşvik eden ve ülkenin her tarafından yayın yapan bir araçtır.

Toplanan veriler, kişisel düzeyde, gazetecilerin işlerinde mobil cihazdan güvenlik, etkili ve zaman yönetimi gibi farklı nedenlerden dolayı yararlanmaktadır ve yararlanma ihtiyacının farkında olduklarını açıklamaktadır. Öte yandan, veriler Mojo'nun medya kuruluşu ile ilgili öneminin çok

[126] Ogan, *a.g.m.,* 1982.

[127] Ogan, *a.g.m.,* 1987.

zayıf bir şekilde anlaşıldığını yansıtmaktadır. Katılımcılar farklı medya kuruluşlarındandı; birkaçı raporlama görevlerinde mobil cihazın kullanımı hakkında bir eğitim veya bir el kitabı aldı. Bunu yapanlar aslında Irak'taki yabancı medya kuruluşlarıyla çalışanlardır. Bu Irak medya kurumlarının mobil gazetecilik ihtiyacını anlamada hala güçlendirilmeye ihtiyacı olduğunu açıklamaktadır.

Bu araştırmanın sonuçlarını sunduktan ve toplanan verilerin önemini gösterdikten sonra, bu çalışmanın akademik alandaki önemi vurgulanacaktır.Irak'ta yaptığımız araştırmaların birçok nedenden dolayı büyük önemi vardır.

İlk önce bu durum Irak'ta, Iraklı gazetecilerle ve hatta Iraklı kurumların içinde maddi olarak gerçekleştirildi. Bu işin özgünlüğünü ve sonuçların gerçekçi tarafını yansıtır. Eser Arapça dilinde yazıldı ve araştırmacı kimliğini, güvenilir bir Iraklı gazeteci olarak kullandı . Bu nedenle çok açık ve spesifik bir veriye sahiptir. İkincisi, araştırma, verilerin kalitesi üzerinde etkisi olan çeşitli katılımcılarla (yaş, cinsiyet, konum, deneyim ..) yapılmıştır. Farklı cevaplar ve görüşler gazetecilikte mobil cihaz kullanmanın hem olumlu hem de olumsuz yönlerini göstermeyi kolaylaştırdı. Ayrıca Irak toplumunun Mojo aracılığıyla yayınlanan haberlere ve haberlere yönelik vizyonunun anlaşılmasına da yardımcı olmaktadır.

Bu verilerin önemini açıklayan bir diğer nokta, iki farklı aracın kullanılmış olmasıdır; anket ve görüşmeler bu çalışma çerçevesinde tamamlayıcı niteliktedir. Ankete katılanlar araştırmamıza daha ampirik bir bakış açısı kazandıran Irak'taki farklı şehirlerde yaşayan kişilerdendi.

Verilerin önemi ve kalitesi göz önüne alındığında, bu araştırma gelecekteki projelerde ve diğer araştırmacılar tarafından bir nedenden daha fazlası olabilir.

Arap ülkelerinde ve Orta Doğu'da Mobil gazetecilik kullanımının genel durumunu anlama:

- Medyanın ve gazeteciliğin çatışmadan etkilenen topluluklar ve eyaletlerdeki gelişimini analiz etmek
- Gazeteciliğin genel olarak demokratik geçiş ve devlet gelişimindeki rolünü anlama
- Orta doğu kültürel çerçevesindeki toplumlar ve gazetecilik kurumları arasındaki bağlantıyı araştırmayı kolaylaştırma
- Mobil cihazı kullanarak gazetecilere daha profesyonel olmalarını öğretme ve eğitmek için daha profesyonel bir yöntem olasılığını keşfetmeye yardımcı olma

TV haberlerinde mobil gazetecilik ve Irak'taki habercilik üzerine yapılan bu araştırma bize incelenecek olası konular hakkında farklı fikirlerin açığa çıkmasına olanak sağladı. Bu konuyla ilgili referansların kalitesi ile açıklanabilir. Mevcut tüm referanslar, raporlar gazetecilik ve çatışma ile bağlantılıdır. Ve az sayıda mobil gazetecilik ,yeni teknolojilerin gelişme uğruna önemini anlatmaya çalıştılar. Bu çalışma, mobil gazeteciliğin ülkenin gelişimine nasıl yardımcı olduğu konusunda bir fikir vermektedir ve daha fazla araştırma projesi için yaygın olarak kullanılabilmektedir.

Öte yandan, bu tezprofesyonel bir pratiğe akademik bir analiz sunarken hem akademik hem de gazetecilik çalışmaları için bir referans olabilmektedir. Bir önceki bölümde belirtilen gazetecilerin röportajları ve görüşleri, medya kuruluşuyla ilgili gelecek planlaması için dikkate alınmalıdır[128].

Sonuç bölümünde, bu araştırmanın zorluğunu ve onlarla nasıl başa çıkacağımızı açıklamaya çalışacağız. Gazetecilikte yeni teknolojiler ve mobil cihaz kullanma sorunu genel olarak iyi çalışılmıştır. Ancak Orta Doğu ülkeleri ve Irak'la ilgili olduğunda çok az referans mevcuttur. Irak'ta mobil cihaz kullanımı üzerine yapılan araştırmalar çok ilkel ve sığ bir alandır. Bu özel konuda

[128] Adam, R. (1966). Technical education for developing countries. *Education Training*, 8(12), 554-555.

kaynak bulmakta birtakım zorluklarla karşı karşıya kalındı . Bu nedenle veri toplama işlemi şahsen yapılması gerekiyordu. İkincil veri mevcut değildi ve bu nedenle kendi verilerimizi oluşturmak bir ihtiyaçtı.

Öte yandan, Irak'ta araştırma yapmak ülkenin genel durumu ve güvenlik sorunu nedeniyle kolay bir iş değildir.İnternete erişimi verilerimizi işlemede bir engel teşkil eden noktalardan biriydi. Irak'ın erişim altyapısı zayıftı ve çevrimiçi ankete günlerce erişilemedi. Bu konudaki çözümü sunan tez ve veri analizi Türkiye'de yapılmıştır.

Bu çalışma ve araştırma sürecinde diğer komşu ülkelerde de aynı anketi yaparak bölgesel bir proje yapmayı düşündük. Bu araştırma daha genel bir çerçeve benimseyebilir ve gelecekteki hedefler için daha fazla sonuç verebilir. Bu nedenle, bu yüksek lisans tezini aynı proje üzerine doktora çalışmasıyla takip etmeye çalışacağız.

Bu tez sadece mobil cihazın gazetecilik ve raporlamada kullanılmasını açıklamadı. Aynı zamanda Irak'ta gazeteciliğin arka planı ve medyanın durumu hakkında bir fikir verdi. Bir başka yandan, bu çalışma daha önce akademik olarak mevcut olmayan belirli verilere ışık tuttu.

Bu çalışma, mobil gazeteciliğin pratikte özellikle sürdürülebilirlik ve kalkınma için mücadele veren ülkelerde önemini kanıtlamaktadır. Örnek olay incelemesi olarak Irak, mobil gazeteciliğin artık bir ihtiyaç olduğunu ve sadece medya alanındaki bir lüks olmadığını kanıtlıyor.Nedeni ise popüler bir hale gelmesidir.Hafife alınamadığından hızlı bilgi arayanlar için bir hedef haline gelmiştir.

Günümüzde akıllı telefonlar, Irak ve Arap ülkelerindeki internet erişimine etkin biçimde katkıda bulunmakta ve medya alanıyla ilgili işlerde yardımcı olmaktadır.

Akıllı telefonlar birkaç yıl önce acil durum mesajlaşma servislerinden medya çalışması alanına aşamalı olarak dahil oldu ve çeşitli medya araçlarından yararlanarak haber endüstrisi için tam bir girişim haline geldi[129].

[129] Poulet, La fin des journaux et l'avenir de l'information, Op.cit, p 185.

KAYNAKÇA

Adam, R. (1966). Technical education for developing countries. *Education Training*, 8(12), 554-555.

Ansah, P.A.V. (1988). In search of a role for the African media in the democratic process. A*frica Media Review, African Council on Communication Education*, 2(2).

Aslan, K. (2010). *Türkiye'de SMS Haberciliği*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Barbour, R. and Schostak, J. F. (2005). *Interviewing and Focus Groups.* In: B. Somekh & C. Lewin, (eds.) Research Methods in the Social Sciences, 41-48. London: Sage.

Bardoel, J. (1996). Beyond Journalism: A Profession between Information Society and Civil Society. *European Journal of Communication*, *11*(3), 283–302.

Bardoel, J. and Deuze, M. (2001). "Network Journalism: Converging Competencies of Old and New Media Professionals. *Australian Journalism Review*, 23(2), 91–103.

Beam, R., Weaver, D. and Brownlee, B. (2009). Changes in professionalism of U.S. journalists in the turbulent twenty-first century. *Journalism and Mass Communication Quarterly,* 86(2), 277-298.

Bock, M. A. (2009). *One man band: The process and product of video journalism.* Doctoral Dissertation, University of Pennsylvania, 146.

Bourdieu, P. (1998). *On television and journalism*. London: Pluto, 18.

Brown, J. (2006). Orientalism Revisited: The British Media and the Iraq War. *Leading to the 2003 Iraq War,* 97-111.

Cameron, D. (2011). *Mobile Journalism: A snapshot of current research and practice*. In: Charles A, Stewart G (eds.) The end of journalism: News in the twenty-first century. Peter Lang Publisher, Switzerland, 63-71.

Campbell, S. and Kwak, N. (2010). Mobile communication and civic life: Linking patterns of use to civic and political engagement. *Journal of Communication,* 60(3), 536-555.

Chan-Olmsted, S., Rim H. and Zerba, A. (2013). Mobile news adoption among young adults: Examining the roles of perceptions, news consumption, and media usage. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(1), 1126-147.

Christians, C. G. and Carey, J. W. (1989). *The logic and aims of qualitative research*. In Guido H. Stempel & Bruce H. Westley (Eds.), Research methods in mass communication. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Chyliński, M. (2012). *Citizen journalism: The future of news or a grand utopian movement*. Opole: Uniwersytetu Opolskiego.

Cottle, S. and Ashton, M. (1999). From BBC newsroom to BBC newscentre: On changing journalist practices. *Convergence,* 5(22), 22-43.

Creswell, J. W. (2007). Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (2nd ed.).

Deuze, M. (2002). National News Cultures: A Comparison of Dutch, German, British, Australian and US Journalists. *Journalism Quarterly*, 79(1), 134–49.

Deuze, M. (2005). What is journalism?. *Professional identity and ideology of journalists reconsidered. Journalism,* 6(4), 442-463.

Deuze, M. (2007). Understanding Journalism as Newswork: How it Changes, and how it Remains the Same. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 5(2), 4–23.

Domingo, D. (2015). Cross-Media Production. *The International Encyclopedia of Communication*, 1-3.

Donsbach, W. and Klett B. (1993). Subjective Objectivity. How Journalists in Four Countries Define a Key Term of their Profession. *Gazette*, 51(1), 53–83.

Dupagne, M. and Garrison, B. (2006). The meaning and influence of convergence: A qualitative case study ofnewsroom work at the Tamps News Center. *Journalism Studies*, 7(2), 237-255.

Feinstein, A. (2002). A Hazardous Profession: War, Journalists, and Psychopathology. *The American Journal of Psychiatry*, 159(9), 1570- 1575.

Fisher, D.E. and Marshall, J. (1997). *Tube: The Invention of Television.*

Galtung, J. (2007). Peace Journalism as an Ethical Challenge. *Journal of International and Peace Studies,* 3(4), 7-9.

Galtung, J. (2011). *Preface.* In: Lynch J, Seaga Shaw I and Hackett RA (eds) Expanding Peace Journalism: Comparative and Critical Approaches. Sydney: Sydney University Press.

Gowing, N. (2003). *In: Paterson, Chris. 2014. War Reporters under Threat – the United States and Media Freedom.* London: Pluto Press.

Groshek, J. (2008). Coverage of the pre-Iraq war debate as a case study of frame indexing. *Media, War & Conflict*, 1(3), 315-338.

Hamilton, D. (1998). *Traditions, preferences, and postures in applied qualitative research*. In Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (Eds.), The landscape of qualitative research: Theories and issues, 111–129. Thousand Oaks, CA: Sage.

Harp, D., Jaime, L. and Ingrid, B. (2010). Voices of dissent in the Iraq War: Moving from deviance to legitimacy. *In Journalism & Mass Communication Quarterly,* 87(3-4), 467-483.

Harrison, J. (2006). *News*. London: Routledge.

Itule, B. and Anderson, D. (2000). *News Writing and Reporting for Today's Media.* 5th Ed. Boston: McGraw-Hill College.

İnternet: Burum, I. (2017). Mojo Workin' – Essential Mobile Journalism Tools, Global Investigative Journalism Network, URL: http://gijn.org/2017/04/11/mojo-workin-essential-mobilejournalism-tools/ , Son Erişim Tarihi: 18.02.2019.

İnternet: Closer to the Story: Accessibility and Mobile Journalism. (t.y.). URL: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/closer-story-accessibility-and-mobile-journalism, Son Erişim Tarihi: 11.02.2019.

İnternet: Heidelberg Institute for International Conflict Research (HIIK) (2005). *Conflict barometer 2005: crisis, wars, coups d'état, negotiations, mediations, peace settlements.* HIIK: Heidelberg. URL: www.hiik.de/en/konfliktbarometer/pdf/ConflictBarometer_2005.pdf, Son Erişim Tarihi: 08.02.2019.

İnternet: Middle East most dangerous region for journalism. URL: https://www.middleeastmonitor.com/20180426-middle-east-most-dangerous-region-for-journalism, Son Erişim Tarihi: 26.12.2018.

İnternet: Nouha, B. (2017). Investigative Journalism In 'One Of The World's Most Dangerous Countries'. *European Journalism Observatory*, URL: en.ejo.ch/specialist-journalism/investigative-journalism-in-one-of-the-worlds-most-dangerous-countries, Son Erişim Tarihi: 13.02.2019.

İnternet: Profiles in Mobile Journalism: Defining a New Storytelling Language." Cinco Herramientas Para Crear Tu Propio Podcast, URL: ijnet.org/en/story/profiles-mobile-journalism-defining-new-storytelling-language, Son Erişim Tarihi: 22.01.2019.

İnternet: Taştekin, F. (2018, October 18). Cemal Kaşıkçı neden önemli, Suudi gazeteciye ne oldu?. BBC News Türkçe. URL: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45859422, Son Erişim Tarihi: 22.01.2019.

Jacobi, C. (t.y.). Quantitative analysis of large amounts of journalistic texts using topic modelling. *Rethinking Research Methods in an Age of Digital Journalism,* 89-106.

Jakubowicz, K. and Sükösd, M. (Eds.). (2008). *Finding the right place on the map: Central and Eastern European media change in a global perspective*. IntellectBooks.

James, W. C. (1989). *The Communication & Media Studies Collection™ from*. Communication as Culture: Essays on Media and Society, Revised Edition, 155–177.

Jenkins, H. (2006). *Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century MacArthur Foundation.*

Jokela, T., Väätäjä, H. and Koponen, T. (2009). *Mobile Journalist Toolkit: A Field Study on Producing News Articles with a Mobile Device.* In Proc. of MindTrek, (2nd Ed). Tampere, Finland. In press.

Josephi, B. (2013). De-coupling journalism and democracy: Or how much democracy does journalism need? *Journalism: Theory, Practice & Criticism,* 14(4), 441-445.

Keith, S., Schwalbe, C. and Silcock, W. (2004). *Comparing new media with old: Equivalency challenges for content analysis.* Paper presented at the New Research for New Media Symposium, Tarragona, Spain.

Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to its Methodology*. Newbury Park: Sage.

Kunczik, M. (1995). *Concepts of Journalism North and South*. Bonn: Friedrich-Ebert- Stiftung.

Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Kvale, S. (2003). *The psychoanalytic interview as inspiration for qualitative research*. In P. M. Camic, J. E. Rhodes, & L. Yardley (Eds.), Qualitative research in psychology (pp. 275–297). Washington, USA: American Psychological Association.

Lasswell, H.D., Daniel, L. and Ithiel de Sola Pool. (1952). *The Comparative Study of Symbols*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Lee, J. (2015). The Double-Edged Sword: The Effects of Journalists Social Media Activities on Audience Perceptions of Journalists and Their News Products. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 20(3), 312–329.

Lingard, L., Albert, M. and Levinson, W. (2008). Qualitative Research. Grounded Theory, Mixed Methods, and Action Research. *BMJ* , 337, 459-461.

Lynch, L. (2013). *Exploring Journalism and the Media*. Cengage Learning.

Mabweazara, H.M. (2009). Between the Newsroom and the Pub. *The Mobile Phone in the Dynamics of Everyday Mainstream Journalism Practice,* 12, 692-707.

Machado, J. A. M. (1982). *Is Development News?* In: Atwood L. E., Stuart J. B., and Murphy, S.M eds 1982. International Perspectives on News. USA, Southern Illinois University.

Mason, J. (2018). *Qualitative researching*. London: Sage Publications.

Mauch, J. (2003). *Guide to the Successful Thesis and Dissertation.*

Media development in Iraq An overview of international support 2003-2005, (2005-June). International Media Support Wilders Plads 8A 1403 Copenhagen K Denmark.

Merrill, J. C. (1971). The Role of the Mass Media in National Development: an Open Question for Speculation. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 17(4), 236–242.

Meyer, P. (2002). *Precision Journalism – A Reporter's Introduction to Social Science Methods*. 4th ed. Lanham (USA): Bowman & Littlefi eld Publishers.

Mills, J., Paul, E., Omer, R. and Heli, V. (2012). MoJo in Action: The Use of Mobiles in Conflict. *Community, and Crossplatform Journalism, Continuum*, 26, 669-683.

Missing-Value, M. (t.y.). Survey Says: Survey Methodology. *Communication Research Methodology*, 116-126.

Mitra, S. (2016). Socio-Cultural Contexts and Peace Journalism: A Case for Meso-Level Comparative Sociological Investigation of Journalistic Cultures. *Journalism*, 19(11), 1517–1533.

Mortensen, M. (2011). When citizen photojournalism sets the news agenda: Neda Agha Soltan as a Web 2.0 icon of post-election unrest in Iran. *Global Media and Communication*, 7(1), 4-16.

Naughton, J. (2015). *A brief history of the future: The origins of the Internet*. London: Weidenfeld & Nicolson.

Ngee, C. T. (2003). Television and the War in Iraq. *Media Asia,* 30(3), 127-132.

Nossek, H. (2008). News. In W. Donsbach, *The International Encyclopedia of Communication.* Blackwell Reference Online.

Ogan, C.L. (1980). Development journalism/communication: the status of the concept. P*aper presented at the Annual Meeting of the Association for Education in Journalism*, 63.

Ogan, C.L. (1982). Development Journalism/Communication: The Status of the Concept. *Gazette*, 29(6), 3-13.

Ogan, C.L. (1987). Coverage of Development News in Developed and Developing Countries. *Journalism Quarterly*, 64(1), 80-7.

Ottosen, R. (2005). Good-doers or bad-doers? Images of the Iraq War in the mainstream Norwegian press. In Stig A. Nohrstedt and Rune Ottosen (eds) Global War – Local Views. *Media Images of the Iraq War*. Göteborg:Nordicom.

Örnebring, H. (2010). Technology and Journalism-as-Labour: Historical Perspectives. *Journalism,* 11(1), 57-74.

Özyal, B. ve Tosun, G. E. (2017). Dijital Gazeteciliğin Gelişen Bir Formu Olarak Mobil Gazetecilik. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* 60-81.

Punch, K. (2014). *Introduction to social research: Quantitative & qualitative approaches*. Los Angeles, CA: SAGE.

Purvis, S. (2014). The Global News Challenge: Market Strategies of International Broadcasting Organisations in Developing Countries. *Ecquid Novi: African Journalism Studies*, 35(2), 112–114.

Robinson, P. (2001). Theorizing the Influence of Media on World Politics: Models of Media Influence on Foreign Policy. *European Journal of Communication*, 16, 541.

Salanova, R. (2012). Social Media and Political Change: The Case of the 2011 Revolutions in Tunisia and Egypt. *SSRN Electronic Journal.*

Sawhney, H. (2009). *Innovations at the Edge. The Impact of Mobile Technologies onthe Character of the Internet.* In Mobile Technologies: From Telecommunications toMedia, edited by Gerard Goggin and Larissa Hjorth, 105–117. New York:Routledge.

Schmitz-Weiss, A. and Domingo, D. (2010). Innovation processes in online newsrooms as actor-networks and communities of practice. *New Media & Society,* 12(7), 1156-1171.

Schwarz, N. (1999). *Cognitive research into survey measurement: Its influence on survey methodology and cognitive theory.* In M. G. Sirken, D. J. Herrmann, S. Schechter, N. Schwarz, J. M. Tanur, & R. Tourangeau (Eds.), Cognition and Survey Research. New York: John Wiley and Sons.

Smith, G. S. (2011). *Going solo: Doing video journalism in the 21st century*. Columbia, MO: University of Missouri Press.

Steensen, S. (2011). Online Journalism and the Promises of New Technology. *Journalism Studies,* 12(3), 311-327.

Stephen, L. (2015). The Public İnterest İnitiative New Measures Research Project Media. *Tom Rosenstiel, Defining and Measuring Quality Journalism,* 2-66.

Stephens, M. (2014). *Beyond news: The future of journalism*. New York: Columbia University Press.

Sussman, L. (1979). *ma§§ Np4§ Media and the Third World Challenge*. Dante B. Fascell; ed.i. International News: Treedelm Under Attack. BevAqly Hills: Sage.

Tremayne, C. N. (1980). *The social organisation of newspaper houses*. In H. Christian (ed.). The Sociology of journalism and the press. Sociological Review Monograph No. 29, Keele: University of Keele.

Umair, S (2016). Mobile Reporting and Journalism for Media Trends, News Transmission and its Authenticity. *Journal Mass Communicat,* 6, 323.

Usher, N. (2014). *Mobile Journalism: Leaving Behind Physical Space.* Moving The Newsroom: Post-Industrial News Spaces And Places İçinde, Tow Center For Digital Journalism A Tow/ Knight Report.

Väätäjä, H. (2010). *User Experience Evaluation Criteria for Mobile News Making Technology – Findings from a Case Study,* In: OZCHI '10: Proceedings of the 22nd Conference of the

ComputerHuman Interaction: Special Interest Group of Australia on Computer-Human Interaction, Brisbane, Australia, New York, ACM, 152-159.

Voice International Report (1989). *The Arab press*. London: Morris International Associates, (2)2.

Volkmer, I. (1999). *CNN – News in the Global Sphere: A Study of CNN and Its Impact on Global Communication.* Luton, Beds: University of Luton Press.

Wahl-Jorgensen, K. and Thomas, H. ed. (2009). "Introduction: On Why and How We Should Do Journalism Studies." *Handbook of Journalism Studies*. Oxon and New York: Routledge, 3-16.

Wallace, S. (2013). The complexities of convergence: Multiskilled journalists working in BBC regional multimedia newsrooms. *The International Communication Gazette*, 75(1), 99-117.

Wei, R. (2008). Motivations for Using the Mobile Phone for Mass Communications and Entertainment. *Telematics and Informatics,* 25, 36-46.

Weiss, A. S. (2013). Exploring news apps and location-based services on the smartphone. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(3), 435-456.

Wenger, D., Owens, L. and Thompson, P. (2014). Help wanted: Mobile journalism skills required by top U.S. news companies. *Electronic News,* 8(2), 138-149.

Westlund, O. (2008). From Mobile Phone to Mobile Device. News Consumption on the Go. *Canadian Journal of Communication*, 33, 443-463.

Williams, T. M. (ed.) (1986). *The Impact of Television: A Natural Experiment in Three Communities.* New York: Academic Press.

Witmer, D. F., Colman, R. W. and Katzman, S. L. (1999). *From Paper-and-Pencil to Screen-andKeyboard: Toward a Methodology for Survey Research on the Internet*. In S. G. Jones

(ed.) Doing Internet Research: Critical Issues and Methods for Examining the Net, Thousand Oaks, CA: Sage.

Witschge, T. (2016). The Sage handbook of digital journalism. *Networked Journalism,* 149.

Zelizer, B. (2000). What Is Journalism Studies?. *Journalism,* 1(1), 9–12.

Zelizer, B. (2004). *Taking Journalism Seriously: News and the Academy*. London: Sage.

ÖZET

Gazetecilik çalışmasında mobil cihazların kullanılması, gazeteciler ve alimler arasındaki en ilginç tartışma merkezlerinden biri haline geldi. Mobil cihaz, haber odasına ve raporlama uygulamasına etki eden yeni teknolojik araçtır. Bu konu farklı ülkelerde ve farklı medya kanallarında araştırılmıştır. Aslında gazetecilik ekiplerini,cihazları kullanma konusunda hikayenin gazetecilik kapsamı için eğitmeye başladılar. Mobil cihaz kullanımının araştırılması, batı ülkelerinde mevcut ve değerli olabilir, velikin Orta Doğu tarafında çok fazla bilgi ve araştırma eksikliği oluşmaktadır.

Bu tez, mobil cihazın değerinden ve Irak'ta bir örnek olay incelemesi olarak ne kadar gerekli olduğunu araştırmaya çalışan mobil gazeteciliğin yaratılmasından söz etmektedir.İçerik olarak Mojo kavramının teorik arka planını ve bununla ilgili literatür taramasını sunmaktadır. Öte yandan, tez çevrimiçi anket ve toplanan Irak gazetecileri ile yapılan yüz yüze görüşmeler yoluyla derlenen değerli bir birincil veri sunmaktadır.

Yapılan nitel araştırmanın sonuçları, Irak'taki mobil gazeteciliğin Orta Doğu ülkesi olarak önemi ve gazetecilerin mobil cihaz ve teknolojiden nasıl faydalandığını açıklayan bir çatışma bölgesi hakkında fikir vermektedir. Cep telefonu, muhabirlerin kullanımı ile Irak gibi devletlerin gelişimi arasındaki ilişkiyi açıklayan kalkınma teorisini içine alan ilgili farklı görüşlerden bahsetmektedir.

Bu tezin amacı, mobil cihazın bir Orta Doğu ülkesinde nasıl bulunduğunu , konu hakkındaki önemli bir verinin sunumuyla vaka çalışmasının özgüllüğü ile ilgili farklı yönleri nasıl bulundurduğunu anlamaya çalışmak olarak görülebilir.

Anahtar Kelimeler: Mobil Cihazlar - Mobil Gazetecilik. - Habercilik

ABSTRACT

The use of the mobile devices i the journalistic work became one of the most interesting centres of debate between journalists and scholars. The mobile device is the new technological tool that invaded the newsroom and the reporting practice. This issue was investigated in different countries and different media channels; they in fact started to train their journalistic teams on the way to use mobile devices for journalistic coverage of the story. The investigation of the mobile device use may be valuable and present when related to western countries but we can see a huge lack of information and research in the Middle Eastern side.

This thesis starts by mentioning the value of the mobile device and the creation of the mobile journalism trying to investigate how it is necessary in Iraq as a case study. This work presents the theoretical background of the Mojo concept and the literature review related to it. In the other hand, the dissertation presents also a valuable primary data collected through online survey and face to face interviews conducted with Iraqi journalists.

The results of the conducted qualitative research gave insights on the importance of the mobile journalism in Iraq as a Middle Eastern country and a conflict zone explaining how journalists took advantage of the mobile device and technology. Different other opinions related to the development theory were mentioned explaining the relation between the use of the mobile journalism and the development of states such as Iraq.

This thesis could be seen as a try to understand how the mobile device is present in a middle eastern country and how it has different aspects related to the specificity of the case study by the presentation of an important data on the subject.

Key Words: ● Mobile Devices ● Mobile Journalism. ● Reporting**.**